Zombor, 1896. XV. évfolyam, 103. szám. Csütörtök, december 24-én.

ZOMBOR ÉS VIDÉKE.

POLITIKAI HETILAP.

Szerkesztőség: Kossuth-utcza 166. szám, Falcione-féle házban, hova minden, a lap szellemi részét illető közlemények intézendők. Kiadóhivatal: Kossuth-utcza 155 szám, Gergurov-féle házban.

A bácsmegyei nemzeti párt hivatalos közlönye. Megjelenik minden vasárnap és csütörtökön. Felelős szerkesztő: Dr. ALFÖLDY ÁRPÁD.

Előfizetési árak: Egész évre 6 frt. — Félévre 3 frt. — Negyedévre 1 frt 50 kr. — Egy hóra 50 kr. — Egyes szám ára 10 kr. Néptanitoknak: Egész évre 4 frt. — Félévre 2 frt. — Egy negyed évre 1 frt.

Szerkesztői bucsu-szó.

Zomborból Budapestre történő elköltözésem következtében meg kell válnom a „Zombor és Vidéke“ szerkesztésétől.

Élő idegszálakat tépek szét, midőn attól a laptól, attól az olvasóközönségtől válok, melyiel 15 évnek küzdelmei, reményei s vágyai forrasztottak össze.

E búcsú fájdalmát azonban megenyhiti az a tudat, hogy az ország fő- és székvárosában szerény tehetségem révén talán meg fogom találni azt az utat, mely bácskai olvasóközönségemhez vissza vezet, s talán síkerül az eltépett idegszálakat ott ujból életrehoznom

Ezek szerint tehát búcsúznom se kéne, mert a válás csak lát szólagos, valósággal csupán a tér változik, melyen az olvasóközönség előtt oly jól esett mozognom, helyette azonban nagy perspectiva nyilik meg előttem, honnan az eszmék jóval nagyobb látkörét tekinthetem át s tevékenységemnek ujabb — talán hasznosabb irányt is adhatok.

E kijelentéssel egyuttal magyarázatát is kivánom adni elköltözésemnek.

Nem változott se politikai meggyőződésem, se a bácsmegyei nemzeti pártban elfoglalt állásom, sőt a 15 éven át ápolt politikai és baráti viszony, mely engem, mint a „Zombor és Vidéke“ szerkesztőjét, vagy mint a város egy szerény polgárát pártomhoz s annak minden egyes tagjához fűz, bensőbb és szilárdabb, mint valaha s nem zavarta azt meg sem a multban, sem most véleménykülömbség vagy félreértés.

Ámde a küzdelmet szerető férfi lelkében a vágyak lehetnek sok ideig szorgalmas fecskék, melyek fáradatlanul építik az otthon édes fészkét, miglen egyszerre váratlanul sasokká válnak s az ismeretlen magasban, a sziklák ormán ütnek tanyát.

Ki a megmondhatója: vajjon a fecskék szelid, zajtalan de odaadó munkássága, avagy a sasok impozáns fölemelkedése érleli-e meg a nemesebb, az üdvhozóbb eszméket?

Valahogy fére ne értsen senki. Én csak vágyakról szóltam s távolról se akartam a merész vágyak sasszárnyaira méltónak itélni tehetségeimet s erőimet. A jövő fogja megmutatni, hogy nem ismétlődik-e itt is az ökörszem meséje vagy a mi még rosszabb, a mythologiai Icarus tragikuma. Csakhogy Icarus a tengerbe esett s feje fölött összecsaptak a hullámok, — én ellenben ide fogok visszacseppenni az én lelkes bácskai világomba, hol annyi baráti kar fog kitárulni, hogy föl fogja esésemet.

Nekem legalább jól esik ezt igy *hinnem*!

Távozásom ilykép ürt nem hagy maga után.

A „Zombor és Vidéke“ szerkesztése *dr. Alföldy Árpád* barátomban lelkiismeretes, elvhű s fáradhatatlan kezekbe megy át, — s benne oly egyén foglalja el helyemet, kinek politikai működése s társadalmi jelleme egyként kimagasló s arra hivatott, hogy az eszmét, melyet én 15 éven át szolgáltam, tovább fejlessze s fölvirágoztassa.

Mondanom se kell, hogy bennem is buzgó munkatársat fog birni, a mi szintén ok arra, hogy a „Zombor és Vidéke“ olvasó közönségétől ugy búcsuzzam, mit a hogy egymással gyakran találkozó jóbarátok szoktak:

A viszontlátásra!

Dr. Molnár Gyula.

Az olvasóhoz.

Mai naptól fogva átveszem a „Zombor és Vidék“-ének a szerkesztését.

Érzem az elvállalt feladat nehézségeit.

Eddig alig foglalkoztam hirlapirással. Tudom, hogy anyagi eszközök nem állanak és nem is állottak ennek a lapnak a rendelkezésére. Belátom, hogy hazánk életében soha olyan fontos érdekek nem forogtak a kockán, mint aminőknek a megvédésére manapság szükséges az ellenzéki sajtónak erőit összpontositania. Világos előttem, hogy politikai lap nem nélkülözheti azt a bizalmat és tekintélyt, amely nyilatkozatainak sulyt és fontosságot ad.

Dr. Molnár Gyula teremtő ereje és egyéni kiválóságai előtt eltüntek az akadályok. Ő és munkatársai önfeláldozással és lelkesedéssel irták be szivüket ebbe az ujságba. A becsülés és szeretet igy el nem maradhatott.

Én csak is kitartást és munkát viszek küzdelembe. Talizmánom a zombori nemzeti párt végrehajtó bizottságának és dr. Molnár Gyulának a bizalma.

A régi biztos uton fogok haladni mindenben.

A „Zombor és Vidék“-ének czélján, alakján és irányán csakis annyiban történik változás, amennyiben a „Karcos“ megszünik. Nem vagyok poéta-ember. Élelapot költői tehetség nélkül fentartani mindenesetre bajos.

Nemzetalkotó politikát szolgálva, igazi parlamentaris ellenzéki lapot akarok én is szerkeszteni. A haladás szóvivője lesz a „Zombor és Vidéke“ ezentul is, ugy a politikában, mint a társadalmi kérdésekben egyaránt.

A nemzeti párt elveinek az a rendeltetése, hogy áldást, boldogságot árasszanak Magyarországra. Igaz ugyan, hogy amig a nép szivéig eljuthatnak, addig nem egyszer az önzés, a rágalom és a becstelenség rétegein kell áthatolniok.

A hirlapirás kötelessége az, hogy ezeket az akadályokat leküzdve, az élet legtitkosabb és legveszélyesebb jelenségeihez is utat nyisson az igazság világosságával. A fekélyekig, a visszaélésekig és a bűnig csakis igy hatolhat le az orvosság.

A karácsonyi nap sugarai is magukban véve tiszták és ragyogók. Amig azonban azon a durva, ködös levegőn áthatolhatnak, amelyben az emberek élnek, addig akárhányszor annyira megtörnek, elszinteledenek, elhomá-

lyosodnak, hogy csalókává válnak, mint a lidérczfény és megtévesztenek.

Soknak aggodalom szállott a lelkébe arra a tényre, hogy Bácsmegyében a nemzeti párt a legutóbb minden kerületét elvesztette.

Némelyek a bosszu lángnyelvével, mások a gyülölet mérgével akarják a harczot folytatni. Ezek az eszközök azonban a kétségbeesés fegyverei, amelyekre mi nem vagyunk reászorulva.

Vereségünk a dicső mult oltárára elhelyezett áldozat volt csupán. A milleniumi ünnepélyek alatt elnémultak panaszos ajkaink. Az ősök szellemeinek a berkeinél elnyomtuk fájdalmas kiáltásainkat. A meghatottság egy-két pillanatra megfosztott erélyünktől, elfelejtettük a sivár jelent és ellenfeleink orgyilkosok módjára irthattak sorainkban.

A szabadelvü pártot ez a győzelme valósággal elszéditi. Az önkényes többség alkotmányos életünket valóságos játékszerré és üres formaságokká sülyeszti alá.

Ezzel azonban csakis a saját sirját ássa meg.

Vezéreinknek és pártunknak nemes, méltóságteljes és önfeláldozó viselkedése az erkölcsi erőknek megszámlálhatatlan forrásait nyitotta meg számunkra. Nincs okunk a csüggedésre.

Dr. Alföldy Árpád

Dr. Molnár Gyula levele — Szemző István megyei pártelnök urhoz.

Nagyságos Pártelnök ur!

Zomborból — Budapestre költözésem indokából engedje meg, hogy ezen elhatározásomhoz, melyet már szóval b. tudomására hoztam — egynémi kommentárt fűzzek.

Lakhelyváltoztatásom nem áll semmi összefüggésben politikai pártállásommal, a mi természetes.

Mint eddig — 15 éven keresztül hive voltam a nemzeti pártnak, az akarok maradni a jövőben is.

Nem tudom ugyan, hogy párthűségemnek s elveimhez való ragaszkodásomnak az ország székes fővárosában, hol a politikai élet leghevesebben lüktet, lesz-e módom s alkalmam olyan mértékben kifejezést adnom, mint itt, a hol lapszerkesztő, a párt végrehajtó bizottságának tagja, s a városi törvényhatóság tagja voltam. Ezen aggályomat azonban nem szolgálatkészségem s buzgóságom csökkenése, hanem inkább ama jogos magasabb igények igazolandják, melyek az ország fővárosában azokhoz fűződnek, a kik ott politikai szerepet akarnak vinni.

Mindazonáltal a bácsmegyei nemzeti pártnak én epoly buzgó tagja maradok, mint a multban is, ha mindjárt nem is lesz alkalmam az együttműködés s az elérendő sikerek fölötti lelkesedés mindenkori részese lenni.

A bácsmegyei nemzeti párt erkölcsi ereje a legutóbbi küzdelmek sikertelenségei folytán sem csökkent, s a párt tovább fog küzdeni azon elvek diadalra juttatásáért, melyek gr. Apponyi Albert országos pártvezérünk zászlajára vannak fölirva.

Ha ezen küzdelmek nekán szükségessé tennék az én szerény személyemnek itt-létét, sietni fogok nagyságos Pártelnök ur hivó szózatára itt teremni s helyemet a küzdők sorában elfoglalni.

Arra kérem tehát Nagyságodat: kegyeskedjék e nyilatkozatomat a párt illetékes tényezőinek tudomására juttatni s nekem megengedni, hogy mint budapesti lakós továbbra is a megyei nemzetipárt végrehajtó bizottságának, továbbá mandátumom lejártáig a város törvényhatóságnak tagja maradhassak.

Fogadja nagyságos Pártelnök ur őszinte nagyrabecsülésem s tiszteletem tolmacsolását, melylyel vagyok

kész szolgája

Zombor, 1896. decz. 18-án

dr. Molnár Gyula.

A jászol.

Üdv a lelki sivárságban elsülyedt emberiségnek, hogy az üdvezitő jászolban látta meg a napvilágot, biborban születve, fényes világi pompától körülvéve nem válthatta volna meg a szabadulás után esengő népeket.

Mivel nem a társaság magaslatain, hanem annak melyen eső rétegeiben állott közel az emberiség szivveréséhez annak bajait, vágyait, szükségeit a nagy hittérítő csak ugy ismerhete fel; csak is igy keletkezhetett benne azon az általános, az emberiségre vonatkozó rendülletlen szeretete, hogy azt a halál kiszenvedésével megpecsételte.

De midőn a világtörténelem ezen legfontosabb eseményet szemléljük, azt nem egyedül a hit szolgája méltányolhatja fényes beszedben a szószéken, hozsanna énekléssel és a tömjén fellegeivel az oltár előtt, hanem ezen ünnepélyt nem csak vallásilag és egyházilag, hanem mint az emberi szellemnek magas ünnepélyet kell megülnünk.

Mivel a kereszténység keletkeztével a szellem egész területén teljes, átható forradalom állott be, mely vizsgalván önnön magát, a bölcseleti szóval a speculatió tudományokban uj irányt és erőt öntött, és a kültermészetet magában foglaló exact tudományokat, a természettant, számos mellékágaival, igazan csak most teremtette meg, és rendszerbe foglalta. Ezen általános szellemi forradalomnak oka volt, hogy az uj hit egészen elvált az eddigelé fennállott természeti vallásoktól, a görögök és rómaiak panteisztikus bálványimádojától és a zsidó vallás tisztán nemzeti, kizárólagos és alakiságokkal megrontott szellemétől, — tiszán a szellem magaslatára helyezkedett, és igy ennek mindenben teljes szabadságát, és a helyreállitott emberi méltósággal a szabad kutatást és fejlődést proklamálta minden téren. Ez adja meg a kereszténységnek valósággal „katholikus" az az egyetemes czélnét, mely ezen jellegével a nemely népeknél eddig hajlékot talált tudományokat és szépmüvészeteket felszabaditja eddigi bekóiból, a világ közkincseivé teszi, midőn világutjában a népek között, a „barbár" elnevezést megszünteti.

Magának az államnak, és annak mindenféle intézményeinek, a vallás, és az üdvözitő által hirdetett, örökke fennálló erkölcstanai alapja, mely e nélkül, — minden fényes és modern bevezetése mellett is romba dül. Hiába hangoztatják korunkban, hogy a szabad vizs-

TÁRCZA.

Obuskovics Rada.

(A Z. és V. eredeti tárczája.)

Popovics Döme dalára ismertem, amikor minapában a Cservenkában jártunk pártunk érdekében. A nemes militicsi határhoz közel énekeltek az ökröket őrző legények. Igy szól:

„Egy a szivünk, Istenünk,
Egy az anya keble,
Sokat vesztett az, aki,
Anyját elvesztette."

Szegény, becsületes szerb nép. Felzavarják lelkednek nyugalmát, rossz híredet költik. A Zasztavára, meg nem tudom én mifele ujságokra hallgatsz.

Azt mondják az öregek, hogy negyvennyolc előtt más volt a dolgok rendje. Mi nem emlegettük olyan sokat az alkotmányt, meg az állami törvényeket, de viszont a szerbek sem hozakodtak elő annyiszor a népjogokkal. Barátságban, egyetértésben élve, szerettük egymást.

Közös volt a szenvedésünk, eszményképeink azonosak voltak. Az osztrákokra haragudtunk valamennyien. A szabadság vágya töltötte be mindannyiunkat a szivét. Erről daloltak a csalogányok, a fák levelei másról nem susogtak. Erdőn-mezőn erről szólt az ének, a méla tilinkóból ez a bánat beszélt.

Az osztrákot elsöpörte földünkről az erdők vihara. Ismét országgyülésezünk. Meghoztuk a nemzetiségek egyenjogositásáról szóló törvényt. Vannak pártjaink elegen. Boldogok lehetnénk.

De mit látunk. A czitera meg a gájda nem zokogott soha fájdalmasabban a közös anyáról, a régi szerb császárságról, az elesett hősökről, mint épen manapság.

Végtelenül elszomoritóak ezek a dallamok. Könnyeket csalnak még az idegen szemekbe is és elölik a mosolyt.

De ez még nem volna baj. A dal meg nem öl, akármilyen szomorú legyen is.

Hanem amikor a gyülölséget prózában is kezdik terjeszteni, az már öreg hiba.

A pánszláviszmus egy ideig a nemzeti pártot szemelte ki a rombolás eszközéül.

Azt a szegény népet könnyű volt becsapni a nemzeti jelszóval. Apponyi hazafiságán hajótörést szenvedve, ma már az Istent, a vallást rántják elő. A tulvilági boldogság, az angyalok és a mennyeknek összes szentjei, a vallás, az ősi erények forognak veszélyben, ezeket kell megmenteni. Igy terjedt a neppárt. A párttagok forgó dervisekké válnak, se nem látnak, se nem hallanak.

Obuskovics Rada mindennek a megmondhatója. Szerény, dolgos, jóravaló, vagyonos gazda a Milcsics-Obzir-szállásokon. Olyan háza van, hogy kastélynak is beillik. Úgy kiri hosszú, fehér falával a többi szalmás ház közül, mint a megye-háza, meg az uj templom a környékéből. Valahányszor korteskedni járunk ezen a vidéken, ebédre mindig hozzá szállunk be. Innem ismerem. Magyarul folyékonyan beszél. Régi tántorithatlan híve volt mindig az ellenzéknek.

Szóba elegyedtem vele. Ugy trefálkozva vetettem oda, hogy reménylem valamennyien Drakulicsra fognak szavazni. Az országgyülésen dicsőséget hozott reánk, nem hagyta az autonomiát, ezenkivül szerb ember. . . .

— Igaz, hogy szerb, — mondá, én azért ellenzéki vagyok most is, de ez ma már mellékes dolog, tette hozzá meggyőződéssel.

Megvallom, jóleső izgatottság járta keresztül-kasul pensőmet.

gálódás, a tételes vallással, mint ellentállással össze nem egyeztethető, igen összeférnek, ha egyiket-másikat is a fanatismus vakká nem teszi. Mivel ha régente és itt-ott ma is vallási fanatismus elfogultá tette az embereket, ezt mai nap a kutatás fanatismusa teszi sok tekintetben. A keresztény vallási inspiratió a művészet terén, képek, faragványok és templomokban az emberi szellem remekeit előállitá minden korban, és csak szemlélete, a művészet varázsával, a keresztény vallásnak örök fényt és imádást kölcsönöz.

Ha az úr erkölcsi tanitásában azt is mondja, hogy az együgyüekké a menyek országa, hatalmas működésével, és egyszerü egyéniségével, uj vallási, és erkölcsi tanaival az emberi szellemi szervezetnek összes szakait forrongásba hozta, és a mai legfényesebb, a 19-dik század modern müveltségéhez a lökést ő adta meg.

Tudás és hit, tudomény és vallás, bár paradoxonnak látszik, összeolvadnak, — ősszhang van mindenütt az emberi szellem különféle terein; azért dicsőség istennek a magasban és béke e földön.

Majosi.

Előfizetési felhivás
a
„Zombor és Vidéke“
XVI. évfolyamára!

A Zombor és Vidéke 1897. évi január 1-től fogva XVI. évfolyamába lép. Szükségtelen mondanunk, hogy a lap programmja, politikai iránya nem változott, habár a szerkesztő személyében változás is állott be, a mennyiben dr. Molnár Gyula ur, ki a lapot alapitotta s 15 éven keresztül szerkesztette, Budapestre költözvén, helyét ***dr. Alföldy Árpád*** ur foglalja el.

Lapunk uj szerkesztője rég idő óta annak legbuzgóbb munkatársa, ennek tollából számos politikai tartalmú s annál is több tárczaczikket közöltünk. Most, hogy mint lapszerkesztő a „Z. és V.“ élére áll, még fokozottabb mérvben fogja hirlapiroi tisztét betölteni s követni a szókimondás amaz egyenes utját, melyen a „Z. és V.“ eddig haladt.

Erre a szókimondásra Bácsmegyében nagy szükség van s ezért minden hazafiasan gondolkozó intelligens uriembernek támogatni kell a „Z. és V.“-t, ha mindjárt az a fővárosi lapok változatos és élénk tartalmával versenyre nem is léphet s ha mint *vidéki lap* — nem is nyujt *számról-számra* nagy érdekü ujdonságokat, a mi a dolog természetében rejlik.

Létjogot a „Z. és V.“ nem abban nyer, hogy — mint szenzácziós hirlap-közeg váltig az ujdonságra sóvárgó szenzácziókért lelkesedő közönség igényeit szolgálja, hanem abban, hogy férfias nyiltsággal, féleimet nem ismerő egyenességgel, és semmiféle hatalomnak nem hizelgő őszinteséggel *mond itéletet a bácskai közélet eseményei s közszerepet vivő egyéniségei fölött!*

Hogy ez milyen nagy mérvben üdvös és nélkülözhetetlen szükség, azt a „Z. és V.“ lépten-nyomon igazolja, midőn egy-egy megyei vagy városi visszaélésről rántja le a takarót és ostorozza a korrupcziót. Ilyenkor minden önérzetesen gondolkozó ember örömmel konstatálja, hogy a nyilvánosság foruma előtt fölhangzott a megtorlás szava, a közvélemény elitélő hangja, mely ha mindjárt helyre nem is állitja a jogrendet, de a kedélyeket megnyugtatja.

Sajnos, hogy ezen átalános elismerés csak ilyenkor éri a „Z. és V.“-t, nem pedig egyszersmind az *előfizetések* évnegyedeiben is, midőn arról van szó, hogy a nyilvánosság orgánumának megadassék a mód és lehetőség a tovább való küzdelemre.

Mindazonáltal oly lelkes és kitartó gárda áll a „Z. és V.“ mögött, mely bár lassan, de évről-évre gyarapodik s mely hazafias készséggel állja meg helyét az előfizetések idején is.

Ehhez a régi gárdához fordulunk most is, midőn az 1897-ik évre óhajtjuk megirni a „Z. és V.“ XVI. évfolyamának — bizonyára eseményekben gazdag lapjait, s arra kérjük, hogy támogatásával a lapot tovább is megajándékozni sziveskedjék.

A „Zombor és Vidéke“ a jövő évben a *Bácskai Karczos* nélkül fog *megjelenni s előfizetési ára a többi megyei lapok előfizetési árához alkalmazkodik,* ***vagyis évi 8 frtról évi 6 frtra száll le.***

Ehhez képest tehát

egész évre — — —	*6* frt.
fél évre — — —	3 frt.
negyed évre — —	1 frt 50 kr.
egy hóra — — —	50 kr.

Néptanitóknak

Egész évre — — — —	4 frt.
fél évre — — — —	2 frt.
negyed évre — — —	1 frt.

Hazafias tisztelettel
a
„Zombor és Vidéke“
kiadóhivatala.

Vármegyei közgyűlés.

(1896. évi deczember 22-én.)

Bács-Bodrogh vármegye törvényhatósági bizottsága ez évi IV-ik rendes évnegyedes közgyűlését f. hó 22-én tartotta meg szép számban megjelent törvényhatósági bizottsági tagok jelenlétében.

Dr. Vojnich István főispán pont 9 órakor nyitotta meg a közgyűlést, üdvözölvén a nagy számban megjelent tagokat s a szólni kivánók feljegyzésével dr. Frank Mihályt, a jkönyv vezetésével pedig Vojnich István főjegyzőt bizza meg.

Kiküldött tudositónk a következőkben számol be a lefolyt közgyűlés eredményéről:

Alispáni jelentés a közügyek állapotáról. — Tudomásul vétetik.

Belügyminiszteri leirat a vármegye 1897. évi költségvetésének jóváhagyása és illetőleg az 1896. évi budapesti hódoló diszfelvonulás költségére szükséges $^1/_2$% megyei pótadó megszavazásának tudomásul vétele iránt. — Tudomásul vétetik.

Belügyminiszteri intézvény a vármegye közönsége által a korcsma, sörház és pálinka-méresek tárgyában alkotott szabályrendelet módositása tárgyában. — A módositott szabályrendelet jóváhagyás végett a ministeriumhoz fölterjesztetik.

Belügyminiszteri intézvény a kiállitási sokac ház költségeiről bemutatott elszámolás tárgyában. — Jóváhagyatik.

Belügyminiszteri intézvény a kedvezményes vasuti utazásra feljogositó állandó arcképes igazolványoknak miként leendő használata tárgyában, illetve ez ügyben alkotandó szabályrendelet. — A szabályrendelet jóváhagyás végett a ministeriumhoz fölterjesztetik.

Úgy éreztem magamat, mint amidőn valaki egy rég elveszett, kedves emléktárgyát leli meg újra.

— Nem is úgy gondoltam én azt, — fűztem hozza szégyenkezve, hiszen magyarok vagyunk mindannyian, a hazáért fáradunk és küzdünk váltvetve most is.

— Hát minek fáradnak az urak? — vágott a szavamba. A neppárt az igazi. A magyarok még az osztrákoknál is rosszabbak. Az adókat alig győzzük, pedig úgy dolgozunk, mint a barmok. A nemzeti párt már 25 éve igéri, hogy majd igy lesz, majd úgy lesz, jobbra fordul sorsunk. Eleget várt a nép eddig. Most meg a polgári házasságot is a nyakunkra engedték hozni, a quótát fel fogják emelni, nemzetiségünkkel senki sem törődik. Én ugyan ellenzéki maradok, de nem sokat érdekel a vilag folyása. Igy gondolkodunk ezen a szálláson igen sokan.

— Ki verte a fejébe ezeket a bolondságokat?

Elkezdtem kapaczitálni. Ki akartam előtte fejteni, hogy mit akar a néppárt, mit a nemzetipárt.

— Hagyjuk uram! — vágott a szavamba. Az én szivemben még él a vallás. Tudom én is, mi a haza. Valamikor a mienk volt a Duna egész partvidéke; az országnak egy harmada a szerbséget uralta. Ma pusztulunk és fogyunk. Tudjuk nagyon jól, hogy mi ennek az oka.

Hiába volt minden beszéd.

Leszavazott ugyan a nemzeti pártra, de szivéből kihalt minden lelkesedés.

Ilyen érzelmek töltik el valamennyi szerb parasztnak a szivét. Mintha lidérc nyomná ennek az erőteljes és szép népnek a lelkét. A kétség és tépelődés lett úrrá felette. Keblében azonban lángoló érzelmek pusztítanak.

Lelki szemeivel a Balkán kóválygó kesolyűit látja szüntelen. Szive a fekete hegyek tiszta levegője után vágyódik.

Az ilyen bajokon segítsen a kormánypárt, hiszen elég erős.

Jotta.

Békés vármegye közönségének átirata az állami és törvényhatósági tisztviselők nyugdijügyének egységes rendezése illetőleg a viszonosság megállapitása tárgyában. Tudomásul vétetik.

A vármegye alispánjának illetve a megyei árvaszéknek előterjesztése a megyei házipénztár és az abban kezelt alapoknak felesleges pénzkészletének illetve a másképen el nem helyezhető árvapénzeknek az 1897. év folyamán miként leendő gyümölcsöztetése iránt. — Főispán a névszerinti szavazást elrendeli, melynek eredménye az, hogy az állandó választmány javasolta, mely szerint a pénzkészlet különböző pénzintézeteknel elhelyeztessék, elfogadtatik.

Alispáni előterjesztés az 1896. évi községi számadások megvizsgálására kirendelendő számvizsgáló elnökök megválasztása iránt. — A számadások megvizsgálására főispán dr. Molnár Károlyt, Szilagyi Mórt és Kuluncsits Ágostont rendeli ki és felkéri őket, hogy eljárásuk eredményéről a jövő közgyűlesen tegyenek jelentést.

Az ezredéves országos kiállitási igazgatóságának átirata, melyben értesit, hogy a sokac-ház bábalakjaiért, biztositási és egyébb költségeiért 417 frt 84 krnak kifizetését kérelmezi. — A kért összeg kiutalványoztatik.

Az ezredéves országos kiállitási igazgatóságának átirata, melyben értesit, hogy a sokac-ház belső berendezését az 1388/közgy. számu határozat értelmében a nemzeti muzeumnak kiszolgáltatta. — Tudomásul vétetik.

Kolozsvár városának kérelemlevele a Hunyadi Mátyás-szobor-alap javarat leendő adomány tárgyában. — A gyűjtes a megyében elrendeltetik.

Az Erdélyrészi Kárpát-Egyesület átirata az itjusági turistaskodás iránt megindított mozgalom támogatása tárgyában. — Tudomásul vétetik.

Közigazgatási bizottság s a szegedi kereskedelmi és iparkamara átirata az ipartanács megalakitása tárgyában. — Tudomásul vétetik.

Az üresedésben levő vármegyei főügyészi állásnak választás utján leendő betöltése. — Az eredményt lapunk hirek rovatában közöljük.

Az üresedésben levő ó-becsei főszolgabirói állás s esetleg az ennek betöltése által megürülő egyéb tiszti állásoknak választás utján való betöltése. — Az eredményt lapunk hirek rovatában közöljük.

A közigazgatási bizottság kilépő öt tagjának választás utján való betöltése. A következők lettek megválasztva: Eigl József, Ertl János id., Fernbach Antal, Vissy Károly és Zakó Milán. A központi választmányba Gombos Béla lett megválasztva.

A vármegyei igazoló választmány 5 választott tagjának választása. — A következők lettek megválasztva: Bertolino Sándor, Czirfusz Ferencz, id. Ertl János, Kohut Henrik és Roheim Károly.

A helyettes tiszti ügyész kijelölése. Egyhangulag dr. Horváth Ákos jelöltetett ki.

Az állandó választmányba, Szászy János elhalálozása folytan, egy tagnak választása. Egyhangulag Bezeredy István választatott meg.

Nyugdijkezelő választmányi határozat Molnár József nyugdijaztatása tárgyában. — Évi 360 frt nyugdij megszavaztatott.

Ugyanannak határozata Bieber József nyugdijaztatása tárgyában. — Évi 435 frt. nyugdij megszavaztatott.

Ugyanannak határozata Kukintha Sándor végkielégitése tárgyában. — 25 frt kiutalványoztatik.

Özv. Kósa Jánosné felebbezése a nyugdijkezelő választmánynak özvegyi ellátása tárgyában hozott határozata ellen. — Jóváhagyatik.

Kolluth község képviselőtestületének határozata a templom melletti községi épület kijavitása tárgyában. — Jóváhagyatik.

Ó-Becse község képviselőtestületének határozata Magnusz Herman és ifj. Antal András részére 37 □ ölnyi területnek átengedése tárgyában. — Jóváhagyatik.

Káty község képviselőtestületének határozata a szigetcsősz fizetésének felemelése tárgyában. — Jóváhagyatik.

Goszpodince község képviselőtestületének határozata Osztoics Milica segélyezése tárgyában és ez ellen Rauskt Mladen és társai által beadott felebbezés. — Feloldatik.

Mohol község képviselőtestületének határozata Dejanovits Mihály özvegyének segélyezése tárgyában. — Jóváhagyatik.

Ugyanannak határozata a kántori javadalmazásnak 1897. évi május hó 1-ig leendő folyositása tárgyában. — Tudomásul vétetik.

Apatin község képviselőtestületének határozata a „Kandle“-fele telkek eladása tárgyában. — Jóváhagyatik.

Bácsujfalu község képviselőtestületének határozata a faiskola és járvány-kórház megvétele tárgyában. — Pótlás végett visszaadatik.

Parabuty község képviselőtestületének határozata a községi tanito fizetésének felemelése tárgyában. — Jóváhagyatik.

Bács Martonos község képviselőtestületének határozata a kisbirók ruhaátalánya tárgyában. — Jóváhagyatik.

Bács Szent-Tamás község képviselőtestületének határozata Kuszli János végkielégitése tárgyában. — Jóváhagyatik.

Goszpodince község képviselőtestületének határozata a pénztár kulcsainak ki által leendő őrizése tárgyában. — Feloldatik.

Bács-Földvár község képviselőtestületének határozata az 5. szerb tanitó díjazásának folyositása iránt. — Jóváhagyatik.

Ugyanannak határozata a község feleslegés zpénzének miként elhelyezése tárgyában. — Tudomásul vétetik.

Bács-Petrovoszelló község képviselőtestületének határozata a községi faiskolában egy kertészlak felepitése tárgyában. — Pótlás végett kiadatik.

Gajdobra község képviselőtestületének határozata az óvoda és nagyvendéglő felepitése tárgyában. — Jóváhagyatik.

Ó-Becse község képviselőtestületének határozata az ismétlő iskolai tanitók díjazása tárgyában és ez ellen Fonyó Pál által beadott felebbezés. — Felebbezés elutasitásával a képviselőtestület határozata jóváhagyatik.

Ugyanannak határozata a polgári fiuiskola tanitóinak díjazása tárgyában. — Jóváhagyatik.

Ezzel a tárgysorozat kimeritve léven főispan a megjelenteknek boldog ünnepeket kivánva a közgyűlést 12 órakor bezárja.

HIREK.

— **Midőn t. olvasóinknak kellemes ünnepeket kivánunk, értesitjük, hogy lapunk legközelebbi száma csütörtökön, vagyis e hó 31-én fog megjelenni.**

— **Kinevezések.** Dr. Vojnits István főispán *Lichtneckert* József b. almási és *Jánosy* Antal moholi lakost közigazgatási gyakornokká nevezte ki s szolgálatitélre az előbbit a bács-kulai, az utóbbit pedig a palánkai szolgabirósághoz osztotta be.

— **Uj tisztviselők a megyében.** Dr. Molnár Károly volt megyei főügyész és Gombos Béla volt ó-becsei főszolgabiró orsz. képviselővé történt megválasztatásá folytán ugy a főügyészi, mint egy főszolgabirói állás üresedésbe jött. A f. hó 22-én megtartott megyei közgyűlésen ezen állások betöltettek. A kandidáció a következőképen folyt le: A közgyűlés részéről Eigl József, id. Fernbach Bálint és Latinovits Pál, főispán a maga részéről Siskovits Tamás, Bezeredy István és Piukovits Józsefet jelöli ki s annak utána a kijelölő bizottság visszavonul. Kis időre a bizottság a terembe vissza érkezik s a következőket kandidálja: *Pribil* Ernő a főügyészi, *dr. Balaton* Gyula a főszolgabirói és *dr. Kovacsits* Kálmán a szolgabirói állásra. Minden egyes név felhangzása után óriási éljenzés hangzott föl, különösen Pribil Ernő neve felhangzásara a bizottsági tagok fahrengető éljenzesben törtek ki. A főispán nevezetteket megválasztottnak jelenti ki s az esküt, melyet Vojnich István főjegyző fölolvasott, rögtön le is tették. Őszinte örömmel üdvözöljük Pribil Ernőt, mint megyei főügyészt, mert e díszes állást már régen megérdemelte hosszu s lelkiismeretes munkássága által. Az ó-becseieknek is meg van az öröme, amennyiben azon óhajtásuk, hogy dr. Balaton Gyula főbirájuk legyen, beteljesült, dr. Kovacsits Kálmán szolgabiró az ó-becsei szolgabirósághoz lett berendelve.

— **Tisztelet beli állások.** A f. hó 22-én megtartott megyei közgyűlésen a főispán *Latinovits* Gézat tb. főjegyzőve, *dr. Molnár* Karolyt tb. főügyessze, *Rohonyi* Lőrinczet tb. aljegyzőve és *dr. Huber* Józsefet tb. járásorvossa nevezte ki.

— **A helybeli ev. ref. gyülekezet,** karácsony másodnapján, szombatom d. e. 11 órakor, szokott helyiségében urvacsorával egybekötött istentiszteletet tart.

— **Istentisztelet.** Az ág. ev. hiveknek tudomására adatik, miszerint karácsony másod ünnepén délelőtt 1/2 10 órakor az e czélra kibérelt helyiségben, urvacsorával egybekötött isteni tisztelet fog tartatni, melyre a tisztelt hivek ezennel meghivatnak. Medveczky Zsigmond, egyházi felügyelő. Korossy Emil ut. ág. ev. lelkész.

— **Arczképleleplezés** czim alatt megjelent hirünkbe tollhibá csúszott, a mennyiben nem jeleztük, hogy januar 3-án a Vadászkürt disztermében, két részről tartatik arczképleleplezési ünnepély. Az izr. hitközség volt elnökének dr. Spitzer Mór, tb. főorvosnak, *az izr. nőegylet pedig elnökjének dr. Spitzer Mórnénak olaj festésü képét leplezi le.*

— **Fenyőerdő a Szentháromságtéren.** A karácsony csodás szép ünnepe, már előreveti fényét, a melylyel beragyogja majdan az egész világot. . . tűlevelű, örökzöld szép fenyőfák már megérkeztek s kivancsian tekintenek szét a piaczon hömpölygő embersokaságon. Hiszen nem lepi zuzmara az ágat, a telegráf vékony huzaláról nem pöyög még megfagyott vereb, nincs más, csak köd, sűrű, fojtó köd, mely mind, lejebb ereszkedik s végre a tűlevelű fakra is ránehezül bántó nedvességével. De azért a fenyők érkezése az ünnepnapok beállát jelenti. Sok a gyerek (hála Isten!) — sok karácsonyfa kell, a gondos mama hadd válogasson idejekorán közülük. S a tűlevelű fákat egyre bordják, meg csak el se búcsúzhatnak egymástól, mint nem mondhattak bucsút a földnek, melynek melyét végigcsiklandozták vékony gyökérhajukkal. De bárhova jutottak is, mindenütt kedves fogadtatásra találtak, mert csak a szeretet angyala állit karácsonyfát, a gyűlölete soha! Oh, tűlevelű örökzöld szép fák csak susogjatok vigasztaló szót azoknak, a kik rászorultak a vigaszra!

— **A zombori kaszinó egyleti dalárda** az idén megtartja szokásos szilveszteri dal és táncestélyét, melyre az előkészületek nagyban folynak.

— **Dal és táncestély.** A zombori iparos dalárda — mint már emlitettük — folyó hó 26-án, karácsony másnapján a „Vadászkürt“ szálloda emeleti termeiben dal- és táncestélyt rendez, mely iránt az érdeklődés városszerte oly nagy, hogy az

estély fényes sikere már most biztositva látszik. Az iparos dalárda a maga részéről mindent elkövet, hogy az estét minél kellemesebbé és fényesebbé tegye. Nagyon életrevaló e dalárdanak az a határozata, a mely szerint az estély folyamán „Nemzetközi világpostát“ rendez; azon hölgy, a ki a legtöbb levelezőlapot kapja, szép és kedves emléket fog a rendezőségtől kapni.

— **Karácsonyi szünet a Ház ban.** A képviselőház idei karácsonyi szünete tegnap deczember 22-én kezdődött meg s tart a jövő év január havának 9-éig. A képviselők már a tegnapelőtti esti vonatokkal utaztak el a fővárosból.

— **Pályázat.** A szabadkai törvényszéknél albirói állásra 2 hét alatt.

— **Apatiniak a belügyminiszter előtt.** Apatinból irják lapunknak, hogy onnan nagyszamu küldöttség készül a belügyminiszterhez Jellmann József közs. jegyző elleni sérelmek orvoslása végett.

— **A miniszter köszönete.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Schaffer Ármin ujvidéki földbirtokosnak, az ujvidéki kir. kath. magyar főgymnasium szegény izr. tanulói javára tett 200 frtos alapitványáért köszönetét fejezte ki.

— **Műkedvelői előadás.** A „bajai jótékonycélu leányegyesület“ alaptőkéjének gyarapitasa céljából 1896. december 26-án a „Bárány szálloda“ nagytermében Gaal Ferenc zongoraművész úr szives közreműködésével műkedvelői előadással egybekötött táncmulatságot rendez. Szinre került 1. Prológ. Irta: Somogyi E. Szavalja Nagy L. ur. 2. Az egerfogó. Vigjáték egy felvonásban. Irta: Szemahazy István. 3. III-ik Rapszodia zongorán előadja szerző: Gaal Ferencz úr. 4. Ajánlott levél. Vigjáték egy felvonásban. Irta: Eugéne Labiche.

— **Gyógyszertár Filipován.** A belügyminiszter a vármegye törvényhatósági bizottságának javaslata alapján Filipovan önálló gyógyszertár felállitását engedélyezte s a gyógytár személyes üzleti jogát Heiszler Zoltán zombori lakósnak, okleveles gyógyszerésznek adományozta.

— **Meghivó.** Apatinból vettük a következő meghivót: Az apatini agglegeny jelölt ifju nemzedék f. évi deczember hó 31-én az Andresz szálloda összes termeiben az apatini korcsolya egylet kongó pénztára javára tánczczal és sok más bolondsággal garnirozott családi összejövetelt rend ez. Felhivunk tehát titeket: Kvaterkaért előhaló családi pak, anyósi rangra aspiráló lányos mamák, főkötőért esengő hajadonok, ideálért rajongó süldő leányok, dusfürtű ifjak, kopaszodó parthie vadászok, hogy a bubánat és gondok emésztő bacillusait unalomtól megposhadt véretekből a pajzán jókedv és sziporkázó elmésség gyógyitó szerumával kiölendő: ezen a bohó mulatságra mulhatlanul megjelenni k. kötelességnek tartsátok. A czél elérhetése végett az összes „Angyalok“ (vulgó leányok) ellenálhatatlan hegyességű cs. és kir. szab. nyilacskákkal fognak a fürge Amor által felszereltetni; ellenben sziveinkről Röntgen-féle katod sugarakkal minden pánczél el fog távolittatni. Az Ámor találta férfi sziveket az ujévben a „Papucsrend“ nagy keresztjével vigasztalandjuk. Sürgős esetekben önkéntes mentőül ajánlkozik a kedves anyakönyvvezetőnk — kihirdetés alóli alispensatióval ellátva. Még azon kérelmet terjesztjük elő, hogy ezen kedélyes összejövetelkor összes műigényeiteket és netáni kritizálási hajlamaitokat felöltőitekkel együtt a ruhatárban hagyni sziveskedjetek s a vigalmi termekben otthonias öltözékben jelenjetek meg. A rendezőség. Kezdete 8 órakor zóna szerint. Belépti-dij személyenként 200 fillér. — Családjegy summásan 5 korona.

— **Adaiak a kereskedelmi miniszternél.** Községünkből küldöttség járt a napokban a kereskedelmi miniszternél, irja adai levelezőnk. Az itteni posta főnöke ugyanis nem lévén megelégedve az itteni élettel, oly értelmü előterjesztést tett a postaigazgatóságnak, mintha a község forgalma nem kivánná meg a kincstári postát. Erre az igazgatóság elhatározta, hogy a község posta és távirdáját a jövő évtől kezdve a magyar királyi kincstári kezelés alá adják. A község azonban éppen nagy postai forgalmára való tekintettel fizet kilenc év óta pontosan évi hozzájárulást a kincstári kezeléshez s igy kétszeresen sérelmes volna most a posta elvétele. A miniszter szivélyesen fogadta a küldöttséget, melynek tagjai a birón és jegyzőn kivül dr. Engelmann Zsigmond és dr. Balónyi Sándor ügyvédek voltak s erélyes és sürgős intézkedést igért aziránt, hogy a szerzett jogok tiszteletben tartassanak.

— **Egy gőzmalom bajai.** Palánkán már 1880-ban létesült egy nagyobbszabásu gőzhengermalom 80 000 forintnyi tőkével, de 15 esztendei bajlódás után reorganizáczióra szorult s a „Palánkai gőzmalom részvénytársaság“ czéggel alakult vállalat vette át az egész üzemet. De a bajok az uj kézben sem szüntek meg, ugy, hogy — levelezőnk jelentése szerint — a vállalat eladja a malmot egész berendezésével együtt. Hogy ki lesz az uj tulajdonos, azt még nem tudják, de a malom részvényesei még ebben a hónapban rendkivüli közgyűlést tartanak a felszámolás kimondása végett.

— **Névváltozás.** *Feldmann Schema* szabadkai illetőségű, budapesti lakós vezetéknevének „Zsaványi“-ra kért átváltoztatását a belügymiuiszter megengedte.

— **A verbászi ifjuság** f. é. dec. hó 27-én (vasárnap), az ujverbászi olvasó egylet helyiségében jótékonycélu táncmulatságot rendez. A tiszta jövedelem a létesitendő tüzoltó-egyesület alapjához csatoltatik. Belépti dij személyenkint 1 korona.

— **Vasutasok köre.** Szabadkán egy ujabb kör alakult, M. Á. V. altiszti kör cimén, melyet a miniszterium is jóváhagyott már. A kör, melynek eddig már 132 tagja van, csupa vasutasok, a Prokesch-féle palotában bérelt ki helyiséget, s ezt e hó 30-án fogják megnyitni.

— **Ó Becse—ujvidéki vasut** cimén a „Vállalkozók Lapja“ a következőket irja: „Dr Zákó István zombori ügyvéd és Markbreit Imre budapesti mérnök vállalkozók azon fáradoznak, hogy Ó-Becse állomástól T. Földvár, Csurog, Zsablya, Goszpodince, Temerin és Járek érintésével Ujvidékig, esetleg T. Földvártól Nádaly irányában Temerinig vasutat épitsenek. — A műszaki munkálatok most készülnek és az érdekeltség részéről kellő támogatás van kilátásba helyezve, ugy hogy e terv megvalósitása majdnem biztosra vehető. A közigazgatási bejárást jövő tavaszszal fogják eszközölni.

— **Képviselőválasztás.** Turián f. hó 17-én volt a községi képviselőválasztás. A választás elnöke dr. Krutelik Dániel tb. szolgabiró volt. Választottak 8 rendes és 4 póttagot. A választás legnagyobb rendben folyt le és a győztesek 110 szótöbbséget nyertek. Este lakoma volt, a melyre a szolgabirót is meghivták.

— **Szökött katona.** Merész kalandra vállalkozott Gulyás István zentai fiú. F. hó 16-án ugyanis Budapesten tartozkodó ezredétől hazaszökött Zentára. De megbánván tettet, f. hó 19-én önként jelentkezett a csapattest parancsnokságnál. A szökött katonára még nem mondtak itéletet.

— **Megmentett öngyilkos.** Lapunk mult számában, a csuroghi gyógyszerész nejének öngyilkossági hirét hoztuk. Levelezőnk az esetről a következőket irja: A csuroghi gyógyszerész neje öngyilkossági szándékkal mérget ivott. A szép nő látszólag boldog családi életet élt, bár hátrahagyott levelében boldogtalanságról panaszkodik, de megjegyzi, hogy tette miatt férjét ne okolják. A gyógyszerész egyik barátjánál volt s mikor hazajött, nejét betegen, a halállal küzdve találta, de csakhamar észrevette, hogy morfium-mérgezés van, miért is gyorsan ellenmérget adott és orvosi segély folytán sikerült a nőt az életnek megmenteni.

— **Kábel a Tiszában.** Az a terv, a mely szerint a tavasszal, Ó Becsét és Török-Becsét a Tisza két ellenkező partján egymással szemközt fekvő községet, a viz alatt telefonnal összekötik, ma határozott alakot nyert. A telefon kábelje 10.000 frtba kerül.

— **A féltékenység ördöge.** Ebben a hibában egyaránt osztozik, a gazdag a szegénynyel, a művelt a műveletlennel. És orvosságot hiába is keresnénk a féltékenység ördögének elűzésére. Olyan ez, mint az árnyék, mindig szemközt látjuk velünk. Meg van azonban a féltékenységnek a maga fokozata is. Ezen foknak ritka magasságáról tanuskodik ez a kis história: Király József b.-petrovoszellói lakos f. hó 17-én féltékenységi jelenetet rögtönzött élete párjával Samarovits Miliczával. A pörlekedésnek a vége az lett, hogy a dühös férj rátámadt az asszonyra és azt úgy összeverte, hogy az orvosi bizonyitvány szerint legalább 10 napig az ágyát őrizheti. A féltékenykedő férjet a járásbiróságnál följelentették.

— **Az útilapú.** E czimmel a következőket olvassuk a „M.-Z-ban.“ egyik ó-becsei levelezőjétől. Községünkben a mult év eleje óta állandóan izgatott Csurdi Ferencz a nemzetközi érdektársaság helyi ügynöke, a munkás- és földmivelő-népet folytonosan zsarolta ujabb és ujabb zagyvalékot tartalmazó füzetekkel, a miket borsós áron sózott a tudatlanok nyakába, hogy tanuljanak belőle. A lapok, röpiratok persze a budapesti központ, jobban mondva a németországi vezérügynökségnek a szája ize szerint készült és egyenes czélzata az volt, hogy a szegény népet kevés keresetétől megfossza. Ennek a jó tollu madárnak sokan felültek. Már mar a környékbeli komoly emberek kezdtek elfordulni tőlünk, a miért olyan bargyuk vagyunk s ilyen jött-ment embertől bolondá tetetjük magunkat. Csakhogy, sajnos, eszbeli virtuskodás nem a földmivesember jó tulajdonsága. S igy a nyakunkon maradt volna Csurdi, ha a szolgabiróság valami nem erkölcsös tetteért (a mi még szocziálisztikus sem volt, hanem nagyon is önző) le nem zárja, aztán ki nem utasitja szülőhelyére, Adára. Igy szabadultunk meg ettől az ügynöktől, de hogy a vezérképviselőség fog gondoskodni másról, az bizonyos, csakhogy mi vágjuk már a somfavesszőt.

* **Köhöges, rekedtség** és elnyálkasodásnál, a torok és légzési szervek minden zavarainál, melegen ajánljuk tiszt. olvasóink figyelmébe **Egger** kitünő hatasu **mellpasztilláit**. Kaphatók 25 és 50-kros dobozokban, minden gyógyszertárban és nevesebb gyógyfűszerüzletben. Fő és szétküldési raktár **Egger A. és fiai** Nádorgyógyszertára **Budapesten,** Vaczi kör-út 17.

Foulard-selymet 60 krtól 3 frt 35 krig méterenkint — japani, chinai, s. a. t. a legujabb mintázattal és szinekben, u. m. fekete, fehér és szines **Henneberg selymet** 35 krtól 14 frt 65 kr. méterenkent sima, csikos, koczkázott, mintázott damasztot s. a. t. (mint egy 240 különböző minőségben és 2000 szin és mintázattal s. a. t. a megrendelt áru **postabér és vámmentesen a házhoz szállitva és mintákat postafordultával küld: Henneberg G.** (cs. és k. udvari-szállitó **selyemgyára Zürichben.** Svájczba czimzett levelekre 10 kros, és levelező lapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven irt megrendelések pontosan elintéztetnek. 2

SZINHÁZ.

Szombaton, deczember 19-én, Offenbach jóizü énekes maskarádéja **Párisi élet.** Jól elvezhető előadás, melyet a csekély kihagyások nem zavartak. Hevesi Janka művészettel énekelt, Kapolnai Iren pompásan játszott, Kömley maszkja, mint Gondremark báró igen distingvált volt. Ezuttal bebizonyitotta, hogy nyugodtan vagy jobban mondva higgadtan is tud játszani Balogh hatalmas braziliai és Nógrádi igen ügyes czipész volt. Ő meg azt mutatta, hogy élenk is tud lenni. Ferenczi ismét elemeben volt.

Vasárnap, deczember 20-án, Lukacsy Sándor bohózata **A fenelányok,** bérletszünetben. Üres ház, elnagyolt; de kedélyesen elnagyolt előadás. Kömley és Ferenczi bágyadtak voltak. Palágyinak ismét nagyszerüen sikerült arczát elváltoztatnia. Rátkai (a szinlapon már megint Leővey neve figurált) jó amerikánus. A tábló igen sikerült, mi hamarjában nem tudtuk volna, kinek nyujtsuk a rózsát az 5 szép hölgy közül, Szelényi Mariska se tudta, de a dikcióját jól elmondta.

Hétfőn, deczember 21-én, Sardou **Fedórája.** A franczia szinpadi boszorkánymesternek egyik kiválóan sikerült darabja. Valóságos idegborzongato szellemi tűzijáték. Az első fölvonás kivetelével alig történik valami, de minden jelenet végén explodál egy-egy erős töltésü raketa és ezek a záró effektusok olyan izgalomba ejtik a nézőt, hogy nem marad ideje a gondolkozásra. És a mi a fődolog a szinpadi hatásnál, nem lepi meg hirtelenül idegeinket, hanem apróbb villamos ütésekkel előbb vibrácziába hozza, aztán zuditja ránk a nagyobb áramokat. Mindezt pedig a legraffináltabb egyenletesen emelkedő fokozással. Ezt a fokozást Holécy Ilonának nem sikerült szemleihetővé tennie. Ajánljuk neki, hogy izmos müvészetet ne pazarolja el a darab elején, bánjon vele takarékosabban, hogy aztán mindig többet és többet nyujthasson. Mikor Ipanoff előtt térdel és megtudja, mily végzetes utra tevedt, bosszujában, remekül jelezte lelkének vergődését azáltal, hogy szabad jobb kezével ruháját görcsösen gyüri. Ezt hiven leirni nem birjuk, ezt látni kell. Hanem a mérget tartalmazó üvegcsének kinyitása, a mereg kiöntése és a findzsa eldobása, nagyon mesterkélt volt. A meghalási jelenetben is van kifogasolni valónk. Tudva tudjuk, hogy itt legkevésbbé szabad és lehet a természetet hiven mimelni, mert könnyen, igen könnyen eltérhet a szinész attól a soha szem elől nem tévesztendő álláspontról, hogy meg a borzasztóban is észthetikailag szépet nyujtson, de nem szükséges a régi görög fölfogást, mely szerint a halált mindig keresztbe tett lábakkal ábrázolták, olyan nagyon szigoruan betartani. Aztán mikor a halálos méreg okozta görcsök elfogják a testet, bizonyosan nemcsak a test fölső része vonaglik, itt helyén lett volna a térdeket felhúzni és legalább egy két pillanatra összekuporitani az egész testet.

Palágyi nagyon jól játszott. Keresve sem találunk játékában gáncsolni valót, hacsak azt nem, hogy mikor Fedorának szerelmet bevallja, kissé vontatott volt. De nát ez nem egészen az ő hibája, mert a hosszadalmas szerelmi vallomások mindig természetellenesek. Az esz kifejezheti magát tartalmas körmondatokkal, de az érzelem fölfokozásánál, az háttérbe szorul. Itt a rövid, egyszerü mondat van helyén, mert ez áll legközelebb az indulatszóhoz. Kemény higgadt volt, de nem elégge meltóságos és az udvarias franczia attaché talán melegebb hangot is használhatna egy gyönyörü szép hercegnővel szemben, hiszen ugy is észre vettük, hogy kevés biztatásra is a lábaihoz borulna.

Rátkai kissé akadozott szerepében. Váradiné ilyen hercig még nem volt — mint ezen az estén. Leővey szinte borzalmas volt. Dr. Müller és dr. Lorek talán Boroff orvoshoz jártak iskolába, mind a hárman nagyon lágymatagon fogják föl orvosi hivatásukat.

Kedden, deczember 22-én, Beöthy **Béni Bácsija.** Gyengén csörgedező humor, döczögő előadásban. Béni bácsi (Kömley) a darab főalakja, megtudja, hogy hugának Ellának (Kápolnai Iren) Vas huszárkapitánynyal (Palágyi) épen egy két órával előbb történt házasságkötése az anyakönyvvezető előtt nincs egészen rendben, mert a katonai engedélyokmányt nem találják. Béni bácsi utána nyargal a nászutra induló fiatal párnak gyalog a vasuthoz (Budapesten nem kapott kocsit) és a kapitányt vissza akarja tartani az utazástól, ne hogy a Sziporka familia becsületén folt essék. A kapitány nem tágit, Sziporkát lelövéssel fenyegeti, ha erről Ellának egy szót is mer szóllani, elutazik, Sziporka Béni utána s mivel már nem kap menetjegyet, hát a szenes kocsin utazik Taplo-Füredig. Itt mindenkit ranszit a 13 számu szobában lakó fiatal párra, hogy ne csókolózhassanak — a mit különben a kapitánynak vőlegény korában se engedett meg soha. — Éjjelre mégis csak összekerül a fiatal pár, és reggel Béni bácsi, abban a balhiedelemben, hogy a kapitány valami padon a szabadban töltötte az éjszakát, elhiresztéli, hogy a fiatalok nem is házasok. Taplo, Füred hölgyközönsége fumigálja a fiatal asszonykát, ebből nagy konsternáczió fejlődik, melyet egy sürgöny egyenlit ki, mely szerint a katonai engedélyokmány az anyakönyvvezető mellenyzsebéből szerencsésen megkerült és most szent a béke és Béni bácsi szörnyen le van forrázva. A nagy számu mellekalakot, — kejutazó pinczér, fotografus, podagrás örnagy, trafikos kisaszszony, gyermeket elvesztett házaspár, kutyáját elveszitett magánzó stb. — a szerző csak részben aknázta ki. Ha megtanulják a szöveget, elégge elvezetes előadást remélhetünk

---

Rendőrségünk.

— Három közlemény. —

Irta: *Csajági Bernát.*

II.

Három pontban foglalhatók össze a járási rendőrfelügyelőknek kivánságai, melyeket emlékiratukban a rendőrség erkölcsi értékének, anyagi jólétének emelése érdekében meggyőző érvekkel támogatva az alispán úr figyelmébe és pártfogásába ajánlanak. Ezek: 1. A rendőrségnek baleset elleni biztositása, 2. a rendőrség fizetésének rendezése és 3. a rendőrség nyugdijazása.

Vegyük tehát mi is egyenként boncz kés ala ezeket a kivánczisságokat. Előre is kijelenthetem, hogy én ezen kivánczisságokat nemcsak méltányosaknak, hanem jogosaknak is tartom. Mert ha van életpálya, amelyen lépten-nyomon életveszély fenyegeti a küzdőt, amelyen a legtöbb baleset érheti az embert, amelyen a legszigorubb becsületesség, a legészrehajlatlanabb igazságszeretet, a legnagyobb ügybuzgóság, sőt önfeláldozás is nélkülözhetetlen tulajdonságok, úgy az bizonyára a rendőri pálya. És ha áll az, hogy ezek a tulajdonságok a rendőrnél elengedhetetlenek, akkor áll az is, hogy a társadalomnak elengedhetetlen kötelessége a rendőrségnek anyagi jólétéről gondoskodni, erkölcsi függetlenségének biztositásához minden kigondolható és rendelkezésre álló eszközzel hozzájárulni.

A rendőrségnek baleset elleni biztositását már a megyei tvhatósági bizottságnak mult évi október hó 18-án hozott 1277. számú határozata alapján életbe is léptették. Azt kerik tehát a járási rendőrfelügyelők jelzett memorandjukban, hogy a rendőrségnek baleset elleni biztositása ne a községi elöljáróság által, mint az eddig történt, hanem az egy járás területén működő rendőrökre nézve a járási főszolgabiró által eszközöltessék. A járáshoz tartozó községek ugyanis a rendőri létszámnak megfelelően a fejenkénti biztositási összeget az esedekesség napján az illető biztositó társulatnak kifizetné. A biztositás azután nem az egyes rendőrök személyéhez lenne kötve, hanem a létszámhoz és ha egyikmásik rendőr a szolgálatból kilépne, vagy elbocsáttatnék, a biztositás az ennek helyére megválasztottra is érvényes maradna.

Ez az intézkedés mindenesetre nagyon előnyös volna magára a biztositást fizető járásra, de még a rendőrségre nézve is; és azonfelül sok irka-firkától kimélné meg a járási hatóságokat.

A rendőrség megbizhatóságának egyik alapföltételét képezi az, hogy tisztességes, a megélhetést biztositó fizetésben részesüljön. „Nem mondhatjuk, — igy szól az emlékirat — hogy nemely községben nincs elég tisztességesen ellátva a rendőrség; de a legtöbb községben oly csekély fizetésben részesülnek, hogy abból még a legszerényebb igények mellett sem lehet tisztességessen megélni. Mindezeknél fogva úgy a legénység, mint a rendőrfelügyelők fizetését kérjük egyöntetüen megállapitani és pedig a következőképen;

Gyalogrendőr fizetése 300 frt. és 40 frt ruhaált.
Lovasrendőr „ 300 frt. és 40 kr. „
és 100 frt lótartási általány.

Rendőrvezetők fizetése 400 frt. 100 frt. lótartási — és 40 frt. ruháltalany; rendőrfelügyelők fizetése 800 frt. és 400 frt. utiáltalány.

Ha e számokra csak egy futólagos pillantast vetünk, azonnal szemünkbe ötlik; hogy azok a lehető legszerényebb igényekhez vannak mérve és egy cseppet sem tulozunk, midőn azt állitjuk, hogy 40 frt. egy rendőrnek egész évi ruházatára nem eleg, 300 frtból pedig megélni nem tud. Mégis hogy a felügyelő urak ilyen legkisebb mértékre redukálták igényeiket, az csak azt bizonyitja, hogy számoltak a kezdet nehézségeivel és bíznak az intéző körök jóindulatában. Vajha e bizodalmukban ne is csalatkoznának!

Nagyon természetes, hogy ezen fizetésrendezésnek csak úgy lesz értelme és értéke, ha azt a megye teljesen a saját kezébe veszi. Tudva van ugyanis mindenki előtt, hogy az ember csak úgy élhet minden tekintetben kifogástalanul hivatásának, ha minden anyagi gondtól ment. Ha most már a rendőrség az itt kivant csekely fizetések mellett nem is lesz minden anyagi gondtól mentes, mégis könnyitve lenne a helyzetén és sok kellemetlenségtől megkiméllve azáltal, hogy a jelzett fizetések a rendőrségnek nem a községek által, hanem a vármegye allta szolgáltatnának ki. Ez az intézkedés mindenesetre csak fokozná a rendőrség munkakedvét, ügybuzgóságát és lelkiismeretességét. — Határozottan előnyére válnek a rendőri szolgálatnak meg egy czélszerű intézkedés, amit a járási rendőrfelügyelők a következőleg indokolnak: „A községek rendszerint községbeli egyeneket választanak meg rendőrnek; de vidéki nem is igen mer pályázni, mert tudja, hogy minden erőlködése hiába volna; az a községbeli rendőr pedig rendszerint a rokoni és baráti összeköttetéseknél fogva keptelen a rendőri szolgálat *lelkiismeretes* teljesitésére, megbizhatatlanná válik, holott más községben ugyan azt az embert talán a legjobb szolgálatokra lehetne fölhasználni.

Azt kivánják tehát a járási rendőrfelügyelők — és ezt a magunk részéről a legmelegebben pártoljuk — hogy a járási főszolgabirók áthelyező határkörrel ruháztassanak föl, vagyis ha szükségesnek látják, jogukban álljon a járása területén működő rendőrt a szolgálat érdekében egyik községből, a másikba áthelyezni. A sógorság, komaság révén létrejött sok visszaélésnek elejét lehetne venni ezáltal.

Mielőtt az eddig felsorolt hiányokból a tanulságokat levonnók, még egy visszás állapotra, mondhatnók: absurdumra óhajtjuk a megyei alispán ur figyelmét felhivni. Előttem felszik egy a „vármegyei tvhatósági bizottságnak 1891. évi márczius hó 10-én

tartott rendes évnegyedes közgyűlésén“ jóváhagyott „X. község szabályrendelete a községi rendőrség szervezéséről.“ Ennek a szabályrendeletnek 3. § a azt mondja, hogy: „A községi rendőrnek szolgálati beosztása szerint *a községet*, illetve *annak határát* — az üldözés esetét kivéve, — az elöljáróság engedélye nélkül elhagynia nem szabad“... Más szóval, ha a községi rendőrségnek valami bűntény jut tudomására és ebben megindítja a vizsgálatot, a községe határát csak azon esetben lepheti át, ha magát a gonosztevőt veheti üldözőbe; de ha a bűntény szálai egy más községbe vezetnek a rendőrséget, akkor szépen visszafordulhat a községháza felé, itt megtehetí a jelentést; a községi elöljáróság aztan vagy megengedi neki, hogy átmehet a szomszéd községbe, vagy ha ezt nem akarja, hát egyszerűen átír az ottani elöljáróságnak, hogy egy bűntény szálai oda vezettek a rendőrség figyelmét, ezek folytattassák tehát a nyomozást, ha akarják és főleg ha lehet...

A hiba pedig ott van, hogy a szabályrendelet csak az üldözés esetében engedi meg a rendőrségnek a községet elhagyni, a nyomozásnál már nem; de ha meggondoljuk, hogy a bűntényeknél magát a tettest csak a legritkább esetben lehet rajta kapni és üldözőbe venni, hanem a tettesre legtöbbször csak a puhatolózás, nyomozás vezeti rá a rendőrséget, ezt pedig csak úgy végezheti sikeresen, ha gyorsan, titokban és zavartalanúl működhetik, akkor be fogjuk látni, hogy az említett szabályrendelet idézett paragrafusa valóságos absurdum. Mert annyi tény, hogy míg a rendőrség a bűntény helyéről visszamegy a községházához, itt a jelentéset megteszi és az engedelyt a további nyomozásra megkapja, vagy eziránt az elöljáróság részéről más intézkedés tétetik, addig a gonosztevők régen eltüntették a nyomokat, már biztonságba hozták lopott tárgyaikat, már régen meghiusitották, kijátszották a rendőrség minden intézkedését, minden találékonyságát...

A csendőrség ilyen korlátokat nem ismer, azért ennek nyomozása több és szebb sikereket is tud felmutatni, mint a rendőrségé. De ennek okát nem a rendőrségben, hanem — mint az idézett szabályrendelettel bebizonyítottam, — magában a hibás intézményben kell keresnünk. És ha ezt tesszük, akkor a már felsorolt hiányokon kívül még igen sokra bukkanhat ott a jó akaratú vizsgálodó szem, amelyek között bizonyára első helyet foglalja el a rendőrség nyugdijügye, melyet a legközelebbi közleményemben fogok közelebbről megvilágitani.

Kiadólaptulajdonos:
Dr. Molnár Gyula.

Vetőmagvak.

Ezredéves kiállitason diszoklevéllel legmagasabb díjjal kitüntetve

Répamag, sárga Oberndorfi
50 kiló 12 frt
500 kiló 100 frtért

kapható **gróf Teleki Árvéd drassói** uradalomban u. p. Koncza, szétküldés ab Alvincz és Szászrégen utánvéttel, a pénz előre beküldőjének áru **franco** megy. Továbbá luczernamag, vörös lóhermag, bultaczimmag, fehér paszuly, Heine-féle és duppaui zab, tölgyfa kerités oszlopok kaphatók

Védjegy. Védjegy.

Mária-czelli Gyomor-cseppek

nagyszerűen hatnak gyomor bajoknál, nétkülözhetetlen és általánosan ismeretes házi és népszer.

A gyomorbetegség tünetei: étvágytalanság, gyomorgyengeség, bűzös lehelet, fellnjtság, savanyu, felbüfögés, hasmenés, gyomorégés, felesleges, nyálkakiválasztás, sárgaság, undor és hányás, gyomorgörcs szakítás.

Hathatós gyogyszernek bizonyult fájdalmai, a menyiben ez a gyomortól származott, gyomorfelterhelésnél ételekkel és italokkal, gilisztók, májbajok és hémorrhoidáknál.

Emlitett bajoknál a Máriaczelli gyomorcseppek évek óta kitünőknek bizonyultak, a mit száz meg száz bizonyitvány tanusit. Egy kis üveg ára használati utasitással együtt 40 kr., nagy üveg ára 70 kr.

Magyarországi főraktár: Tóvölgyi József gyogyszertára Budapesten, Király utcza 12 sz.

A védjegyet és aláirást tüzetesen tessék megtekinteni! Csak oly cseppeket tessék elfogadni, melyeknek burkolatára zöld szalag van ragasztva a keszitő aláirásával (C. Brády) és ezen szavakkal: „Valodiságát bizonyitom“.

A Máriaczelli gyomorcseppek valodian kaphatók.

Zombor: Gallé E., Swarcz Emil és Temesvary József gyogyszertárában; Apatin: Rátay T. gyógysz. Petrovoszelló: Balogh Gy. gyógysz.; Szent-Tamas: Barakovics L. gyógysz.

Karácsonyi és Ujévi Occasio.

Karácsonyi és Ujévi Occasio

Legszebb és legujabb
karácsonyi és ujévi ajándékok
női és férfi divat árukban mélyen leszállitott árban
Engel Mórnál.

Karácsonyi és Ujévi Occasio

Karácsonyi és Ujévi Occasio.

Legolcsóbb és legszebb karácsonyi és uj évi ajándék.

Ujonnan berendezett üzletemben az alábbi s itt fel nem sorolt tárgyak a legolcsóbb és legszebb kivitelben kaphatók: u. m:

Gyönyörü képek, divatos függő-lámpák, majolika disztárgyak, terracotta, sydrolit-figurák franczia baccaral-ivó készletek stb. stb.

Kitünő tisztelettel
Stáncsits Pál,
Zombor.
Kossuth Lajos-utcza.

Milliók hevernek

parlagon, mivel a sorsjegytulajdonosok nem ellenőrzik sorsjegyeiket vagy *megbizhatlan* sorsolási lapot járatnak.

Fizessünk elő a „Pénzügyi Ujságra".

A PÉNZÜGYI UJSÁG

legteljesebb, legmegbizhatóbb és legolcsóbb

pénzügyi, tőzsdei és

sorsolási szakközlöny.

A „Pénzügyi Ujság"

közli az összes magyar, osztrák és külföldi *sorsjegyek, záloglevelek, kamatozó kötvények, elsőbbségi kötvények és részvények hiteles sorsolási lajstromait.*

A „Pénzügyi Ujság"

kimeritő és megbizhato *informacziókat* szolgáltat az *értékpapirpiacz* összes viszonyairól,

A „Pénzügyi Ujság"

rendes tudósitásokat hoz a *gabona- és termény-piaczról.*

Előfizetési ára:

Budapesten házhoz hordva vagy vidékre postán szétküldve egész évre

1 frt 50 kr.

Előfizetők egy év leforgása alatt 30 sorsjegy húzásain **ingyen** játszanak.

Előfizethetni legczélszerübben *postautalványnyal* vagy a *kiadóhivatalban.*

Tessék mutatványszámot kérni!

(BUDAPEST, V. ker., Fürdő-utcza 1. szám.)

Alapittatott 1863-ban

Világhi üek

a saját készitményü, Díjjal kitüntetett

Kéziharmonikák

Joh. N. Trimmel-től

Bécs

VII/3., Kaiserstr. 14

Nagy raktár mindennemü

Hangszerekben.

Harmonikák, fuvolák, okorinák, citerák, gordonkák, stb. stb. Schwájzi acél játék tárgyak, elpusztithatatlan. Zenélő albumok, poharak, stb. stb.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Az „ANKER"

élet- és járadékbiztositó-társaság.

Alapittatott 1858-ban.

Igazgatóság: Bécs, I. Hoher Markt 11. Anker-hof. Magyarorsz. vezérképviselőség: Bpest, VI. Deák-tér 6. sz. Anker-udvar.

Társasági vagyon	110 millió kor.
Biztositási állomány	460 millió kor.
Eddigi kiflzetések összege	192 millió kor.

Megtámadhatlan kötvény.
Méltányos feltételek.
Hadkötelezetteink biztositása háboru esetére pótdij nélkül.

Nagy nyereményosztalékok.
Előnyös gyermekbiztositások.

Prospectussal és felvilágositással szolgál a fenti magyarországi vezérképviselőség, valamint a társaság ügynöke:

Spitzer Bernát, Zomborban.

Alkalmi vétel karácsonyra és ujévre.

Egy csődtömeg megvétele által, szakmánk-ba vágó árukkal azon helyzetben vagyunk, hogy a legolcsóbb árak mellett adhatjuk a következőket:

Uri- és női- fehérnemű, női blouzok és szoknyák, valódi Jäeger ingek és nadrágok, fűzők, kézimunka posztóra, női-echarps, harisnyák és számos más tárgyak.

Játéktárgyak és babák

helyszűke miatt fele árban kaphatók

Hirschenhauser és Kovács

árusházban

a Golyóhoz,

Zombor.

Életnagyságu **arczkép** krétarajzban.

Legszebb szobadisz.

Legkedvesebb emlék.

Legalkalmasabb ajandék karácsony és ujévre.

Egy legujabb módszer segitségével 24 óra alatt életnagyságu mellképeket készitek művészies kivitelben, eddig még soha el nem ért tökéletességgel és olcsó árban.

Tessék árjegyzéket kérni.

KOHN DÁVID, Budapest, Károly-körut 17.

Ügynökök mindenütt kerestetnek.

Az általánosan ismert, jó hirnévnek örvendő s több oldalulag kitüntetett sósborszesz—készitmények — kelendőségénél fogva — sok utánzásnak lévén az utóbbi időben kitéve, elhatároztam, hogy azok czimjegyeimet módositom s arra kék nyomatban sajat házam külső alakjat veszem föl, bejegyeztetvén azt egyszersmind védjegyemként a budapesti iparkamaránál.

SÓSBORSZESZ

Véčjegy 19. és 20. szám.

általános elismert kitünő háziszer; különösen a bedörzsölés, kenő — gyuró — gyógymódnak (massage) igen jó hatásu. Ajánlható egyszersmind fogtisztitó szerül, a mennyiben a fogok fényét elősegiti, a foghust erősbiti és a száj tiszta, szagtalan izt nyer a szesz elpárolgása után, úgyszintén fejmosásra és hajidegek erősitésére, a fejkorpaképződés megakadályozásra és annak megszüntetésére.

Egy nagy üveg ára 90 kr, egy kisebb üveg ára 45 kr.

Brázay Kálmán

Budapesten,

IV. ker. Múzeum-körut 23 szám.

Zomborban kapható: Engel és Goldstein, Gallé Emil, Gromilovits János, Heindlhofer Róbert, Lugumerszky Plató, Mayer és Thum, Milutinovics Csedomir, Nikolics István, Sztrilich Zsigmond, Gergurov Szredoje, és Weidinger S. és Zs., czégeknél.

Nyomatott a „Zombor és Vidéke" könyvnyomdájában.

A tevéről.

Kelet országainak a legkitünőbb két haszonállata: — a szamár és a teve. A szamarat, kapcsolatosan a jászollal, a karácsonyi ünnepek alkalmával emlegetik ez egész föld kerekségén. Nem igyen a tevét, ezt szóba sem hozzák, legfölebb a szószapuló nénikék, ha valakit gorombasággal kell illetniök; csak akkor vágják oda neki: te teve, te dromedár. Nehogy a teve, a szamár mellett, teljesen említtetlen maradjon, elmondok én egyetmást a tevéről, a kis Jézus születésének az évfordulója alkalmából; mert a teve az Istenember szülőföldének, Ázsiának és az Istenember szülőinek, vele való egyptomi futásáról nevezetes — Afrika földének a legkarakterisztikusabb, legsajátságosabb állata. Abban az időben szólok a tevéről, mikor nálunk legkevésbé emlitik, mikor még az oskolás gyermek sem tanul a tevéről, mert a karácsonyi örvendetes szünidőben ugyan ki is tanulna?

Én már keleti ember szemével nézem a tevét, azóta, hogy a világot Keleten bolygtam.

Igaz, hogy a teve, úgy az egyptomi dromedár, valamint a kétpúpos is, bárgyú kinézése, ügyetlen mozdulatai s idomtalanságánál fogva a természet szatyrájának és elég monstrum állatnak is látszik, de ez csak az első tekintetre látszik így. Ha gyakrabban látjuk a tevét, megszokjuk jobban, mint az otromba, nagyszájú vizilovat, a vastagbőrű rhinoczeroszt, vagy akár a tapirt. De nem is az öreg tevét kell megnézni először, lecsüngő csunya ajkával, hanem kicsiket. Igy lassan megszokjuk. Az uj esztendői sivitó kis malacz is szebb a késő őszi szuszogó öreg röfögőnél. Legjobban s leghamarabb megbarátkozunk azonban a tevével, a teve hazájában, Közép-Ázsiában, Arábiában, hol a kétpúpúak vannak otthon s itt Egyptomban, hol az egypúpú dromedárt, a puszták kincsét, a szaharai sivatag hajójának, ujabban gőzmozdonyának és delejtűjének szokták nevezni.

Egyptomban kevés a ló. Ezzel a teve értékét akarom jelezni. Negyven napoleon d'or nem épen sok egy ilyen jó teherhordó állatért, melyen szükségből „lovagolni“ is lehet, de teher szállitásra nagyon alkalmas. Lehet ugyan a 3—4 mázsát könnyen, rövid útra 9-et is elbiró állat púpjára egy könnyebb szerkezetű faházat is feltenni s abban ülve, kényelmesen nézegetni ki. Keleten a vagyonosabb nők szeretnek így szórakozni, a népes utczákon koketirozni, s fényes érczczel, rikító szinű szövetekkel, bojtokkal felczifrázott tevének a hátáról nézni le a világot. Az ilyen díszkirándulási czélra használtatni szokott tevét, legyen az fehér, sárga, szürke, vagy barna szinű, jobban is gondozzák, tisztábban is tartják s a pusztai keserű sás-fű és tövisnél jobb táplálékot kap. Ilyenkor a teve nem is olyan mogorva, mint mikor hurczolkodáskor tulterhelik, kanapéval, ágygyal, nehéz tárgyakkal és terjedelmes czókmókkal, szénával, szalmával. Csak ilyenkor szokott a gazdájára rámordulni, arra haragudni. Pedig az itteni szegényebb sorsú embernek, kinek egy teve, melyet kíméljen. Ha annál egyebe sincs, „mind a ketten“ megélnek a munkájukból, habár az erősebb részt a teve viseli.

Mikor pedig a beláthatatlan homokpusztában, tengerhomokban lepi meg, vagy éri utól a karaván a pokol füstje, az a kénszagú gyilkos forró Számum-szél, mely az elképzelhetlen sok milliárd homokszemet felkavarja, széthányja és szárnyára felveszi, homokhegyből homokvölgyet csinálva, akkor az embernek soha eléggé meg nem becsülhető haszonállatjává válik a teve. Ösztönénél fogva szaglálódik, s már előre megérzi a vészt. Ürt fúr magának ilyenkor a hosszú nyakon hordott hegyes fejével a fövényben s maga alatt helyet ád a gazdájának, hogy ez arczczal a földre borulhasson; visszahajtott lélekzettel várja ilyenkor ember, állat, egyaránt a halált, vagy a szabadulást. Sok esetben menti meg a teve a gazdáját. Ösztönénél fogva megérzi a gyepszigetek*) forrásvizét, arra felé baktat, habár maga 7 napig is kibirja ivás nélkül. Máskor zivatarban, paizsul szolgál a gazdájának vész ellen.

A teve beéri a legutolsó táplálékkal, melyet többnyire maga keres meg. Kevésért sokat tesz. És mi a jutalma mindezekért ennek a teherhordó, életmentő nagyon hasznos házi állatnak? Az, hogy a gazdája nagyon megszomjúzván a pusztában, a teve egyik gyomrában lévő tiszta üde vizeért — a tevét megöli.

Úgy látszik, a szegény teve-állatnak, csak az a rendeltetése van, hogy az emberért dolgozzék és az emberért kimuljék.

Ha tevét látunk, gondoljuk meg ezeket. Én is a Keleten kedveltem meg a tevét s örültem, mikor egy-egy teve-sort láttam magam előtt baktatni. Követtem azokat, a mig birtam szemmel, azután a fantáziámmal, a hol . . . és a merre jártak . . .

Vértesi Károly.

*) Az oázisok vizei, valószinűleg a 700 mértföldre hajózható Nilusnak földalatti, átszürt vizei.

Rózsika.

Tél volt . . .

Ott állott a csárdabeli nagy vendégszoba ajtajában több apróbb gyermekkel együtt, kik egymásközt suttogva, újjal mutogattak rám, mint valami csudára, ki — átutazóban lévén — a csárdában rövid pihenőt tartottam.

Ő volt köztük a legszerényebb és a — legrongyosabb.

Nyolcz-, vagy kilenc éves lehetett. Szép szőke haja rendetlenül csüngött alá vállaira, mi még érdekesebbé tette halvány, sovány arcocskáját, melyet a korai szenvedés szokatlan komollyá tőn.

Megtépett, rövid, vékonyka ruhája csakhogy éppen eltakarta vézna termetét; sovány lábacskáiról pedig meglátszott, hogy azokat harisnya, czipő vagy efféle, nem igen takarta.

Mig megrendelt ebédemet feltálalták, az alatt a bámész gyermeksereg lassan elszéledt.

Csak ő maradt még ott.

Kezecskéit hátul keresztbe téve; a falnak támaszkodott s nagy égszin kék szemeit reám függesztve, élénk figyelemmel kisérte minden mozdulatomat.

Minél tovább szemléltem e gyermeket, annál szebbnek, annál kedvesebbnek találtam őt.

Valami megfoghatatlan vonzalmat kezdtem e gyermek iránt érezni.

A boros kancsóval belépő korcsmáros, durva hangon utasitotta ki a szobából.

A szegény leányka egész testében megrezzent.

Búsan hajtá le kis bozontos fejét és lassan kifelé sompolygott.

A küszöbön még egyszer visszafordult s könytelt szemeit, melyek oltalomért, könyörületért esdekeltek, végtelen szomorúsággal emelte reám.

Úgy állt ott, mint egy kis vértanu, kit az Isten tán csak azért küldött e földre, hogy éhezzen, nyomorogjon és szenvedjen azokért a boldog gyermekekért, kik az élet kinjait, szenvedéseit soha nem ismerve, nem tudva, hogy mit tesz az éhezni és fázni, — vidáman élik át gyermekéveiket és mosolyogva tekintenek a jövendő elé.

— Ne bántsa azt a leánykát! — szóltam a korcsmárosnak. Az a gyermek nekem nem alkalmatlan. Hanem menjen inkább maga és hozzon még egy teritéket. Ő az én vendégem lesz.

A korcsmáros dünnyögve távozott, hogy parancsomat teljesitse.

— Jer ide, gyermekem! — fordultam a leánykához s magamhoz intettem.

Rongyos kis ujjasával megtörü

te szemeit s bátor léptekkel jött asztalomhoz.

— Mond csak kis leánykám, — kérdezém — hogy hívnak tégedet?

A lányka rám mereszté szemeit.

— Igen, — ismétlém hangosabban — azt kérdezem, hogy hívnak, — mi a neved?

A lányka nem felelt. Szemei könnyel teltek meg, keble erősen zihált, ajkai fájdalmasan vonaglottak. — Látszott, hogy erőlködik, hogy bensőjében nagy harcot vív . . . hogy szólna . . . beszélne . . . Ah! de nem jön egy hang sem ajkaira, csak könnyei peregnek végig sovány arcocskáján, — de kérdésemre nem tud . . . nem képes felelni! . . .

A szegény leányka — néma volt!

Kimondhatatlan fájó érzés fogott el.

A korcsmáros időközben behozta a rendelt evőeszközöket és én siettem jól tartani a kis néma vendégemet.

Ah, csak láttátok volna, mily mohón fogyasztotta el szegényke, az elébe tett ételeket s közbe-közbe mily hálásan tekintett fel rám.

Ez alatt a korcsmáros elmondta a leányka történetét

Egyszerű az és megható, mint sok más szegény, elhagyott árva gyermeké ...

Kendi Rózsikának hívták a leánykát.

Atyja, — Kendi Gábor — a szomszéd mezőváros gőzmalmában mint fűtő volt alkalmazásban, de iszákos és féktelen természete miatt elcsapták. Ebbe a kis faluba vonult vissza családjával, remélve, hogy itt könyebb lesz a megélhetésük. Szegény hitvese a kiállott izgalmak, nélkülözések és a férje által szenvedett durva bánásmód folytán rövid időre rá meghalt, hátrahagyván az alig három éves Rózsikát.

Kendi Gábor uram, most aztán már teljesen az ivásnak adta magát.

Egy ilyen vadállatias állapotában oly kegyetlenül megverte a gyönge, ártatlan leánykát, hogy az a kiállott ütlegek és ijedelem következtében beszélőképességét teljesen elvesztő.

Kendi Gábor napról-napra züllöttebbé lőn, míg végre a mértéktelen ivás őt is a sírba döntötte.

A szegény Rózsika azóta a szomszédok könyörületéből tengődik s hálótanyája is hetenként mindig más-más helyen van. —

A korcsmáros elbeszélése — bár szakgatott, nyers szavakban adá elő — mélyen megindított.

Meghatva fogtam meg a leányka kis érdes kezét. S míg ő rám mosolygott, én elmerengtem szomorú történetén.

— Szegény leánykám! — szóltam mintegy önmagamhoz. Te, aki soha nem érezhetted a szülői szeretet igaz melegét, — mert hisz' még alig, hogy megtanultad az „apa" és „anya" szót gögicsélni, elvesztéd a legjobbodat . . . a szerető jó anyát, ki talán rajongva csüngött rajtad, aki a te szemeidben látta felcsillani a maga boldogságát . . . kinek öröme végtelen lehetett, mikor első gogyogásodat meghallhatta, — már is oly korán kivetett a könyörtelen sors az élet rögös utjára, hogy zsenge éveidben megtanuld már, mit tesz az: éhezni, fázni, nyomorogni! Hogy megtanuld, mi az: senkitől szeretve nem lenni, hanem mint a gazdátlan eb, — melyet mindenki lökhet, rúghat kénye-kedve szerint — mindent tűrnöd kell s jaj, ha vissza mersz mordulni bántalmazóidra. Hogy megtanuld már most, hogy mit tesz az: a könyörület keserves, könnyel áztatott kenyerén tengődni és megtanuld érezni azt a fájó kínt, mikor nincs senki, ki e könnyeket letörölje! . . .

A leányka csak mosolygott . . .

— Te, akinek nyomorúságát a tulajdon édes apa nem hogy enyhitette volna, hanem még oly kegyetlenül megtetézte, hogy megfosztott a hangodtól, — édes lágy szavadtól! . . . Tán terhére volt a nyomorultnak, ha kenyérkét könyörögtél tőle, mikor napokig éhezned kellett?! Avagy a lelkiismeret mozdult e meg benne, mikor estendeden szegény jó anyádat emlitéd előtte és imádkoztál érette?! . . .

És te mégis mosolyogsz! . . .

Oh, mily kín, mily gyötrelem lehet élni, látni, hallani és gondolkodni, — érző szivvel, lélekkel bírni — és a bensőnkben duló érzelmeket élő szóval ki nem fejezhetni! . . .

És ő csak mosolygott . . . boldogan . . . megelégedetten! . . .

Utam tovább szólitott.

Rózsika látva készülődésemet, sirva fakadt. Kezeimet csókokkal halmozá el s alig akart elbocsájtani.

Meghatott e szegény gyermek ragaszkodása.

Tán érezte, tudta, hogy szánalmat érzek iránta s hogy tán én leszek az, ki őt gyámolitani s kietlen sivár életét némileg felviditani fogom.

De sikerült őt megvigasztalnom azzal, hogy a korcsmáros — kinek néhány forintot adtam át — gondoskodni fog róla; ő pedig legyen jó, engedelmes kis leányka s majd én karácsonyra ismét elfogok jönni; — csak imádkozzon a kis Jézuskához, aki oly véghetetlen irgalmas és aki soha . . . de soha sem hagyja el a szegény, gyámoltalan árvákat! . .

Tovább nem birtam folytatni, mert éreztem, hogy hangom elfojtódik . . .

Egy csókkal váltam meg az én kis néma barátnőmtől.

A kocsimról visszatekintve, még sokáig ott állott a csárda kapujában, bucsút intve sovány kezecskéivel . . . . .

Elérkezett a Jézuska születésnapja

A gyermek-világ szívdobogva, örömmel várja e nagy napot s az apró sereg lesi, találgatja, hogy mit hoz neki Jézuska, aki nem feledkezik meg a jó gyermekekről.

Örömtől kigyult arcok állják körül a feldiszitett karácsonyfákat és a meglepetés, a kitörő öröm kiáltásai hangzanak fel a márványpalotában ép ugy, mint az egyszerű parasztviskóban.

Vidám boldogság száll be ilyenkor az árvák csöndes hajlékába is, hol a nemeslelkű emberbarátok állitanak karácsonyfát a szülevesztett szegény gyermekeknek és megajándékozzák őket Jézus születésének emlékére . . .

. . . Az én szegény kis árvám is ott a kisded falu rozoga csárdájában, bizonynyal aggódva lesi a pillanatot, hogy vajjon hozzá ellátogat-e a Jézuska, akihez ő oly buzgón fohászkodott, hogy ne feledkezzék meg róla . . . hogy jöjjön el hozzá is . . . és viditsa fel az ő szomorú, végtelen szomorú életét! . . .

Jó, meleg ruhácskát, fejkendőt, harisnyát és czipőt vásároltam a számára. Azután egy csinos babát, egy papiroszacskóban sok-sok czukorkát és egy cserépbe ültetett karácsonyfát, melyen néhány szál viaszgyertya is volt.

Hogy fog mind ennek örülni a szegény lányka, akinek ilyesmiben soha, de soha része nem lehetett!

Kora délután érkeztem a csárdához.

A korcsmáros elém jött s szótlanul vevé át csomagjaimat.

— Kinek hozta az ifiur ezt a sok czókmokat? — kérdezte tőlem nagy komolyan a korcsmáros, mikor a vendégszobába értünk.

— Hát kinek másnak, — felelém mosolyogva — mint a kis Rózsikának.

— No hát akkor csak vigye vissza az ifiur.

— Ugyan ne bolondozzon; — mondám kissé ingerülten — hát már miért vinném vissza?

— Hát csak azért kérem alássan, — himezett hámozott a korcsmáros, s sapkáját egyik markából a másikába gyűrögette — hogy hát . . . az a lányka . . . a izé . . . meghalt!

Én nem tudom mi volt, de ennek a leánykának a halálhire az első pillanatban teljesen megzsibbasztá idegeimet.

— Az nem igaz! — kiáltám mintegy visszafojtani akarva megindultságomat

Az nem lehet! — de szemeim könnyel teltek meg s hangom elfojtódott

— Már pedig az ugy van ifiuram! — mondá a korcsmáros mintegy megkönnyebbülve, hogy a hiób hirt kibökhette. Tegnapelőtt még fent járt s mindég az ifiúrral tépelődött . . . Azután egyszerre erős láz fogta el s mire az orvost elhivattuk . . . hát bizony az se tudott rajta segiteni! — Valami veszélyes torokbaj ölte meg a lánykát.

— És . . . eltemették? — kérdém elfogódva.

— Nem, instálom . . . majd csak most délután temetjük el.

— Oh hol van? — Hol fekszik szegényke? . . . Mutassa . . . jöjjön . . . vezessen! — kiáltám lázasan.

A korcsmáros kivezetett az udvarra egy kamra elé, ahol már néhány gyermek ácsorgott temetésre készen.

A kamra ajtaja feltárult . . .

Ott feküdt előttem a nyirkos oduban, hordókra fektetett deszkákon, egyszerű kis fekete fakoporsóban az én kis árvám . . . a sokat szenvedett, szegény Kendi Rózsika!

Ott feküdt kopott ruhácskában, keszorú és szemfedő nélkül . . . hidegen ... mereven . . . kezecskéit imára kulcsolva.

A mily hosszú volt szenvedése az életben, ép oly rövid volt a halálban!

— Oh, hát miért kellett ép most

megválnod az élettől, mikor az egész világ örvend Jézus születésének . . . mikor minden szegény gyermeknek jut ez örömből egy parányi részecske, csak éppen tőled irigyelte meg ezt is az ég! . . .

— Most részesültél volna tán először ez örömben, én szegény kis árvám, mert lásd, néma fohászodat meghallgatta ám a kis Jézuska és küldött neked is szerényke ajándékot, hogy felviditsa a te szomoru, a te ártatlan, tiszta lelkedet! . . .

— Oh, miért illantál el előlem . . . miért romboltad le az én örömömet, hogy téged örvendeni láthassalak! . . .

— Ugyan, mit véthettél te az Istennek, embernek, hogy oly kegyetlenül végig sanyargatott a sors, hogy oly sokat, oly keserűn engedett szenvedni! — És te kis gyönge lélek, ki nem roskadtál le a szenvedések sulya alatt, ki soha, még csak panaszra sem nyithattad néma ajkaidat, — jutalmad ime, ez az egyszerű kis fekete fakoporsó! . . .

— De nem . . . te boldogabb vagy e föld minden gyermekénél, mert a Jézuska maga szállt le hozzád s felvitt magával az égbe, hol megszűnik minden földi szenvedés . . . hol örök az élet . . . a boldogság! . . .

Ő felvitt téged oda az örök üdvösség hazajába, hol szerető jó anyád és szegény bűnbánó atyád tárt karokkal várnak tégedet — a szegény kis árvát!...

Egy szolgálatkész anyóka felöltözte a kis Rózsikát a karácsonyi ruhácskájába. Myrthus koszorút is vásároltam részére.

Azután melléje fektettem a magammal hozott bábut s imára kulcsolt kezecskéi közé egy kis zöld ágat illesztettem, melyet a karácsonyfáról téptem le.

Oly szép volt az én kis halottam, mint egy alvó angyalka . . .

Föléje hajoltam . . . s még egy végső istenhozzádot mondva, megcsókoltam márványhideg homlokát.

. . . Alig néhány ember kisérte ki a kis árvát végső nyughelyre.

A hó nagy pelyhekben kezdett alálhullani s ez még szomorúbbá tette az amugy is szomorú menetet!

Eltemettük a kis Rózsikát a hideg sirba . . . a fagyos göröngyök rémes dübörgése volt a szegény, elhagyott leánykának a gyászzenéje . . .

Egyedül maradtam . . .

Előttem állt a kis hant, melyre zizegve hullottak a tiszta hópelyhek . . .

A karácsonyfát ráhelyeztem és meggyujtottam a viaszgyertyákat.

Még egy Miatyánk . . . egy bucsucsók a kis fejfára . . . és én leverten távoztam a holtak csendes birodalmából!

A temető kapujában még egyszer visszafordultam . . .

A viaszgyertyák még mindig lobogva égtek . . . a füst fölfelé szállt . . . úgy rémlett . . . mintha a kis Kendi Rózsika tiszta ártatlan lelke szállna fel . . . az ég felé! . . .

Néztem . . . sokáig néztem e tünményt! . . .

Azután . . . azután egyszerre minden elmosódott előttem . . .

. . . Azok a bohó könnyek . . . elhomályositották a szememet . . .

Hunyor.

Egyet mást a nőkről.

Irta: *Kovács Samu.*

A mult évben „Levél a nők társadalmi helyzeteről" czimű czikket irtam a „Z. és V." karácsonyi száma részére. Akkori bevezetésemben megjegyeztem, hogy czikkemnek a nyilvánosságra való bocsátásáig nagyon sokat gondolkoztam, mert attól tartottam, hogy a nők haragját fogom magamra vonni, különösen pedig menyasszonyomét, a kihez a levél czimezve volt.

Ma már hál' Istennek ezen is túl vagyok, menyasszonyom nem haragudott meg rám, s hogy hozzám való rokonszenves vonzalmát bebizonyitsa, a nyár derekán feleségemmé is lett, a minél okosabbat nem is tehetett.

Ez igen jó reczept mindazoknak, a kik még nőtlenek és nősülési szándékuk meg van.

Irjanak egy czikket a nőkről, czimezzék kiválasztottjukhoz, nyomassák ki a levelet a „Zombor és Vidéke" karácsonyi számában, és a siker biztos.

Csodálatos dolog, hogy most, nősülésem után, ujólag a nőkről vett themával foglalkozom. Hogy ezt miért teszem, azt a jövő karácsonyi szám részére megirandó czikkemben fogom elárulni, addig azonban egy kis türelmet kérek.

A nő mind e mai napig még mindig megfejthetetlen rejtély előttünk, s nona számtalan czikk jelent meg már róla, a nő ellemét feltüntető rész még mindig hézagos, még mindig kiegeszitésre vár.

A mai nő (mindig és mindenütt van kivétel) már nem többé a régi, a kiről az emberi nagy társadalom egyikmásik rétege épen nem a leghizelgőbb módon vélekedett, a mai nő már a férfiakkal egyenlő rangu, sőt sok tekintetben megérdemli, hogy az első helyet foglalja el. Érzem, hogy most nagyot mondottam, de hiába, a feleséges emberek, különösen pedig a fiatal házasok, mint jó magam is, másképen nem is szólhatnak.

Bármilyen szépen, kedvesen, izlessel berendezett lakásunk legyen is, ha nincsen asszony a háznál, a ki a ház éltető lelke, az egész kiholtnak látszik. Magamról tudom, hogy nőtlen koromban csak hazajáró lélek voltam, a ki csak hálni jártam haza, irtóztam a magánytól s folyvást társaság után néztem. Ha vendégem érkezett, siettem minél előbb tuladni rajta, mert — most már meg mondhatom — a szó valódi értelmében terhemre volt. A ki nem hiszi el, a mit mondtam, ám kérdezze meg Nedeikovicsné ő-nagyságát, az én kedves volt házi-asszonyomat, ő tehet leginkább tanuságot állitásom igaz volta mellett.

És vajon ki az oka annak, hogy most egyszerre megváltoztam, most már itthonom barátságos, kedves, jó magam is itthonülő vagyok, s a vendégeket is szivesen látom? Nem más, mint feleségem, a ki — áldott egy teremtés. Olyan jól esnék most egy dicséríádát zengeni róla, de leküzdöm akaratomat, s nem teszem.

A nő már gyermekkorában bizonyságát adja annak, hogy a mindig szép, a mindig jó, a mindig nemes az ő rendeltetése. A fiuk pajzánul ugrándoznak, törnek, rontanak, bontanak mindent, a mi kezök ügyébe akad, a leányok ellenkezőleg cselekesznek, mindenben kiméletesebbek. Ruhájukat tisztán tartják, játékszereik épségére gondot forditanak, játékbábjukat naponta többször megfésülik, öltöztetik; és a milyen a nő gyermekkorában, olyan lesz az későbbi éveiben is, hacsak a véletlen közre nem játszik, hogy természete megváltozzék. A fiu meg karácsonykor is a kapott ajándékokat félre teszi s kiszalad hó labdázni, a leány pedig legszivesebben játékait rendezi s már ezen rendezésnél izlése bizonyos fejlődöttségéről számol be.

Ebből magyarázható meg azon körülmény, hogy a nő természeti hajlamait követve, inkább a családiasságban, a szűkebb körü otthonban leli fel boldogságát, mig a férfi a nagyvilágnak született.

Ez a természetes folyamat, s jaj annak, a ki a természet rendjét megbolygatja s az évszázados helyes irányu fejlődést megváltoztatni akarja.

A nő a családé első sorban, s mint ilyen csak szükség esetén lehet kenyérkereső is egy személyében. Ugyan bizony miféle boldogság lehet ott, hol a nő a vagyonszerző, s a férj otthon ül a fütött kályha mellett s elmélkedik a feltámadásról meg sok más egyébről? A nő már szervezeténél fogva is a gyengébb s a munka a felosztás elvénél fogva őt illeti meg a ház s a család körüli teendő, a házon kivüli munka pedig a férfi büszkesége legyen.

Szinte bámulat fogja el az embert, ha olvassa, hogy N. N. kisasszony orvosi vizsgálatot tett s X. városban megkezdette praxisát. Hát a férfiak mire valók?

Azt mondják, hogy a mai fiatalság nem akar nősülni! Hát hogyan volna kedve a nősülésre, mikor a nő kivetkőzik eredeti rendeltetéséből s a férfiakat megillető foglalkozáshoz fog. A férfi méltóságán aluli dolognak tartja azt, ha nem ő a kenyérkereső, inkább nőtlen marad végiglen, semhogy egy kenyérkereső asszony babjává fajuljon. A kik igy gondolkoznak, helyesen is teszik, mert nincsen boszantóbb annál, mint mikor ambitiózus fiatal ember nagy kinnal, nagy áldozattal kiképzi magát, megszerzi az életben megkivantató szakismereteket, s midőn az életben el akarja foglalni a társadalom ban a képzettségének megfelelő állását, ekkor előáll egy kökényszemü, vagy Isten tudja milyen szemü kislány és behizelgő modorával a fiatal embert lehetetlenné teszi, mert ő foglalja el annak az állását.

No hát ez nem járja.

Meg jó, hogy karácsony van, mert különben még többet is találnék mondani.

Kelet nagyon sok helyén a nők ma sem vétetnek tekintetben a népszámlálás alkalmából, mintha nem is volnának emberek. Ha álmában beszel, hortyog, a férj azonnal visszaküldi szülőihez. Sok helyen tilos a nőknek a templomba menetel, leveleznie senkivel sem szabad.

Ez sem helyes, hanem a legjobb, ha mindenkinek megadjuk a magáét.

Nem tudok haszontalanabb és idétlenebb dolgot annál, midőn a kedves mama kis leánykáját mindenhová elviszi, piperézi, midőn mások előtt a gyermek jelenléteben dicséretekkel halmozza el, midőn mintegy rákényszeriti a vele beszélőt, hogy az ő gyermekét megcsudálja, szépséget magasztalja.

Ez nem nevelés! Sajnos, nagyon sok művelt anya is igy tesz. Ne csudálkozzunk hát, ha manapság olyan sok terde nevelésü nővel találkozunk! Ime, itt a dolog bibéje, beczézgettük, irényeztettük lányunkat, s hiu báb vált belőle, ki a modern bókok és különféle diszitő, semmitmondó phrásisok előre bocsájtása nélkül velünk jóformán szóba sem áll.

Tisztelt jó mamák! Ha igy nevelitek leányaitokat, ám akkor tartsatok meg magatoknak és ne akarjatok vele mást boldogitani.

Ma nagyon sok helyen akkor tetszetős a leány, ha szabályszerűen tud lépkedni s ha megtanulja azokat a külső formaságokat, mint kell az utczán fejét biczenteni, ha valakinek köszöntését fogadja, és mint kell pukedlizni, ha egy tántival vagy Grossmamával találkozik. Sőt ott vagyunk már, annyira jutottunk a művelődés terén, hogy a Tántik, Onklik, Grossmamák magyar nyelven már nem is léteznek. A mai kis lány nem thea-estélyre hivja meg barátnőjet, hanem *soiréra*, minden csinosan öltözött kis lány *fess*, az ételnek, italnak jó *aromája* van, a csokrot hozó fiatal ember *schickes*, a ki pedig bókot mond (minden bók hazugság) az *aufschneidol*; a ruha *elegáns*, a nő nem öltözködik, hanem *toiletlez*, a szobalány nem a vendégszobát takaritja, hanem a *sa-*

lont; a kisasszony a négyesre *angazsirozva* van; a mama *gardiroz*, az én izlésem nagyon *klappol* a mai divattal, a miniszter *protegálja* kegyeltjét, a növendék *satirozza* a rajzát, a háziasszony *simfel* a cselédre, a papa *visitet* fogadott, a leányka pedig *stikkel* és igy tovább, elő sem lehet sorolni mindazt, a mi napjainkban a lányos házaknál divatossá vált. Ne utánozzuk mi a felsőbb köröket, hol a magyar nyelv háttérbe szorításával csak a franczia és angol nyelv divik, s ezek mellett az anyanyelvre ügyet sem vetnek. Maradjunk mi csak meg a mi zengzetes, édesen csengő, minden emberi érzelmét legjobban kifejezhető kedves magyar nyelvünk mellett.

Nyelvünk ma már annyira fejlődött, hogy az idegen szavakra egyáltalában nincsen szükségünk. Régebben müveletlen embernek tekintették azt, ki csak magyarul tudott, ma — hála a gondviselésnek, — ez sincs többé.

Honnan van az, hogy a mai nők jókora része elcsenevészedett, kis termetü, sokszor fejletlen vézناság? Ennek is meg van a magyarázata.

A nőt már kis gyermekkorában megakasztják fejlődésében, s ezt nem jól teszik.

Mélyen tisztelt Mamák!

Ha leány gyermekeik sorsát szivükön viselik, ugy hagyják őt szabadon fejlődni, adják meg a természetnek a mi őt joggal megilleti. A leánykának épen olyan szüksége van a szabadban való mozgásra, mint a fiunak, ne kárhoztassuk hát a huzamosabb szoba-életre. Hadd játszék kedve szerint, meg hólabdazhat is; menjen a barátnőivel sétálni, szedjen virágot, fonja koszoruba, adjunk neki tért, hogy a virágos, vagy veteményes kertben ügyességét is próbára tegye, ásson, kapáljon, gyomláljon felügyeletünk mellett. Az ilyenfajta munka egyetlen leány renomméjából sem von le akár egy szemernyit is.

A test ügyesitése mellett azonban a szellemi neveltetésről sem szabad megfeledkezni. A nőnek hivatásból való kötelessége szellemi tekintetben bizonyos foku müveltséget magának elsajátitani, mert egykoron majd neki is kell nevelnie.

Igazi élvezet egy szellemes nővel beszélgetni, a finom müveltség nélkülözhetetlen a nőnél, mert ez kedveltté teszi őt.

Lamartine a nőnevelés fontosságáról imigy szól: „A törvényhozó, ki egy népet átalakitani akar, gyenge leányok nevelésével kezdje; mert ezek lesznek a jövő nemzedék anyái. A leánynak adott oktatás annak testvéreire, szülőire, később férjére és gyermekeire is visszasugárzik."

A nő képzelő tehetsége sokkal erősebb és élénkebb, mint a férfiué, értelmi képessége pedig finomabb.

Nagy gond forditandó a nő kedélyére. Kedély nélkül a nő szörnyeteg. A rokonszenv, a szivjóság, a részvét, mind megannyi a kedély szüleménye. A türelem, jámborság és emberszeretet csak az igazán müvelt nőnek a tulajdonai.

A hol nincsen kedély, ott nincsen vidám élet, s nyoma sem található a házi boldogságnak

A kedély mellett első helyet foglal el az önbecsérzet, mert ez a mértékadója annak, hogy a nő másokat is megbecsül, de egyszersmind ő is becsültetni kiván.

Indiában a leányt 7-8 éves korában adják férjhez, ott tehát nőnevelésről alig lehet szó.

A középkorban a főbbranguak leányai irni, olvasni, számolni tanultak, azonkivül a hárfa és lant játszásában nyertek oktatást, no meg énekeltek is. A középosztálynál már ritkaság-számba ment az irni-olvasni tudó nő.

Olyan anya, ki a szakács- és álmoskönyvön kivül más könyvet nem ismer, ritkán nevel magánál különb leányt. Szellemi nevelést tehát kell adni a nőnek, de ne tudományos képzés legyen az, hanem inkább olyan, mely a család felé irányul. A gyakorlati irány a főczél, s nem az elméleti. Szerény nézetem szerint a nőnek semmi keresni valója sincsen az egyetemen, a nők számára felállitott gymnasiumokat be kellene zárni, hanem ezek helyett inkább főző és házi-ipari iskolákat kellene felállitani.

Egy kitünő anya egy izben a következő megfigyelésre mélto dolgokat mondotta el iskolába menő kis leánykájának: „Te jövőre szorgalmasan fogod tanulni *történelmi* leczkéidet, hogy hasznodra fordithasd a mult tapasztalatait; tanulmányozni fogod a *földrajzot*, hogy biztosan haladhass az élet utjain; tanulni fogod a *csillagászatot*, hogy megtalaljad az utat, mely az égbe vezet, tanulmányozni fogod a *számtant*, hogy rend és takarékossághoz szoktasd magadat, és saját káród nélkül élvezhesd a jótevés örömét. Tanulni fogsz annyit, a mennyit tudsz tanulni; mert a mily igaz az, hogy a férfiak soha sem tudnak eleget, ép oly igaz az is, hogy asszonyok soha sem tudnak sokat."

Udvarolni nagyszerüen lehet az olyan nőnek, a ki könyveket ir, de feleségnek csak az való, ki jó levest főz.

Ápolni kell a nő kedélyét s tartsunk mindent olyan távol tőle, mely reá káros an, bénitólag hat. Zanzibarban a jegyeseknek összekelésük előtt még tanuk jelenlétében sem szabad egymással beszélniök.

Legyen a nő tiszta. A nő disze, ékessége a szelidség, szerénység, munkásság és engedelmesség.

A mai korban, midőn a nőemancziپáczió van napirenden, végtelen nagy azon nők száma, kik a vallásos érzület fejlesztésére vajmi kevés gondot forditanak, pedig vallásosnak lenni nem utolsó tényező.

Chatenaubriand el sem tud képzelni olyan nőt, ki Isten-tagadó. Lavater szerint a nő, vallás nélkül, szörnyeteg. I. Napoleon azt szokta volt mondani:

„Ugy kell a nőket nevelni, hogy higyjenek, es ne okoskodjanak."

Napjaink vallástalansága különösen a nőkre rendkivül káros hatásu; uton-utfélen találkozunk, megtévelyedett, erkölcstelen nőkkel, kik semmiben sem hisznek, s egyedül állati ösztönük kielégitésére törekesznek. Ime a demoralisatió kora!

Óvjuk meg a nőt az indulatok, szenvedélyek és képzelődés tulkapásai ellen. Nagyon természetes, hogy vidékenként mások a nők közötti különbségek. Az egyik helyen bün az, mit más helyen szokásként folytatnak évtizedeken, egész emberöltőn keresztül; egyik helyén helytelenitik azt, mit más helyen jónak és illőnek tartanak. Amerika több helyen szökő évben a leányok keresnek férjet és nem megforditva. 1869-ben az Egyesült-Államok egyik lapjában *„Végeladás"* czimen a következő hirdetés jelent meg: „Szökő évet élünk. Várni nehéz. Itt vagyok. Esztendeim száma 21. Ép, egészséges külsőm ajánl, jól neveli, okos, nagy és szép szemek, hosszu fekete haj; tele élettel. Arra születtem, hogy egy férjet boldogitsak; kivánkozom saját tűzhelyem után. Tehát senkinek sem kellek? Johnson Elvira s. k."

Sajnos, az ilyen példákat már nemcsak külföldön, de saját hazánkban is megtaláljuk százával, ezrivel. A napilapok apró hirdetéses rovatai tele vannak a szemenszedett nőárusitó és ajánlkozó hirdetésekkel. Mindenesetre ez a sülyedés nagy fokát jelenti már, csupán csak arra lehetünk még kivánesiak, hogy hová fog mindez vezetni.

Jól neveléssel még minden helyrehozható. A gyermekeknek semmi keresni valójuk sincsen a felnőttek tánczmulatságain és több más olyan helyen, hol esetleg a gyermek tiszta lelke megmételyezhető.

A mai nők mindenhez értenek, csak a háziassághoz nem. Az ő elemök a zenetánczz, piperkőzés, szinház, séta stb.

A történelem sok kitünő gazdasszonyról tesz emlitést. A római nő szobájában ott a szövőszék. Egy XIV. századbeli herczegnő naplójában ezt olvassuk:

„Ma négy órakor reggel Katinak fejni segitettem; hat órakor tyukot kopasztottam." stb.

Maria Antoniette franczia királyné rokkája még mai napon is meg van.

Hát takarékos nő van-e? Ez nagyon fogós kérdés, s bizony bizony jó próbára teszi azt, ki erre alkalmas feleletet tud adni.

Crusius német tudós egy ludtollal 7000 beszédet irt le s egy kabátot 14 évig viselt. A chinaiak még manapság is a takarékosság mintakepei.

Teringettet, de bele mélyedtem a sokféle női tulajdonságok fejtegetésébe, pedig igazán mondom, nem ezt akartam s egeszen akaratlanul tértem erre az útra.

Miaatt én az imént elmondottakat leirtam, feleségem azalatt a fiatal asszonyoktól megszokott ügyességével végezte a konyhán teendőit. Nagy dolog ám ez a konyha, különösen azokra nézve, kik a gyomrukat sem igen szeretik sutba dobni. Oh a gyomor nem megvetendő valami, sok ember még arra is képes, hogy megnősül, ha máskepen nem tud izletes, magyar étel birtokában jutni. Ez ugyan nem valami dicseretes állapot, ha csak azért nősül meg valaki, de mindeneseire jellemző, már csak azért is, mert a mai korban a müveltség egyik kiegészitő rész-e gyanánt éppen a háziasságot tekintik.

A realisan gondolkozó fiatal ember leginkább azokat a házi kisasszonyokat kedvelik, kik nem barátai a phrásisokkal telt hiába való beszélgetéseknek, hanem inkább a jól sikerült tortának vagy más effélének. Nincsen is kedvesebb dolog annál, mint mikor a kedves, aranyos kezeken itt-ott a konyhán végzett munka nyomai láthatók. Egy-egy karczolásról mily sok szépet lehet csevegni, s mily jól esik a mamának is, midőn leánya után tudakozódnak, s a kérdezésre azt feleltheti, hogy „Lányom a konyhán foglalatoskodik."

A komoly szándéku fiatal ember fülén nem surran ez a mondás el nyomtalanúl, s midőn véglegesen határoz nősülése ügyében, első sorban az ilyen konyha körül settenkedő leányokra gondol.

Én is — most már megmondhatom — a főzőkanállal szivesen foglalkozó feleségecskét kaptam. Midőn először meglattam, akkor is főzőkanál volt a kezében, javában kaparta a rántást, s ugyancsak adta a jó gazdasszonyt, S ime Hölgyeim és Uraim! A család egyik szeme-fényét a kis gazdasszonyt magamévá tettem, kiragadtam kedvencz tartózkodási helyéről, feleségemmé tettem.

Milyen pompásan érti a konyha minden csinját-binját. A tűzhely, a főzőeszközök, a cseléd ség stb. a legalázatosabban engedelmeskednek parancsának. Hogy a parancsról van szó, megemlitem meg azt is, hogy a konyhán ügyeskedők nemcsak a rántás megkavarásához nem értenek ám, hanem nyelvök is jó helyen áll. Ez az egy tulajdonság azonban nem mindenütt és nem mindenkinél jelentkezik. Szerencsémre az én feleségem még azt sem tudja, hogy mi a nyelveskedés, helyét majdan én fogom pótolni.

Hát a karácsonyi szent ünnepeket mi teszi oly kedvessé és emlékezetessé? Talán a zene, avagy más köznapi dolog? Oh nem, hanem igenis a jó konyha, a jó étel, a boldog családi élet és a ház éltető lelke: a háziasszony.

Most már igazán félbeszakitom mondókámat, mert a déli harangszó, meg kedves feleségem hivó szava ebédhez szólit.

Milyen pompás dolog is az a magam gazdája lenni és igy ünnepelni ezeket a szép ünnepnapokat!

Rajta! Legény-ember barátaim, kövessétek példámat!

Oroszországról.

Most, hogy napról-napra ujabb hirek compromitálják a hármasszövetség szilárdságát, megbizhatóságát és mi nem csekély meglepetésünkre azt tapasztaljuk, hogy kedves szövetségeseink, mintegy hátunk mögött, ép azzal kötnek viszontbiztositási szerződést, a ki ellen a hármas szövetség, mint állitólag egyetlen veszélyes és természetes ellenségünkkel szemben, tulajdonképen létesült, — nem lesz érdektelen, sőt talán éppen kivánatos, ezen vélt ellenfelünk, Oroszország külföldi politikájának tendentiájával, irányával és terjedelmével megismerkedni, már csak azért is, hogy ezeknek megismerésével helyes felfogás és iteletre tehessünk szert és a kellő consequentiákat magunknak levonhassuk.

Mindez a jelen időszakban és körülmények között azért is indokolt, mert az utóbbi hónapokban sokhelyütt felmerült azon kérdés, vajjon a hármas szövetség, az általános béke fentartásának dicséretes czélzata mellett, a mi monarchiánk különleges érdekének megfelel-e akkor, midőn Németország döntő köreiben nem egyszer történt kijelentés és utalás arra, hogy Németországnak a Balkán-ügyek — Hekuba, holott épen ezen ügyek azok, melyek a mi kiváló gondoskodásunk tárgyát képezik és a monarchia él etfeltételével nagyon is össze vannak nőve s hogy épen ezen ügyek révén találkozunk Oroszország érdekeivel.

Ezen közös érdeksphera folytán gyakran s csaknem állandóan Oroszországra, s ez viszont reánk van utalva s igy mindkét államra fölötte fontos az, hogy a kölcsönös érdekkörök egyrészt méltányosan megálapittassanak, másrészt meg az ezek körüli érintkezés mentől simábban és egymás iránti előzékenységgel történjék.

Számtalan alapos ok van azon föltevés jogosultságára, hogy könnyen bekövetkezhetnek oly körülmények, melyek folytán Oroszországgal karöltve kell járnunk s melyről az angol és német sajtó több organumában figyelemreméltó czikkek láttak napvilágot, melyekre a külföldi lapok egynémelyike nem egy megszivlelendő megjegyzést tett.

A politikai és diplomaciai dolgokban nagy szerepe van a véletlennek és a viszonyok gyors változásának s igy nem lehetetlen, hogy rövid időn, sajátságos esélyek találkozásából, oly helyzet áll elő, mely az eddig helyesnek tartott politikai irányt megváltoztatja, a mit, ha a monarchia érdeke azt kivánja — éppen a német diplomacia útmutatásait követve, — a sorsát intéző köröknek nem szabad figyelmen kivül hagyni.

Lehet, hogy nagysokára, lehet, hogy már a közeli jövőben elő fog állani, mondhatni csaknem természeti törvény erejével, be kell következni ama időnek, a hol a monarchia sorsát intéző vezérférfiak annak tudatára jutnak, hogy geographiai fekvésünk az Oroszországgal való együttműködést javalja, hacsak nem akarujk továbbra is örökös kudarcz, illetéktelen gyámkodás s megmegujoló megalaztatásoknak magunkat kitenni.

Nálunk az emberek nem szoktak önállóan ilyen dolgok felől gondolkozni, hanem rendszerint a sajtóra bizzuk, hogy az gondolkozzék helyettünk; azonban a mi sajtónkat annyira elfoglalják a belpolitikai, főleg pedig a pártérdekű kérdések, hogy az mással nem igen foglalkozik s illetőleg egy két lapnak kivételével, meglehetős felületességgel s akkor is nagyobbára arra szoritkozik, hogy néhány külföldi, különösen osztrák lap külpolitikai czikkeit kivonatosan reprodukálja.

Valóban a hazai sajtó keveset foglalkozik nemzetközi és külügyekkel, nem igen olvashatni szabatos, alapos véleményeket, minden kritikai szellem és alapos felfogás hiján tárgyaltatnak az ily fajta kérdések, kevés az érzékünk irántuk s ha véleményt olykor nyilvánitunk is, rendszerint azt elfogult szenvédélyességgel tesszük, nem pedig az ilyenekhez kiválólag megkivánt higgadt objectivitással és történeti előkészültséggel, a külügyi eseményeket minden mélyebb felfogás nélkül hazafias felületességgel fogjuk fel, nem feldolgozva, hanem mintegy tovább adási szándekkal, egyszerű regisztrálásképen s igy nem csoda, ha a hazai sajtónk e tekintetben óriási hátrányban van a külföldivel szemben és olvasó közönségünk az ily kérdésekben meglehetősen tájékozatlan s magának határozott véleményt alkotni nem tud.

Innen van aztán, hogy nem olvasván a világsajtóban megjelenő czikkeket, nem egyszer elcsodálkozunk azon, hogy egyes esemény meglepetésszerüen érint bennünket, holott, ha a külföldi lapokat is némi figyelemre méltatnók, az ily események nem találnának bennünket készületlenül, hanem mintegy előreláthatók volnának.

Igy vagyunk mi a többi között főképen az orosz külügyi viszonyok ismeretével, a melyről mi rendszerint ugyanazon stereotip nézeteket halljuk és olvassuk, a miket már évtizedekkel előbb s azóta folyton ismételgetve, feltálalva látjuk; pedig azóta a világ mindenütt nagyot haladt — Oroszországban pláne óriási léptekkel.

Ugyanis nagyobbára csak azt halljuk számtalan variatioval, hogy Nagy Péter politikai végrendeletének s ennek állitólagos lényeges pontjaként, Konstantinápoly birtokba vétele végrehajtásával foglalkoznak s hogy ezen czél képezi az orosz diplomaciának fő- és végczélját, hogy ezen út Bécsen keresztül vezet s hogy előbb utóbb le kell számolnunk.

Pedig hát, ha Oroszországnak ez volna a vágyódása, ezt a czélt, különösen a jelen zavaros törökországi viszonyok közepette ugyancsak könnyen elérhetné, mert ebben a külföldi hatalmak legtöbbje, különösen pedig Anglia, hathatósan támogatná, sőt ha a legelőkelőbb angol hirlapok és államférfiak nyilatkozatainak hitelt adunk, Konstantinápoly és környékének birtoka az elmult hónapokban Oroszországnak egyenesen fel lett ajánlva; továbbá figyelembe véve a Magas-Portának Oroszország iránti tüntető szivélyes viselkedését s azon kétségtelen tényt, hogy a sultán Oroszország karjaiba vetette magát, nagyon közeli a feltevés, hogy Konstantinápoly birtokba vétele ellen maguk a törökök se fejtenének ki nagy ellentállást, kiknek simpatiáját Oroszország, közép-ázsiai viselkedése által, amugyis már régen megnyerte — főkép ha valónak bizonyul a Pall-Mall-Gazette c. angol lap ama senzatiót keltett hire, hogy Orosz- és Törökország között véd- és dacszövetség áll fenn s illetőleg a szultán már előre bizonyos esbetőségre való tekintettel, a cár protektorátusa alá helyezte volna magát és birodalmát.

Oroszországnak ez idő szerint sokkal nagyobb tervei és jóval reálisabb czéljai vannak, mintsem a Balkánon levő érdekeinek kielégitése.

Lehetséges, hogy létezik ilyen végrendelet Nagy Pétertől, de az abban foglalt tervek és czélokat a nagy átalakulások fejleményei már túlhaladták, mert Oroszország ázsiai hóditásainak sikere, expansiv politikájának régen más irányt jelölt ki.

Azért van neki békére és mindenekfelett békére szüksége, hogy egyéb czéljait zavartalanul elérhesse. Szerencsére a többi állam s igy a hármas szövetség is a békét óhajtja s igy a béke, a mennyire azt emberi számitással előre megállapitani lehet — egyhamar nem lesz megzavarva.

Kétségtelen, hogy Oroszország most még és bizonyára a jövőben is még agressiv politikát űz, de már nem offensive, vagyis erőszakos módon, hanem ügyes körültekintéssel és világhatalmi állásának kellő latbavételével, békés eszközökkel, a mely III. Sándor czár trónraléptekor és a jelenleg uralkodó II. Miklos által a legpregransabb módon időnkint kifejezésre jutott.

Oroszország külső politikája ép úgy, mint a birodalom maga két földrészen van angagirozva és pedig Európa és Ázsia keletén.

Az európai keleti kérdés — mely főkép bennünket érdekel — vagyis a török birodalom felosztása, már napirendre látszik kerülni, bármint iparkodnak is azt a nagyhatalmak elodázni, miután a törökbirodalomban a chaosz, a bomlás annyira erőt vett, hogy annak területi épségét csak a legnagyobb erőfeszitéssel és gyökeres reformok behozatalával lehet még ideig — óráig fentartani, de a beteg testet már fentartani nem lehet.

Törökország már régen vivódik a halállal s hogy idáig ki birta húzni, azt csak az európai keresztény államoknak kölcsönös féltékenysége okozta, a kik összetett kezekkel néztek és nézik jelenleg is, hogy ölik a vad török hordák a keresztények százezreit.

Az egy Oroszország volt az, mely időnként, ha a keresztény mészárlások tetőpontra hágtak, fegyveres erővel avatkozott be, a nélkül, hogy mást hálátlanságnál, aratott volna, nem számitva azt, hogy e közben alattvalóinak százezreit és miliárdokat költött a nagy felszabaditási keresztes hadjáratokra, melyeknek eredménye az egyes balkán államok önállósitása lett.

Nem csoda tehát, hogy most már ő is tartózkodik a fegyveres beavatkozástól — melynek gyümölcseit eddig sem élvezte.

Valószinű azonban, hogy a közel jövőben a keleti kérdés gordiusi csomójának megoldása előtt a nagyhatalmak közös egyetértésével — a miben az orosz diplomacia Nelidov nagykövet utján ép most fáradozik — Törökorszag fentartására még egy legutolsó kisérletet fognak tenni és ha — mint ez már előreláthető — sikerre nem fogna vezetni, úgy, különösen Anglia sürgetésére kénytelenek lesznek, ha lehet, közös megállapodással, ha nem, fegyveres erővel a török birodalom területi felosztását foganatba venni.

Hogy ezen felosztás mily módon és mikor fog megtörténni, azt természetesen megjósolni nem lehet, azonban az már most is bizonyos, hogy a felosztás aligha fog, minden érdeket egyaránt kielégitő módon megtörténhetni, ha csak monarchiánk Oroszországgal — Anglia mint a harmadik érdekelt hatalom ellenében, előre is minden tekintetben való megállapodásra nem jutnak.

Anglia, mint minden nagyob nemzetközi kérdésben, az állandó intrikus, a diabolus rotae szerepét játsza s igy a keleti kérdés forszirozásával is, általános zavart akar előidézni, hogy különleges czéljait minél könnyebben és olcsóbban elérhesse; ilykép a török birodalom felosztásánál neki

a legnagyobb érdeke az, hogy a ránézve bizonytalan helyzetet megváltoztassa és Egyptom hovátartozása iránt, melyre ő aspiral, megnyugvást kapjon, mert az indiai utat és az afrikai birtokait csak ugy hiszi biztosítottnak, ha ezen országrész majdan neki jut osztályrészül.

Ezért iparkodtak Lord Salisbery és Anglia közvéleménye Balmoralban II. Miklós czárt, Konstantinápoly felajánlásával arra birni, hogy a keleti kérdés megoldását vegye kezébe, jól tudván különben azt, hogy Oroszország úgy sem engedné Konstantinápolyt ellenséges érzületű kezekre, mely az ő fekete-tengeri hajóinak a szabad közlekedést bármikor megakadályozhatná.

Az orosz czár nem ült fel az angol sirén csábitásainak, mert bizonyára megsejtette az angol danaidák ajandékának rejtett czélzatát — hogy t. i. az oroszokat ezzel Európában lekössék; azonban az oroszok a török birodalom amugy is elkerülhetetlen sorsa kedvéért, ezen nagylelkü ajánlat daczára a nekik mérhetlenül nagyobb fontosságú ázsiai érdekeiket, elhanyagolni nem akarják, mely érdekek miatt készek az oroszok inkább európai aspirációkat felfüggeszteni, főképen most, hol a keletázsiai fejlődmények, oly ellentétbe kerültek Anglia érdekével, hogy azok minden pillanatban, összeütközhetnek.

Oroszországban már jó ideje belátták, hogy a birodalom jövője és érdekeinek sulypontja Ázsiában fekszik, azon roppant területen, mely a Jeges tengertől Afganistán és Kináig délre huzódik és Ural hegységtől keletre a csendes Oczeánig terjed.

Ezen érdekfelismerés náluk nem véletlen müve, hanem az orosz társadalom és népesség instinctiv viselkedése, ama nagy mérvet öltött mozgalomból eredt, hogy évek óta nem csak a szegenyek, hanem jómodú emberek is Ázsiába, főkép Sziberiába vándorolnak, szerencset próbálni.

A szegény emberek, kiknek a földi javakból kevés jutott, az elnépesedett Európában, azon tudattól vezérelve, hogy Orosz-Ázsiában rengeteg mennyiségű föld hever parlagon, mely munkás kezekre vár — úgyszinten a kereskedők, kik közül sokan, rövid idő alatt kincsekkel megrakodva tértek haza, adták meg ez inpulsust az Ázsiába való vándorláshoz, a mi lassanként az államhatalom figyelmet és gondoskodását felköltötte. Most már az európai Oroszország minden kormányzóságában találhatni embereket, kik családostul, kis holmiukat kocsira rakva, gyalog indulnak Ázsiába, a vagy a nagyobb vasuti állomásokon nagyobb csapatokba összeverődve, valamely kikötő városba törekednek, hogy ott hajóra szállva tengeren jussanak Szibéria, vagy az Amur vidékére, hol megérkezve az állami hatóságok s illetve az ettől kinevezett bizottságok elvezetik őket a kijelölt telepekre.

S nem csak a szegényebb sorsúak, hanem a legelőkelőbb osztályokból való fiatal emberek, sőt vagyonos családok is vándorolnak oda, a hol, mint mondják: „a pénz és a szerencse az uton fekszik."

Az utóbbi időben pedig az állam segédkezése mellett — a mióta ingyen szállitás mellett minden családnak 30—60 desjatina szántó, legelő vagy erdőt és a ház épités meg a legszükségesebbek beszerzésere 100—200 rubelt kap — a kivándorlási mozgalom oly arányokat öltött, hogy csak az idén is vagy kétszázezer lélek telepedett le Ázsia különböző vidékein.

És a politika, mint Oroszországban mindig következetes, a népérzet és társadalmi igény szolgálatában áll s azt védi. Mint hajdanában, ugy jelenleg is, az orosz nép maga a hóditó elem Oroszországban — csakhogy nem a fegyveres nép, hanem a békés, vagyont kereső. Ázsiát eredetileg már az orosz kereskedők fedezték fel és a nyomukban járó kozákokkal ők hóditották meg az állam részére.

Természetes, hogy ilyen évről-évre erősbülő kivándorlási mozgalom, politikai következményekkel jár, a mennyiben a kivándorlók vagyoni és személybiztonságáról a kormánynak gondoskodni, a telepeket szervezni és a benszülöttek, meg szomszédok támadása ellenében, az egyidejüleg telepitett kozák csapatok által megoltalmazni kell.

Ezen óriási népmozgalom és bizonyára stratégiai okok találkozásából, a gyors és biztosabb közlekedés szükségletéből támadt a Nagy-Szibériai vasút terve, mely az Uraltól, a legtöbb nagyobb szibériai várost érintve, czaknem 10.000 kilométer hosszaságban, egész Siberián végig a Csendes Oczeánon fekvő Vladivostok kikötő városig terjed és két kiágazással Kina északi tartományain keresztül Pekinggel fog birni direct összeköttetéssel. A vasút épitése 1890-ben vette kezdetet s három szakaszban, évi 300—500 millió rubel felhasználásával szakadatlanul készül, úgy hogy hozzávetőleges számitás szerint 1898-ik évben teljesen ki lesz épitve; jelenleg is már több mint 3000 kilométernyi része a forgalomnak át van adva.

Ezen vasut a tagadhatatlan nagy fontosságú világkereskedelmi jelentősége mellett — mely a suezi csatorna colossalis becsével méltán concurral — felette nagy strategiai fontossággal is bir, mert ezentúl Oroszországnak nem kellend majd hadait és azok felszerelését hónapokig tartó s a mellett bizonytalan tengeri úton Ázsia végpontjaira szállitani, hanem bármely pillanatban képes lesz azokat a kivánt helyre juttatni.

Felette figyelemre méltó e nagy vasuti épitkezésnél azon körülmény, hogy Oroszország szerezte meg Kinának Mongulia és Mandzsuria tartományain át Pekking felé a tengerig vezetendő szárnyvonal kiépitési jogát és üzemét 30 évi időtartamra, mi által Kinának ezen részében mintegy felségjogokat fog gyakorolhatni s nem lehetetlen, hogy ez által ezen kiválóan termékeny tartomány, az idők folyamán Oroszországnak jutand, lévén ezen lakóság nagy része amúgy is folyton ellenséges érzülettel eltelve a jelenlegi kinai dinastia iránt. Hasonlóképen nagyfontosságának igérkezik azon legujabbi terv is, hogy Afganistán vagy Perzsián keresztül, esetleg a siberiai vasutra vezetőleg Indiáig menő szárnyvonalat épitsenek, a mi természetesen az ez által főképen érdekelt angoloktól is függ, a kik a siberiai vasutat már is irigy szemmel nézik, attól való alapos felelmükben, hogy az eddigi, majdnem kizárólagos hajóforgalmukat lényegesen csökkenteni s ezzel Ázsiára való döntő befolyásukat megváltoztatni fogja.

Oroszország a franciákkal való szövetség óta Ázsiában csaknem döntő befolyásra tett szert s ennek egyes phasisai az angolokat már is extasisba hozta, a mi az angol közvélemény, különösen Times nevü lap mindunalan felmerülő fenyegetéseiből kitetszik. Különösen az fáj az angoloknak, hogy az orosz befolyas a Menyei birodalomban oly annyira befeszkelte magát, hogy még az angol vállalatokat is, angol tőket, legalább ez időben, teljesen kiszoritotta s a maguk s a franciákéval helyettesitette, a mennyiben nemrég megalakult Orosz-kinai bank az összes nagyszabásu vállalatokat, az angolok elől, magához ragadta és több kinai vasút és kikötő épitését francia tőkepénzesek nyerték meg.

Az oroszok Kinában valóságos protektorátust gyakorolnak és gyökeres reformokat létesitenek, miután a japán-kinai háború folytán kötött simonseki békeszerződést, a Japánok mérhetlen hátrányára az orosz diplomáciának megváltoztatni sikerült és orosz jótállás mellett a nagy hadi kárpótlást Japán részére kifizethették — a kinai birodalom úgyszólván Oroszország karjaiba vetette magát oly annyira, hogy semminemü nagyobb akciót nem kezdeményez, mig azt Oroszország nem javasolja, illetve hozza nem járul.

Oroszország ezen hatalmi szerepét a lezajlott japán-kinai háborúnak köszönheti legelső sorban. A háboru kitörésekor az orosz diplomacia egy része a japánok mellé akart állani s azt javasolta volt a czárnak, azt remélvén, hogy ezen háboru folytán könnyü szerrel nagy zsákmányra tehetnek majd szert, esetleg szintén háborúval támadván meg a Menyei birodalmat — azonban a czár, főkép Lobanov tanácsára perhorreskálta ezen állásfoglalást, inkább passiv szemlélője maradt az eseményeknek, csak midőn a háboru Kinának leveretésével véget ért, vetette magát közbe a kinai kormány kérelmére, a status quo lehető fentartása érdekében, különös gondot forditva saját érdekeinek és annak, hogy a győzelmes japánok, győzelmüket túlságosan ki ne zsákmányolhassák.

Ezen közvetités által szerezte meg Oroszország, domináló positióját Kinában.

Az oroszok közbenjárásának meg lett azon nem várt eredménye, hogy Korea királyság függetlenittetett, továbbá a lianschani félsziget, melyről a kinai kormány a japánok javára már lemondott volt, Kinának megmaradt, a melyért Japan Formosa szigetével kárpótolva lett és a hadi kárpótlás kifizetésével, a japán hadsereg, valamint Kinából, úgy Koreából is csakhamar kivonulni kénytelenült.

Hogy a simonseki békekötéskor Oroszország miért követelte Japantól Korea függetlenségének elismerését s miért fosztotta meg Japánt a lianschani félszigetre szerzett igényetől — azt a két félsziget földrajzi helyzetére vetett egyetlen tekintet, eléggé okadatolja, mert ezen két félsziget a kinai birodalmat keletről mintegy dominálja és a Menyei birodalom fővárosát onnan állandóan fenyegethetni.

A japának, bár az angolok által folyton ellentállásra lettek ösztökélve, kénytelenek voltak az oroszok, ezen két félszigetre irányuló kivánságának engedni, mert az oroszok magatartásából csakhamar kiérezték, hogy azok el vannak határozva eme kivánságukat nyomban fegyverrel is érvényesiteni. Oroszország ugyanis a japán-kinai háború kitöréskor, minden eshetőségre való számitásból, Korea határán egy hadsereget készenlétbe helyezett s oda a birodalom belsejéből csapatokat szakadatlanul szállitott, melyek a különböző kormányzóságokból sorshuzás utján kilettek jelölve, mely hirre a hadsereg köreben oly általános lelkesedés támadt, hogy a tisztek csapatostól jelentkeztek, az esetleges harczterre való küldetésüket kérelmezvén.

Ha tehát Japán ekkor az orosz kivánalmaknak ellene szegül, a mire egy izben alapos kilátás is volt, nyomban megindult volna az oroszok invasiója — a melynek gondolata a japán aspirationat csakhamar lehütötte.

Ezen fényes diplomaciai hadjáratnak tudható be az, hogy a kinai udvar a moskvai koronázásra oly fényes követséget küldött, melynek fejével aztán részletesen megállapitották a jövőre vonatkozó további teendőket — minek már is meg van azon látható eredménye, hogy az oroszok, Francziaország és Németország egyetértő támogatásával, a kinai birodalomban éppen úgy megvetették lábukat, mint Törökországban, az angoloknak el nem titkolható bosszúságára.

A japán-kinai háboru lezajlásával, nyomban nyilvánvalóvá lett, az orosz diplomáciának tulajdonképeni célja, t. i. a Kina és Japántól egyaránt függetlenitett Korea Királysághoz uj intim viszonya, melyet egy sajátságos esemény helyezett kellő világitásba.

A hadi kárpótlás teljes kifizetéseig Koreában maradt japánok, koreai párthiveik által a koreai királynét, ki a japánoknak nyilt és elkeseredett ellensége volt megölették, nyilvánvalólag azon szándékkal, hogy egyrészt ezen kiméletlen ellenségüktől megszabaduljanak, másrészt, hogy a királyt ezzel megfelemlitsek s arra birják, hogy az oroszok helyett náluk keressen oltalmat és menedéket.

E helyett azonban beállt azon nem várt eset, hogy az igy megfélemlitett koreai király az orosz követségre menekült s még jelenleg is orosz katonák oltalma alatt itt tar-

tozkodik, saját palotájába, még az oroszok unszolására sem akarván költözködni.

Saját fővárosában, az oroszok missioján tartozkodó koreai király, most indokolt bosszujában, irtó háborut kezdett minden ellen, a mi japán vagy azok érdekeit szolgálja — alattvalóinak megparancsolta, hogy copfjaikat vágják le, európai ruhát hordjanak s mindebben mindjárt önmaga jó példával járván elő; katonaságát orosz tisztek által szervezteti, az oroszoknak vasutépitési s egyéb vállalatokhoz concessiokat és privilegiumokat adott s már hire jár, hogy nem sokára királyságát formailag is orosz protektoratus alá óhajtja helyezni, esetleg oroszország vazalusává lenni.

Pedig Japán, évekkel ezelőtt már egészen otthonosnak érezte magát Koreában s a japán intezményeket lassanként oltan egymásután meghonositotta, miután a tehetetlenné vált koreai király a Japán és Kina közötti állandó versenygésben, különfele igéretek által elcsábitva, az előbbi mellé állt s csak a mindenüvé tolakodó Anglia keszinü szerepe, a mely Korea függetlensége őrének gerálta magát, hiusitotta meg a készülőben levő formalis anexiót

Valamint Japán, úgy Anglia is már akkor gyanakvó szemmel kisérték Oroszországot, mely a japán-kinai háborúban, Anglia példáját követve, egyik fél javára sem akart ténylegesen beavatkozni, azzal a különbséggel megis, hogy Anglia mindkét felet egyaránt biztatta a háborúra, minnekttőnél egyaránt intrigált, azon hitben, hogy igy majd könnyebben fog halászhatni.

Ép azért fáj oly nagyon Angliának az, hogy példáját a semlegességben követett Oroszországnak — Korea, mint érett gyümölcs, önmagától hullott ölébe, a nélkül, hogy az oroszok erőszakot vagy intrigát alkalmaztak volna, miután a koreai király szánalmas helyzetét belátva, attól való féltében, hogy országa Anglia, Japán és Kina állandó játéklapdája marad, egyedül a Északi-Colossus védszárnyai alatt érezheti magát és országát kellő biztonságban.

Ezen elhatározásával Korea királya alattvalói óhaját is teljesitette, akik a magukat befészkelt japánok erőszakos és kiméletlen modora folytan, már régebben is Oroszország felé gravitáltak; Oroszország pedig vér és pénz áldozat nélkül viszont elérte azon régen táplált célját, hogy a Csendes Ocean partjain, folyton erősbődő kereskedelme részére, jégmentes kikötőkkel birhasson, a mivel Korea minden kanyarulata a természettől bőségesen meg van áldva.

Nemcsak Ázsia keleti részein, hanem Ázsia belsejében is, jelesül Afganistán és Perzsiában is, Oroszország befolyása az angolok hátrányára, folyton erősbődik.

Afganistánban az angolok voltak jó ideig a helyzet urai, mert részint pénzzel, részint fenyegetéssel, főként pedig az egyes törzseknek egymás elleni lázitásával, az uralkodó emireket maguknak meg tudták nyerni; most azonban, hogy az oroszok birodalmuk határait Afganistánig kitolták, az orosz befolyás itt is emekedőben van.

A jelenlegi emir az angolok kétszinü viselkedését megúnva, nem egyszer nyiltan ellenséges állást foglalt el ellenük, sőt az idén, az angol hadaknak Kafiristánba való bevonulása alkalmával és a mult hónapban az angolok részéről helytelenül eszközölt határkiigazitás, meg egy vasútépitési differentiából kifolyólag fegyveres támadástól lehetett tartani — ha az orosz kormány az afgán emirnél közbe nem veti magát. Főkép ez óta szit az emir Oroszországhoz, és izzó gyülölettel beszél az angolokról, a mit bizonyit ama legutóbbi nyilatkozata „hogy nem ijed meg egy esetleges háborutól sem, ha azt az angolok rákényszeritik", a mi eléggé jellemzi az angolok ellenében alaposan megváltozott fölfogást és hangulatot, — mit bizonyára csak azért merhet tenni, mert adandó alkalommal Oroszország protekciójára és támogatására számithat.

Perzsiában sem igen biztatók a viszonyok az angolokra, mert ott alaposan kiismerték őket és azóta a perzsák szintén az oroszokhoz vonzódnak. A szerencsétlen véget ért schah után történt trónváltoztatás, Anglia és Oroszország közös ellenőrzésével ment végbe s igy a rend zavartalan maradt.

Azonban a perzsák között van egy párt, mely a jelenleg uralkodó Muzaffer-Eddin reform terveivel épenség el nem rokonszenvez s azt nagyon jól tudhatjuk, hogy a gyökeres reformok minő hatással szoktak lenni Keleten — kiváltképen, ha az azokat életbeleptetni kivánó jelenlegi uralkodó beteg.

Ez az oroszok helyzete és politikájuk képe Europa és Ázsiában. Vannak azonban nekik Afrikában is érdekeik, melyek sok helyütt ismét csak az angolokét keresztezik. Ezekről ujabban sokat irtak és beszéltek s igy csak a leglényegesebbre szoritkozhatunk.

Ilyen első sorban az egyptomi kérdés, mely az angolokkal szemben főleg Francia országot és a másodsorban Oroszországot, mint annak szövetségesét érdekli.

Kétségtelen az, hogy Oroszország Egyptom jelenlegi állapotát és különösen az angolok legutóbbi viselkedését helytelenitette és ezen helyzetet törvényesnek el nem fogadhatja, sőt a sudáni hadjárathoz szükséges pénznek az ismert módon felvétele ellen, határozottan protestált.

A franciák és oroszoknak, ha egyelőre más nem, elégtételükre szolgálhat e reszben azon körülmény, hogy az egyptomi felsőbb biróság e kérdésben, az ő álláspontjuknak adott igazat.

Oroszország különben Abissiniára való tekintetből is, figyelemmel kiserte az angolok sudáni és kilátásba helyezett további hadi akcióját s nem lehetetlen, hogy ennek, hasonmódon való folytatása esetén, tiltakozó szavát hathatósabban is fogja majd latba vetni, amit a harcias abissiniaiak és velük rokon törzsek, kik az angolok türhetlen uralmát és feszélyező szomszédságát már amugy is görbe szemmel nézik, bizonyára kitörő lelkesedéssel fogadandanak.

Oroszországnak Abissiniában tulajdonképen csak most kezd érdekeltsége kifejlődni, mely sajátlagos vallási okokból eredt. Eddigelé Kelet-Afrikának ezen országáról igen keveset hallottunk, a mivelt világot es tudományos köröket annyiban foglalkoztatta, hogy Abissinia a világ legrégibb keresztény állama és az európai miveltség e fekete keresztények országában nem idegen — miért is ezen ország csodálatos ellentétet képezett a többi afrikai népek között.

Most azonban, hogy az idén Aduánál, Menelik királyuk vezérlete alatt az olasz haderőt pozdorjává törték, az ismeretlenség homályából egyszerre kileptek s a mivelt világ kivancsisága és figyelme felejük fordult.

Az oroszok már évek óta contactusban állnak velük, a mennyiben a jelenlegi uralkodó előde János király, de különösen a magat császárnak nevező Menelik—Negus felfedezte, hogy keresztény alattvalóinak vallása, az ó-hitü görögkeleti kevel legközelebbi rokonságban áll s az oroszok közvetitésével azt akarná elérni, hogy az abissinai keresztény egyház, az oekumeni patriarchatussal szorosabb összeköttetésbe jusson.

Való igaz, hogy a IV. század, állitólag 331-ik év óta áll ott fenn a keresztény vallás, csakhogy ezen keresztény vallás nagyon vegyes és még mindig sok pogány s igy keresztényellenes elemmel van saturálva, melyet az ott megfordult, vagy letelepedett örmények és görögök, a fogekony uralkodó ház pártfogása mellett tisztitani iparkodtak.

Ezen vallásbeli reformatió terve, hozta Menelik királyt az oroszokkal összeköttetésbe s azóta folyton jönnek- mennek Oroszországba és vissza küldöttségek, hogy ezen sajátságos hitéletet tanulmányozzák, rendezzék és a görögkeleti vallással lehetőleg összhangba hozzák.

Ezen reformtörekvés a két népet s uralkodóikat gyakori érintkezésbe hozta s a közös vallás eredetének tudata oly élénk konszenvet keltett, hogy Menelik császár az orosz kormánnyal állandó összeköttetést tart fenn, a mely ujabb időben igen bensővé vált.

S bár az európai államok Afrikát „res nulliusnak" tekintik s mindenki ott annyit foglalhat, a mennyit bir, vagy akar — Oroszország, a történeti jogokat és hagyományokat respectálva, ott magának birtokot nem keres; mindazonáltal Abissinia, helyesebben az ethiopiai birodalommal, a fentebb vázolt okokon kivül, kiválóképen azért lépett közelebbi összeköttetésbe, mert belátta, hogy fekvésénél fogva ezen állam van hivatva arra, hogy a világbéke állandó ellenségét, — Angliát, Afrika ezen részében, sakkban tartsa.

Anglia ugyanis, ezen ős uzsorás, pénzsóvár kezét ujabban Afrika után nyujtotta ki. Kelet- Afrikában Egyptomtól a Jó-remény fokig csaknem minden népet és országot leigázott vagy legalább protektorásusa alá kényszeritette, ugy hogy ma-holnap mindezt déli és északi birtokaival egyesitheti.

Ezen angol birtokok közé beékelve fekszik az ethiopiai császárország, melynek uralma és befolyása a Vörös-tengerig és a körülötte levő szomszédos népekre és törzsekre is kiterjed. Ethiopiától délre terjed a gallasok szabad földje, mely ezen vidéknek legtermékenyebb resze, a miért is erre az azt minden oldalról birtokaival befogó Anglia, valamint Menelik császár is egyaránt aspirál. Ezen két önálló országon kivül Afrika ezen részen csak a Franciáknak és az olaszoknak van egy-egy kis teleptük.

Nyilvanvaló tehát, hogy Kairotól — Kappvárosig terjedő egész vonalat az ethiopiai birodalom és ezzel mintegy szövetségben elő gallasok országa szakitja meg s igy aligha fognak nyugodni, mig „Abissinia delendam esse" altaluk meg nem valósul, miután ezen állam folyton fenyegető szemeket mered az angolokra.

Ebből kifolyólag kétségtelen, hogy az ethiopiai birodalom természetes és kibékithetetlen ellensége marad Angliának s ezen helyzeténél fogva mintegy hivatásszerüleg kijelölt szövetségese Oroszországnak, főkép ha tekintetbe vesszük azt, hogy II. Menelik császár 200.000 jól fegyelmezett, kiprobált s modern fegyverekkel ellatott harczos felett rendelkezik, mely haderőnek tartaléka Abissinia minden fegyverfogható férfia s igy az ethiopiai haderő oly hatalmat kepvisel, mely az oroszok befolyása és szövetsége mellett, Angliának adandó alkalommal eleg fél-metes leend.

Ez eddigi rövid ismertetésből eléggé látható, hogy Oroszországnak a jelen és közeli jövőben pincsenek háborus szándékai, minden tette az általános béke fentartására és világhatalmi positiójának ezzel összhangba hozható megszilárditására irányul.

Különösen szembeszökően nyilvánul ez a bennünket főképen érdeklő Török birodalom sorsára gyakorlott gondoskodásában, a midőn köztudomásulag az angolok által támogatott „örmény forradalmi bizottság" által vakmerően felbujtatott örmények, macedonok, krétaiak, albánok, druzzok stb. időnkénti lázadásait — melyek a Keletet már-már lángba beritással fenyegették — a többi nagyhatalmak s jelesül monarchiánkkal való minden tekintetben egyetértő közbenjárás s olykor magára a sultánra gyakorolt szelid nyomás által megszüntette s a Balkán többi néppeit, az ebben való részvételtől, diplomaciája utján, állhatatosan visszatartotta.

S a mi bennünket alaposan megnyugtathat s az Oroszország viselkedésében a legteljesebb bizalomra jogosit, az ama nem eléggé megbecsülhetetlen körülményben fekszik, hogy monarchiánk érdekeinek előzékeny felismerése és méltánylása mellett az oroszok simpatiája a mérvadó körökben a cári családból magából kiindulva, irányunkban örvendetesen emelkedik s nem egy tettben ujabban, immár szemmelláthatólag is nyilvánul.

Ezen biztató s folyvást szaporodó je-

lenségek egy szebb jövő zálogát rejlik magukban.

Ez ujabbi viszony kölcsönös ápolása bizonyára megfogja szüntetni ama mindkét félre deprimálóan ható balvéleményt, mely azt tartja, hogy a leszámolás Oroszországgal elkerülhetetlen.

Csaknem kiirthatatlan makacssággal fészkelte be magát évtizideken át ama — indokolható ugyan, de legkevésbbé indokolt — feltevés, hogy Oroszország hódító politikája Bécsen keresztül vezet Konstantinápolyba; a krimi hadjárat óta, a mikor az osztrákok nem a leghálásabban viselkedtek I. Miklós czár iránt, minden legkisebb nemzetközi complicationál félnünk kellett a háboru kitörésétől.

Azonban mind ez nem történt, ámbár a Bismarknak tulajdonitott és ép most folyamatban levő külömböző diplomaciai leleplezések szerint, a muskáknak lett volna alkalma, bennünket megtámadni.

De Oroszország, saját jól felfogott érdekéből ezt nem tette, mert ott a döntő köröket még most is azon hagyományszerű, évszázados felfogás uralja, hogy Austria — Magyarország fentartása, az európai egyensúly, de világbéke és igy a saját érdekök miatt is nélkülözhetetlen.

Ez a meggyőződés, mely a régi orosz diplomaciának dogmatikus szabálya volt, most Oroszországban ismét általánossá vált, a mit legjobban bizonyit a közel multból az is, hogy a balkan fejedelemek, bizonyára az orosz cár figyelmeztetésére, versenygve keresik a mi dicső királyunk barátságát s maga az orosz udvar, ifjú czárjával élén, minden alkalmat megragad, uralkodónk iránti véghetlen tisztelet és becsülés kifejezésére, — az orosz kormány és diplomácia pedig, a mint ez hónapok óta szemmel látható, a folyton bonyolódó keleti kérdést kiválóképen a mi egyetértésünkkel akarja megoldani s a mig lehet a status quot biztositani s ezen uj irányt mintegy tüntetőleg, maga a nemrég elhalt Lobanov inaugurálta, a kit ely benső rokonszenv s annyi kedves emlék kötött monarchiánkhoz és társadalmi életünköz.

Nekünk épen nem állhat érdekünkben, hogy az orosz politikának iránt ünk való barátságos hangulatát, alaptalan gyanakodással megakasszuk, sőt ép ellenkezőleg, mindenképen azon kellene lennünk, hogy ezen barátságos jóindulatot magunk iránti rokonszenvvé duzzasztsuk, a midőn is bekövetkezetnek látjuk, hogy többé nem mindig szidjuk és féljünk a szomszédtól, kitől távol áll a szándék, hogy bennünket bántson. Mert ha rideg magatartásunk nem is változtathatja meg Oroszország európai politikájának kedvezőbb irányát, de táplálja az ok nélkül való keserűséget, mely mindig rossz vért szül.

Ezen irányunkban barátságossá változott hangulatot, az orosz sajtó, sőt maga a társadalom is táplálja, a menynyiben ezek véleménye gyakran igen rokonszenves felölünk és viszonyainkról, ugy hogy a mi azelőtt ritkaság számba ment, Ausztria — Magyarország különféle viszonyairól és ügyeiről gyakran hallhatni és olvashatni Oroszországban kedvezően tájékoztató közleményeket, de maga a nép előtt is monarchiánk sokkal kedvesebb, mint Németország, pláne, ha közöttünk sürübb volna az érintkezés és különösen ha nemzetségeink helyzetéről objective ismertetéssel birnának.

A kölcsönös jóakarat, ismerkedés és udvarias előzékenység mint a társas életben, ép úgy a politikában is megtermi a maga jó gyümölcseit s nekünk úgy bel, valamint kül viszonyaink tekintetében, csak érdekünkben állhat, hogy Oroszországot s annak mivelt köreit, mely iránt unk, ellenséges érzülettel nem viselettik daczára, hogy mi azt, sokszor, alapos ok nélkül bántogattuk, magunknak megnyerjük, mert az érdek, vagy alkalmi szerződés, avagy szövetségek kellő jóindulat vagy simpatia hiján, igen mulékonyak, a mint ezt a történelem, de maga a mindennapi tapasztalat is igazolja.

Igaz ugyan, hogy sokszor nehéz a már megszokott kerékvágásból — melyben a tartozkodás, néha az ellenséges hangulat tengelyén haladtunk — egyszerre kilépni s átcsapni az őszinte barátság és kölcsönös tisztelet politikájának utjára; azonban, ha ezzel magunknak és a világnak használunk, bűn és gyávaság volna meg nem tenni.

De ha figyelembe vesszük azon jelentékeny történiai tényt, hogy monarchiánk Oroszországgal háboruban soha nem állott, a történelem ezen világos utmutatása is elegendő ok már arra, hogy a hatalmas Oroszország barátságát és a mindjobban kifejlődő érdekközösségünk révén még az esetleges szövetkezést is keressük, a mi már azért sem lehet lealázó, a vagy csak feszélyező is, mert nem mondanánk le semmiről s tulajdonképen csak a felénk nyujtott barátságos kezet fogadnók el, amit a lovagias magyar nemzet, nemes királya számtalan példáján okulva, bátran megtehet.

S mi csak örömmel gondolhatunk az uj ezredév küszöbén s a nagy béke nap előestéjén a monarchia ama kivánatos epochájára, melyben Oroszországgal mindenben karöltve együtt járunk, saját hazánk és a világ népeinek boldogitására.

Érdekünkben áll ez az elhatározó lépés, kell, hogy a monarchia fényes jövője iránti osztatlan kivánságtól vezéreltetve, akarjuk amaz őszinte barátság megujulását, monarchiánk és Oroszország között, mely akkor állott fenn, a midőn I. Miklós cár olykép nyilatkozhatott „aki a habsburgi monarchiát bántja — az engem bánt."

Hogy minő formában, minő alapokon, több más hatalommal való együttes szövetségében — a mi csak óhajtandó volna — létesüljön-e ez, az nem döntő fontosságú, mert a fő az, hogy valahára létrejöjjön, hogy végre egyszer már ezen általános türhetlen fegyveres béke állapota megszünjék, az annyira óhajtott általános lefegyverezés lehetővé válljék s az ijesztő mérvű fegyverkezésekre fordított milliók, oda a hova nagyon is elkelnek, valahára az állam belső kulturális szükségleteire fordittassanak.

Ez lesz aztán az igazi karácsony — a világ karácsony ünnepe, melyet nemcsak a keresztények, hanem minden emberfaj méltán ünnepelhet.

Dr. Czvetkovits Péter.

Falúvégről.

Bodrogh-Monostorszegh, 1896. december 24.

Világra jött a Megváltó! itt van a karácsony!

Csak még egy hét-és lepergett az ó-év, a várva-várt millennáris esztendő!

A fényből, dicsőségből és örömből vajmi kevés jutott a vidéknek, minden az ország szivében koncentráltatott.

Nekünk is, mint a többi szegény falusiaknak. csak az ujság hirek jutottak osztályrészül; azokon, meg a lokális bajokon rágódtunk néha csendesen, néha hangosabban.

A mi szerényke millennáris ünnepségeink, illusztrált bizonyságai voltak annak a mondásnak, hogy: »szegény ember vizzel főz!«

És mi igazán szegények vagyunk!

Nem csak anyagilag vagyunk szegények, hanem szegények vagyunk mi akaratban, tudásban, önállóságban és erőkben egyaránt.

Egy esztendővel öregebbek lettünk s velünk öregbettek hibáink és bajaink is.

Beteg nálunk az egész szervezet.

Minden intézményünk csak stagnál, sehosem tapasztalható a friss, életerős, lüktető erő, hanem ellenkezőleg a végelgyengülés lassú, nyomasztó proczedúráját látjuk mindenben és mindenütt.

És csodálatos, hogy ez a tespedő állapot csak is oly intézményeinknél ri ki leginkább, ahol a tiszta, nemes gondolkodásnak, a szívnek és a léleknek jut magasztos tér a cselekvésre.

Ott azonban, a hol anyagiakról van szó, ahol sápokra és rebachokra van kilátás, ott mégis élénk a »kereslet,« a forgalom.

Ott azután megjelennek a »puritán« jellemű férfiak, kik a mellüket verdesve nemcsak maguk, hanem uszályhordozó lakájaik által is hirdettetik az önzetlenségüket, mely csak addig tart, mig a kérdést a maguk gusztusa szerint sikerült megoldaniok; — azután: — félre paraszt, — most már én vagyok az Úr!

Lepereg az új év és sok kérdés marad megoldatlanul.

Valamikor . . . régen . . . epedve várta a nép a Megváltó születését.

A zsarnok Herodiás, ki féltve őrzé hatalmát és bűneit, egyaránt legyilkoltatá birodalmának összes csecsemöit, gondolván, hogy igy kardélre kerül az a gyermek is, ki Messiásként szállt e földre.

De az Isten újjá nem engedé elveszni az ő szent fiát!

Nagygyá lőn, oktatá a népet igazságra, szeretetre, becsületességre és Istenfélelemre s midőn a kufárok még a szent csarnokba is betolakodának, — szertelen haragra lobbanva — korbácscsal űzé ki azokat az Isten házából.

Egy ily megváltóért epedünk mi is, aki váratlanul jelenne meg körünkben s vasvesszővel ütne végig azokon a »puritán« jellemeken, kik kufárkodnak a szegény együgyű paraszt tudatlanságával és játékot űznek őszinteségével.

Egy olyan megváltót várunk mi, aki olvasatlan huszonötöt húzna azokra is, akik merő tányérnyalásból a bűnt is tömjénezik, csak hogy el ne veszitsék a nekik dobott koncot.

. . . Világra jött a Megváltó! — Itt a karácsony! . . .

Gyúljanak ki a mécsek, — zengjen fel a szent hozsánna: földre szállt az Isten küldöttje, hogy bennünket a bűntől megtisztitson, hogy értünk bűnhődve, — meghaljon a keresztfán!

Szálljon hozzá hő fohászunk: legyen Uram az új év ránk nézvel bodogabb, mint az elmúlt ó-esztendő! . , ,

. . . Gyúljanak ki a mécsek . . . zengjen fel a szent hozsánna:

Világra jött a Megváltó! Itt van a karácsony!

Hunyor.

A legboldogabb nap.

Havas volt az ut és csikorgott a lábunk alatt, amerre mentünk ; hideg, fényes deczemberi napsugár villogtatta a fákon a zuzmarát.

Akikkel mentem, azok örültek a napnak, az egész nyugalmas, fehér téli tájnak, de énnekem nem telt örömem semmiben. Szép volt a nap és szép a vidék, de engem szomoruságra hangolt az nap minden, ha még oly szép, még oly ragyogó volt is. Valami nyomás volt a lelkemen, valami bus érzés a szivemben ; isten tudja, miképp, miért támadt. De szoktak énnekem ilyen napjaim lenni.

Volt a társaságunkban egy jókedvü szőke leány, aki folyton előre szaladt.

Egyszerre visszajött.

— Láttam egy kocsit — beszélte örömmel — amelyen ablakok vannak és fölül egy cső, amelyen füst jön ki, a kocsi előtt pedig egy nő, de igen különös öltözetü nő ül.

— Vándorkomédiások, mondta az a leány, akinek vendégei voltunk, — ittrekedt szegény komédiások azok és az a nő egy kártyavető asszony.

— Jaj, egy boszorkány, egy varázslónő, olyat én még nem is láttam, ugyan nézzük meg közelről, mondta a szőke leány kiváncsian.

Közben odaértünk, meg is néztük a sok szinü ruhába öltözött asszonyt, bár nem gen volt mit nézni rajta.

Még annyi érdekesség se volt benne, amennyit az ember egy olyan fekete, czigányos kártyavetőnőtől okvetlenül elvár, mert nem is volt fekete és még kevésbbé czigányos. Az arcza sápadt, fiatal és nem csunya, a haja barna, a szeme pedig, — no az véletlenül megkapta az ember figyelmét ; az fekete volt és nagy, mint akármelyik regénybeli czigányleányé.

Amint meglátott bennünket, kinálta a jóslását. A többi leány szeretett volna magának jósoltatni, de én olyan megvetően beszéltem a babonáról, hogy szégyelték magukat.

Csak a szőke leány nem szégyelte magát, odakuporodott a lépcsőre az asszony mellé, mi többiek meg köréje álltunk Beszélt aztán a feketeszemü asszony kártyákból, gyorsan, szakadatlan. Nem értettem belőle semmit, nem hallgattam oda, csak elnéztem a messzibe és azon gondolkoztam, hogy mi bánt ugy engem, micsoda előérzet, bánatos sejtés tartja fogva a szivemet.

Befejeződött aztán a jóslás ; a babonás leánynak piros volt az arcza és fényes a szeme, bizonyosan szépet mondtak neki a kártyák.

— Ráadásul még valamit mondok, ugrott föl hirtelen a jósló asszony.

Bement, kihozott egy poharat és odament vele a gémes kuthoz, amely itt a falun kivül, széles térségen egymagában ágaskodott.

— Nézzék, kérem, jól kimosom, de elhihetik kérem, hogy ugyis tiszta, sohasem ittam még belőle, hadarta az ő idegenszerü kiejtésével — aztán nem teszek bele semmit, ez csak tiszta viz és valamit mondok rája és ha tetszik inni belőle egy kis kortyot, hát megálmodják holnap, karácsony éjszakáján az életük legboldogabb napját a kisasszonyok. Kinek tetszik kérem ?

Volt valami titokzatos és ingerlő benne, ahogy a szinesruhája, sötétszemü asszony mosolygó szájjal kérdezte : «Kinek tetszik ?» és nyujtotta felénk a poharat. Valami biztató, igérő és kihivó is volt a tartásában, hangjában.

— Én iszom, mondta a szőke leány. A kártyavetőnő megcsinálta a pohár fölött az ő varázszeremóniáját, a mi társnőnk pedig bátran ivott a vizből.

— Egészen olyan, mint más viz, igyanak, maguk is, biztatott azután.

— Én épen szomjas vagyok, mondta elpirulva az egyik leány és elfogadta a poharat.

— Én is, én is, hangzott egymásután és utóbb már csak én voltam hátra.

— No maga bizonyára nem iszik, mondták a többiek.

— Nem is kell, kapta el a poharat az asszony, aki haragudott rám, amért lebeszéltem a leányokat. És éppen a daczossága ingerelt, hirtelen — magam sem tudom, miképp — mellette termettem.

— No csak adja ide nekem is.

És már a kezemben, ajkaimnál is volt a pohár és ittam belőle. A leányok nevettek, »megtért«-nek neveztek, de én ugyanazzal a borongó, sajátszerü érzéssel mentem velük tovább, amely aznap el se hagyott és azóta is alig egy perczre.

Karácsony estéjén fenn voltunk soká és amikor lefeküdtem, eszemben se volt a jóslás a karácsonyi álomról. Fáradt voltam és hamar elaludtam. — És álmodtam. Oh istenem, igen, megálmodtam karácsony éjszakáján az én életem legboldogabb napját !

. . . Ragyogó csodaédes tavaszi reggelt láttam ismerős tájékkal, távol otthonom megszokott vidékével. Feküdtem nyitott ablak mellett és fölém hajolva láttam édes anyámat, de őt sokkal fiatalabbnak, szebbnek láttam, mint valóban volt. Fölém hajolt és fölemelt, mert óh — én kicsiny, egész kicsiny gyermek voltam !

Édes anyám az ölébe vett, öltöztetett, játszott velem, madarakat hallottam csicseregni, jó illatot éreztem és minden szép volt nekem, boldog voltam ! —

És amikor felébredtem, még éjjel volt és hirtelen, mintha elémkerült volna, egy pillanatra két sötét szem káröröммel vilogva.

És eszembe se jutott, hogy nem igaz a jóslás, hogy semmi igaz nincs az álomban, csak elfogott megint az én nagy melankóliám.

Behúzódott a holdfény hosszas, fehér sávban az ablakon, rávetődött az ágyamra, a mellemre, én meg úgy éreztem, mintha rámnehezedne, mint egy lidércznyomás. Babonás félelem kinozott, fájt nekem, gyötört engem, mert azon pillanatban szentül hittem, hogy a legboldogabb napot, amit egy más leány még a jövőtől várhat, én már a multban tudhatom, ámikor nem is élvezhettem öntudattal !

Óh de sötét lehet a jövőm !

. . . Leborultam a párnámra és sirtam, amért elmult az én legboldogabb napom.

K. S. A.

Egy csoda-doktor Zomborban.

— Korrajz. —

Azt fogják reánk zomboriakra, hogy maradiak vagyunk. Nem haladunk a civilizatióval, nem tartunk lépést a haladó korral. Mert nincs csatoruázásunk, aszphalt járdánk, modern gőzfürdőnk, villanyvilágitásunk . . . szóval elmaradtunk a világtól.

Pedig dehogy van úgy ! Egy negyed század a városok történetében számitásba sem jöhető csekély idő. És mégis mily nagy átalakuláson ment át városunk — e rövid idő alatt. Ha nem is rohantunk — ha nem is futottunk versenyt más városok községi pótadójának perczentjeivel, — ha nem is mutathatunk be városi specializatást az ide tévedt idegennek, — de amink van, az szilárd alapon, reálisan meg van teremtve.

Hát bizony nem is olyan nagyon régen volt — mikor a Halifaxt, Columbust s nem tudni miféle fajtáju korcsolyákat csak névleg ismertük. Fakorcsolya czifra sárga szijakkal volt akkor a divat. Majd lefagyott a körmünk, mig hölgyeinknek fölcsatoltuk, — most már e kedves fáradtságot is szolgákkal végeztetjük. A korcsolyázó tér a megyeház mellett volt, kiki hozott magával seprőt a jeget tisztitani, — nem fázott ott naphosszat se mama se gardedame, — a pereczes inasokkal együtt korcsolyáztunk. Hja ! akkor még demokraták voltunk.

Különben jégpálya volt elég. Őszkor a nagy esőzés után, a midőn a földár a város összes pinczéit vizzel megtöltötte, — a bánát és cservenka városrészek viz alatt álltak. Az öreg Grg Jóczó (fakereskedő) tutajokat bocsájtott a közönség rendelkezésére — és vasárnap délutánonként a zombori közönség vigan csolnakázott az utczákon és udvarokban akár Velenczében.

Kővezetet nem ismertünk. Volt a városnak egy szép szálfás erdeje — bukovaczi erdőnek hivták. Ide jártak ki a városi urak mulatni meg ferblizni. Ezt a szép erdőt kivágták — annak árából megkezdték a kövezést — ami nagy örömet okozott a városban. De csakhamar jött a kiábrándulás — elfogyott az erdő, elfogyott a pénz és bizony a belváros nem egy utczájában akadt el a kocsi, hogy háton kellett a hölgyeket a hintóból kiszállitani.

Hát milyen is volt a város — meg a társadalma ? A főutczában alig volt emeletes ház, a Falcione család kezdte meg a kétemeletes házak épitését. A takarékpénztár helyén egy rozoga nádas vityilló állt, fapalánk keritette szeméttel telt udvarát. Lebuj korcsma volt, gurbitás czigányok, naplopók és zsiványok tanyája. Az első rangu szálloda már akkor is a »Jägerhorn« volt, de mulatni csak a »Szabadka« és a Cselinkovicsnál lehetett. Az elsőhöz jártak a vármegyei urak, itt lehetett a legizletesebben étkezni, itt járta a ferbli. A hering sovány Gálffy (aki ugyancsak meghizott mint vendéglős Palicson) itt vágott eret nem egyszer Fernbach Tonin ; — viszont ennek akkor volt nagy az öröme, ha partnerjeit egyszerre tönkretehette. Cselinkovitshoz a városi urak mentek inni, ide jártak a katona tisztek és nem egyszer valóságos csata volt gyufatartók, szifonos üvegek, kard, bot segitségével és betört fejek emlékeivel.

A legelső kereskedők közé tartozott Popics, jelenleg Sztrilich Zsiga fűszerkereskedése, hol néha tiz-tizennégy segéd nem győzte a városi és vidéki vevőket kiszolgálni. Falcione Gyula üzletét, a halhatatlan nevü alapitványost az intelligentia kereste föl. Markovics Mihály vasárus üzlete óriási forgalmat csinált, mig Bikár Simon és Sztanimirovics Pál a városháza alatti bolthelyiségük valóságos aranybányák voltak, bár akkor már a Schlieszer testvérek nagy üzlete erős concurensük volt.

Az ügyvédek között legkeresettebb volt Leovich Gedeon, aki a városban a legtöbb szivart fogyasztotta s nevezetes volt arról, hogy védbeszédet mint criminalista elmondani nem tudott és legkitünőbb felebbezéseit a closset papiros fogyasztása mellett tudta megszerkeszteni ; Vujevich Zakár a vidékiek fiscálisa egész vagyont szerzett ; Czedler János bátyánk ekkor volt in floribus, Barthal ekkor penditette meg a takarékpénztár eszméjét, mig Koczik Pál és Ambrozovics Károly Zsulyevits Demjennel a nemzeti aspiratiók fejlesztésén törték a fejüket, alapitván Casinót, Népkőrt stb. efféle egyleteket.

Orvosok aránylag kevesen voltak — de annál nagyobb praxissal, bár akkor még nem volt divatban, hogy esküvő után egy hétre már doctor kocsija őgyelgett a ház előtt. A Maximovits dinasztia uralta a helyzetet — bár a még most is tekintélynek örvendő Spitzer orvos majdnem nélkülözhetlen volt valamire való komoly betegnél. Az öreg Jablonkay sebész, a városi halottkém, sarkantyús csizmában ménkű

nagy zöld esernyőjével a hóna alatt tipegett az utczán, fekete czukor darabkákat nyomva a szájába a kézcsókra rohanó gyermekseregnek. A pupos Deményi és a sánta Hazlinger a katonaszabadító hirhedt katonaorvosokkal őrködtek a himlő és cholera járványok között a város változatos lakói egészsége fölött. A Rókus utcza végén állt egy elhagyatott, kerités nélküli, düledező nádas ház, három szobának csufolt helyiséggel, hová isten kisértés volt bemenni, mert minden perczben összedöléssel fenyegetett, (később össze is dűlt). Ezt nevezték városi kórháznak. Ide vitték az öngyilkosokat és meghalt vándorló legényeket. Mindenki elkerülte, — valóságos megbecstelenités volt arra, akit végzete oda juttatott. Innen a zomboriak nagy ellenszenve még mai napig is minden néven nevezendő kórház iránt.

Színészek rendesen nyáron vetődtek hozzánk, a Vadászkürt udvarán tákolták össze a szellős arenát, páholynak hire-hamva sem volt akkor és mégis »zsuffolt ház« előtt játszottak a színészek. A mostani Kórics Eszter-féle ház udvarán volt télen a czirkusz. Furro lovastársulatának hires productiojára és remek lovainak mutatványaira a távol vidék is seregestől özönlött Zomborba.

Képviselőválasztások, korteskedések? másképjárták, mint most. Nem volt akkor se jobb se balpárt, hanem magyar és szerb párt. Hogy a magyar párt mindig kormánypárt volt, azon nem ütközött meg senkisem — szinte természetesnek látszott, bár a jó öreg Koczkár Mihály és társai már akkor 48-as velleitásokat pöngettek. A pártok zászlóharcza is különb volt a mostaninál. A szerb zászló használatát még akkor Tisza Kálmán nem tiltotta el; a cservenka és belváros fele vörös-fehér-kék zászlóerdőt képezett. Bikár Simon háza előtt fölállittottak egy óriási fenyő szállat — tetejét összekötették a szerb elemi iskolák emeletes házának padlás lyukával sodronnyal és rajta majd a földig érő nagy szerb zsinű zászlót himbált a szél, melyen nagy cyrill betűkkel «Zsivió Konyovics» ékeskedett, mig a nemzeti trikolor és kétaraszny kortestollakon »éljen Korics Gáspár» tündökölt.

A szerbek a városi bizottságban többségben lévén, a főbb hivatalok szerbek által lettek betöltve, magyar csak elvétve jutott be. A hivatalos nyelv is szerb volt, a jegyzőkönyveket is szerb nyelven vezették. Ez időben kezdődött az élet-halál harcz a magyarok és szerbek között a hegemoniáért. A magyarok vezére volt a mindig magyar ruhában járó Mihelits Péter, mig a szerbek Maximovics Miklós vezérlete alatt köröm szakadtik védték magukat.

Sokáig tartott a harcz, mert a magyarok maguk között is meghasonlottak. Okot reá a plébános választás adott. Az intelligentia Fejér Gyula, az elemi iskolák hitelemzője mellett sorakozott, mig a nép szinte fanatizálva volt Thurszky mellett. A Fejérre szavazó egyházvédnökségi tagokat a plébánia tért megszálló és Thurszkyt folyvást éltető dühe elől a kivonult katonasság föltüzött szuronynyal volt csak képes megmenteni a tettleges bántalmazás elől. Sokáig nem békültek ki a bukott Thurszky pártiak — a magyarság elég kárára.

Korzó, városi parkról csak álmodtunk — sehol egy tenyérnyi árnyas zöldség sétáló helyül nem kinálkozott. Volt ugyan egy úgynevezett „promenad" — a vármegyeház előtt, szép gesztenyefákkal beültetve, de ott délutánonkint a cselédség katonáékkal tartotta ismerkedéseit. Az ifjuságnak játszótere a jelenlegi belvárosi elemi fiuiskola üres telke volt, az úgynevezett „grund", hol vasár és ünnepnap délutánonkint csak úgy zsongott mint méhraj a játszó gyermeksereg.

Retteget idő volt akkor. Az urak, ha utra mentek, a hintóban mindig ott volt oldaluk mellett a töltött puska. Macsvanszki, a hires zsivány vezér megtette azt a bravour stiklit, hogy pénteki napon vagyis hetivásárkor, a vasár kellő közepén rablógyilkosságot követett el, Ferits kapitányt lelőtte és a város piaczát megkerülve üggető versenyt rendezett a város lovas pandurjaival a „látókkal." Pedig akkor még sűrűn akasztottak.

A városháza kistermében van a kép és feszület, a mely előtt a deliquens fölött itélkező birák összetörték a „pálczikát" — oda dobva az elitélt lábához azon kijelentéssel: Istennél van csak részedre irgalom. A kivégzés pedig nagy pompával ment végbe, nyilvánosan, rengeteg közönség jelenlétében. Az elrettentő példa azonban nem sokat javitott az elvadult erkölcsökön, mignem gróf Ráday szegedi királyi biztos drákói szigorral megnem tisztitotta az alföldet a zsiványoktól.

Az ipar és kereskedelem virágzott. A zombori iparosok a szomszéd városok vásárjaira 25—30 kocsiból álló rajban mentek telt ládákkal — és telt pénztárral jöttek onnan vissza. Akkor még a gyáripar nem tette tönkre a kisipart. A város leggazdagabb polgárai: a timárok, mészárosok, harisnyakötők, asztalosok, lakatosok generátiója már kihalt, csak egyes nagy portáju szép házaik emlékeztetnek, hogy itt valaha számottevő iparos osztály is létezett.

Iskoláink azonban alig voltak. Az elemi iskola, a jelenlegi gymnasium helyén állott egy emeletes, régi török időkből megmaradt, épületben volt, melyet utoljára még a törökök tataroztak. Az udvar egy nagy szemétrakás, a város valóságos szemétlerakodó helye. Az emeleten voltak a magyarok, földszintén a szerbek a diákság örökös veszekedés és verekedés tanyája. A város által fenntartott reáliskola be lett szüntetve és báró Eötvös kedvelt ideálja a reál-gymnasium két osztálylyal a városházán nyilt meg Radulovits Szilárd igazgató vezetése alatt. A régi reáliskola itt maradt tanárjai pedig magániskolákat nyitottak. Igy Tirczka tanárnak vagy 20—25 magántanulója volt, akikkel azután Pécsre ment magánvizsgákra. Puchta, a volt rajztanár, valóságos festő iskolát létesitett, mely azonban a mester váratlan halála folytán maradandóbb nyomokat nem hagyott vissza.

A türelmes olvasó nem kiállt még fel — de hát a patvarba! hol a csodadoktor? Jön már!

Egy pénteki nap reggelén, a heti piacz kellő közepére, a városháza tornáczos kapuja elé csörtetve érkezett egy régi divatu, ezüsttel kivert óriási üveg hintó. A szijakon himbálódzó bárka elé, négy gyönyörü, szén fekete ló volt fogva, ezüstözött szerszámmal, melyet fehér harisnyás, csattos czipős, bő bugyogós, háromszögletü kalapos kocsis hajtott. Mellette a bakon hasonöltözetü inas foglalt helyet. A piaczi publikum összefutott. A hintóból egy közép koru, fekete nagy szakálas férfi és szép fiatal felesége szállt ki. Elkezdtek olaszul beszélni a néphez, amiből persze a közönség egy árva kukkot sem értett meg. Majd megszólalt az inas, a tolmács, és szerb nyelven ismételte ura szavát. Elmondta, hogy ura Miksa császár udvari orvosa, — bármilyen sebészi betegséget meggyógyit, felhivja a közönséget, jelentkezzék, aki beteg. Előczihelődött egy idősb zombori atyafi, kinek fején taplószerü kinövés volt. A bakra ültette, hogy jobban lássák. Elővett egy üveg vörös folyadékot, gyapottal oda dörzsölte a beteg fejéhez, elő vett egy kést és lekanyaritotta a dagot, — majd apró csontdarabokat távolitott el, miket nehéz ezüst tálczára téve, kézre adta a publikumnak, — aki elszörnyüködve bámulta az idegent. Majd vakot vezettek oda, — ismét a vörös folyadék járta, — tűt szúrt a szemébe a publikum hangos csodálkozására — és a beteg megmondta hány óra van a toronyórán. Két embernek rosz fogát kézzel szedte ki — minden fájdalom nélkül — ismét a vörös folyadékot használva. Ekkor már az egész szent háromság-tér — egy emberáradat volt. Most egy 15—16 évesnek látszó cselédleány ült a bakra, — kínek jobb keze a kéztőben a tenyéri oldal felé lehajlitva össze volt zsugorodva. Az orvos a kezet megfogta és ugy erővel ki akarta egyenesiteni, mire a leány hangos sikolyban tört ki. Ekkor elővette a vörös folyadékot és vagy 10 perczig gyapottal dörzsölte a zsugor helyét. Majd elővett egy orvosi kis kést, azzal a zsugor fölött a kéz hosszúságával párhuzamos kis, de mély sebet ejtett, belőle valamilyen véres anyag jött ki. Most ismét megfogta a kezet, és csekély erővel — fájdalom nélkül a zsugort kiegyenesitette. A sebet bekötötte és a publikum öröm ujjongása között a hintó ezüst lámpáját a leány reszkető kezébe adta, mely saját kimondása szerint 25 fontot nyomott — és a kiegyenesitett kéz könnyedén tartotta azt. Felszólitotta most a leányt, mit ad neki ezért. A leány sirni kezdett — oda nyujtott piaczi kosarából egy rongyos kendőt, melynek sarkából 40 kr. gobozott ki. A csodadoktor elővette pénztárczáját és egy rakás bankót mutatott fel, a leánynak pedig 10 frtot ajándékozott a tolmács szerint azért, hogy ő nem jött pénzt keresni, hanem a szenvedő emberiségen segiteni. A szegényeket ingyen gyógyitja, sőt ezért adta a leánynak e pénzt, hogy 2 hétig kezével ne dolgozzék.

A kiváncsi közönség tolongása már oly nagy volt, hogy életveszélyről kellett tartani, miért is a tolmácscsal kijelentette, hogy 3 napig marad Zomborban, aki segélyét igénybe akarja venni, az menjen szállására a bajai uti Pekár-féle korcsmához czimzett vendéglőbe, ahová meg fog szállni. — Beült hintójába és rengeteg nép zsivió és éljenzésektől kisérve — óriási tolongás között a vendéglőbe hajtatott. Délután az egész bajai-utcza egy szekér tábor volt. Vakot, sántát, bénát vezettek és vittek a csodadoktor elé. A rend fentartására a pandurok elégtelenek voltak, a városi hajdúk is kirukkoltak. A nép egész éjjel az utczán tanyázott, — az egész város fel volt forgatva. Másnap jött a sok vidéki beteg. Zombor annyi nyomorultat még nem látott. Akinek csak nyavalyás ismerőse, atyafia vagy komája volt — az mind mozgositott, hogy a csodadoktor elé vigye betegét. Valóságos népvándorlás volt. Azonban másnap délfelé majdnem zendülés tört ki, úgy hogy a katonaság feltűzött szuronnyal verte vissza a népet, — mert a város egészségügyi tanácsa felszólalására a rendőrség mint charlatat kiutasitotta a városból. A nép Maximovits főorvosnak tulajdonitotta azt, és daczára a nép szeretetének, melylyel ezen megye hires főorvosa iránt viseltetett — minden ablakait bezúzta és halállal fenyegették.

A csoda-doktor, a vett felszólitásra működését beszüntette és nehogy baj essen, éjjel rendőri fedezet mellett Kula irányának vette utját magával vitte szerb tolmácsul Konyovits Mladen — jelenleg is élő zombori nyomdászt — majd a Tisza vidékre — onnan Temesvár felé Erdélyen át Oláhországba mentek. Konyovits elbeszélése szerint — a ki dús fizetés mellett egy évig vele utazott — a csodadoktor rengeteg sok pénzt szerzett Oláhországban. A vörös folyadék titkát nem tudta elsajátitani, — azonban távozásakor emlékül egy receptet adott neki, a melynek segitségével a dipteritist biztosan meg tudja gyógyitani. És Konyovits — ha rosszul ment a sorsa, használta is jóltevője tanácsát. Konyovics állitása szerint több száz beteg gyermeket mentett meg e szerrel a biztos halál elől. Hogy vajjon ez már igaz-e — nem tudom, hogy az olvasó elhiszi-e, azt sem tudom, — de való az, hogy a zomboriak még most is emlegetik a csoda-doktort és mint mythosi alakról regélnek gyermekeiknek és unokáiknak.

*

Hasonlókép csodálkozást keltve váratlanul érkezett városunkban 15 év előtt egy egyén azon szilárd elhatározással, hogy itt ellenzéki hirlapot alapitva ezen mameluk vármegyét az ellenzéknek hozzáférhetővé tegye. Mondom, csodálkozást keltve, majdnem vakmerőségnek lehetne mondani az ilyen főben járó vállalkozást: Zomborban ellenzéki lapot szerkeszteni és kiadni — publikum és pénz hiányában! És mégis megjelent. Dr. Molnár Gyula ezt megcselekedte. Mindenki csóválta a fejét, rövid életet jósolt — de azért kapkodva olvasták a lapot, mert tetszett a bátor föllépés, mindenki megelégedéssel vette, hogy van sajtó organum, mely a hatalmasok túlkapásait a törvényes korlátok közé szoritotta. — És hetenkint kétszer a fülébe dörögte a mindent absorbeáló hatalomnak: eddig és ne tovább. A közönségnek tetszett a dolog — de annál kevésbbé azoknak, akiket dorongolt. Politizáláshoz kaucziója nem lévén, pert inditottak ellene. Ekkor jelent meg

a hires czikke a »Sárgarépáról«, mely maró gunynyal telt politikai czikk volt, amelyben azonban még Zsitvay Leo sem süthetett volna ki mást, hogy az ne lenne a legártatlanabb társadalmi czikk. Ezen czikk a kauczió kérdést is megoldotta, s most már politikai lapjában csak kezdődött el a hadd el hadd. Zombor és Bácsország fel lett forgatva, vége lett a megye és annak egyes személyeinek képzelt mameluk hatalmi-nimbusa.

Kérlelhetlen harcz az egész vonalon minden ellen, ami mamelukság, korrupczió, hivatalos hatalommal való visszaélés, jegyzők, árvapénzek sikkasztásai, szóval irtó háboru a meglazult törvény és közerkölcsök ellen. A lap mindig a kűzdők élén a tűzvonalban. De a visszahatás sem maradt el és nem is váratott magára sokáig.

Az egész hivatalos apparátus mozgósitva lett ellene. Proscribálták azokat, kik a lapot olvasták, kik a szerkesztővel barátságban voltak, kegyvesztettek lettek, s ha szellemileg le nem verhették, hát megpróbálták társadalmilag tönkre tenni. Szemtanui voltunk annak az igazságtalan áddz gyűlöletnek, — mely különben városunkban mai napig is fenáll, hogy nem tudják vagy nem merik megkülönböztetni a társadalmi embert a politikai embertől.

Ügyvéd, mérnök, orvos, — nem a képessége szerint lesz megbirálva, hanem politikai állásánál fogva.

Kisvárosi spieszbürger felfogás. Ezen a téren is csak rövid ideig élvezhették ellenesei az öröm mámort, mert a meghunyászkodás netovábbja az, ha valamiről azt mondják, hogy fehér, a miről ugyanazok két hét előtt esküdöztek, hogy fekete. Valóságos vezekiés. Most pedig távozik körünkből. Ő róla is fogunk regélni a későbbi nemzedéknek, hogy volt egyszer egy ember városunkban, aki a közerkölcsök javitásán fáradozott, az igazat mindenkivel szemben hangoztatta, sem megfélemliteni, sem lekenyerezni nem lehetett, aki inkább megtörik, de meg nem hajlik. Kételkedve fogják hinni, — akár az én csodadoktoromat! meseszámba fog menni, hogy önzetlen emberek is léteztek még e satnya, elpuhult, mindent lefoglaló korban.

Dr. Donoszlovits Vilmos.

Békés Muki dupla szerencséje.

Kinek az Isten észt ad: okos ember annak a neve. Kinek meg pénzt ad, az még az okosnál is okosabb.

Nohát ilyen ember volt Békés Muki. Muki úr már nem volt olyan fiatal ember, kevés hiján ötven éves. Kinézéséről itélve legfölebb 40—41 évesnek látszott. Családja, ha a vén gazdasszonyát nem számitjuk hozzá, nem volt.

Agglegény volt szegény feje.

Szemén az örökös czvikker, orrát megbarázdálta az erős aczél és közepén a telecskai dombokhoz hasonló kiugrás volt látható. Ruházatában kifogásolni valót nem lehetett találni; fejét folyton szalmakalap fedte, még a legzordonabb hidegben sem cserélte ki, úgy nézett ki ilyenkor, — mint egy ütött-kopott szegény vándor ember. Homlokát a végtelenség redői borozdálgatták meg, és az idők rotátiós gépe az egész emberre rányomták azt a kérdést: honnan csöppenhetett ez az ember közénk? . . .

Ha mindezeket jól megfigyelve Muki urat otthonában látjuk, még az első kérdőjel mellé, egy másodikat is illeszthetünk és tovább füzzük a monologiát, miből él ez az ember? Honnan veszi jövedelmét? . . .

Még soha pénzzavarban nem volt; senkitől kölcsön nem kért, mindent készpénzért vásárol és mindig új bankóval fizet. Ezen törték fejüket sokan, sőt többet mondok, az egész város.

Aki a szivekbe és vesékbe vizsgálódik, az minden utógondolat nélkül megadhatná a bizonyitványt neki: ez talpig becsületes ember, de szegény, mint a templom egere.

Az én elasztikus türelmem kezdett szakadozni, mint a nem mondva csináltatott csizma — talp! Kezdetben én sem voltam gyanútlanabb a többieknél, de elvégre magam is kezdtem belátni azt, hogy ez az ember vagy ternót csinált, vagy ha nem csinált, bizonyosan van neki egy amerikai nagybácsija, a kitől Muki úr hajószámra kapja az ezresbankókat.

E feltevést ne tessék távolról sem gyanusitó roszakaratnak qualificálni, óh, korántsem annak, csak egy fokkal gondoltam magamat közelebb a nagy kérdőjel megoldásához.

Pedig tessék elhinni sem ez, sem a másik feltevés helyes úton nem járt. Muki úr nem volt szegény ember. Gazdag volt bíz' ő, gazdagabb, mint a földes urunk maga, gazdagabb volt ő az egész falút együttvéve, mindnyájunknál, s ha szemmel kisérjük őt, talán még a kérdőjeleket is elfeledjük.

Muki úr minden évben utazgatott. Bejárta éjszakot — delet — keletet és nyugotot.

Ő épen olyan ismerős volt Szibéria jégmezejével, mint akár Páris operájával. Ő mindenütt volt és sehol.

Történt egyszer, hogy Muki úr épen pénzes szekrényét nyitotta fel, kivett belőle egy csomag papirost, maga mellé tette és engem székkel kinált meg. Meg kell magyaráznom, hogy épen ez időben szabója is ott volt, kinek valamelyes számlabéli követelésének kiegyenlitése foglalkoztatá a tűn és czérnán nevelkedett ember agyát. Épen egy nadrág csináltatás differencziája volt a téma.

— Ne henczegjen az úr, mondá Muki úr tréfás modorával; itt van 10 pengő forint és menjen dolgára.

— Mi féle tiz forintot akar az úr nekem adni?

— Hát a nadrágért járó 10 forintot.

— Hiszen az 15 forintban volt kialkudva.

— Sok pénz az, hallja maga, majsztram Uram!

— Sok? . . . hát akkor ne fizessen érte semmit!

Muki urat majd elfutotta a méreg. Letette czvikkerét az orráról (ezt csak akkor szokta tenni, ha nagyon haragszik) s rágyujtott. Engem is megkinált, meg a szabóját is, és elkezdett nyájasan mosolyogni (ez pedig hasonlitott a vigyorgó fakutya ábrázatához)

— Nos, mondá ő szabójának, ha az úr megtudja nekem mondani, hogyan hivják a muszka czár udvari szabóját, akkor a 15 frtot azonnal megfizetem.

Gondolkodik a kecske, hímel — hámel, végre diadalmas gondolat villan meg agyában és monda: A felséges czár udvari szabóját úgy hivják: májster úr!

Muki úr erre nagyot röhögött és látva, hogy az ő udvari szabója érti dolgát, kifizette egy szó nélkül a 15 frtot... Muki úrnak jó szive volt, lágy, mint a vaj...

Szegény Muki pajtást majd megette az unalom. Nyáron csak megvolt valahogy, sohasem volt otthon, de télen? ... biz akkor nem is tudta, mit kezdjen. Megunta ő már az egész világot, még az embereket is.

Fennen szárnyaló terveit, merev opositióját, csak ő maga tudta, azokat el nem árulta volna valakinek, a világért sem. Sokat járogatott a lottó gyüjtődébe. Rakta, rakta azt a rengeteg sok pénzt . . . Soha még csak egy átkozott ámbót sem tudott nyerni. Egyszer álmában fiatal malaczokat látott. Nosza gazdasszonya, az öreg Sára néne, reggelre úgy össze combinálta a számokat, hogy Muki úr is jóknak találta. A kis kócza 22 jelent, a kócza farka felfelé volt konyitva az 48, a kócza még fiatal volt az 14 jelent és igy tovább mire az egész álom megmagyaráztatott, olyan öt numerus lett belőle, mint a pinty.

Meg is esett rajta az a már nem különös dolog, hogy ezeket a számokat is berakta a lottóra; még pedig nem kevesebbet, mint egy ujdonat új ropogós tizes bankót.

Muki ur tovább unatkozott. Már — már bekövetkeztek a zord téli napok, csinálta maga — a maga programmját (nyelvtani botlás önön maga helyett] s arra a megállapodásra jutott, hogy ezuttal a telet a fővárosban fogja tölteni. No de ember tervez — a jó Isten végez!

Amint igy calculálja téli extravagantiáit, a levélhordó koppan be.

— Kérem alásan, Békés úr, jónapot kivánok! szól az alázatos levél hordó.

— Adjon Isten Pista bátyám! Mi jó járatban volna, ha tudnom szabad.

— Hát kérem alázatossággal, valami vagy fene paksamétas öt pecsétes levelet hozok épen Hollandiából.

Muki úr átveszi a levelet s gondolkodik, ugyan kinek jutott ő eszébe Hollandiában?

Már kérem szeretettel, ez sok volt, amit az a levél tartalmazott. Első sorban is egy 100000 frtról szóló takarékpénztári cheque esett ki belőle, aztán egy gyöngy soros — illatos kis levélke. Nézi — nezi a levelet. Gondolkodik szerfölött, mi féle dolog lehet ez. Álom e vagy valóság. Szemeit dörzsöli — de hát ő ébren van. Olvassa a levelet, aztán jut eszébe az aláirást is megnézni. No most már kezd derengeni észbeli felhőzete. Legalább mindnyájan tudjuk, mi állt a levélben, indiskrétiót követek el és ezennel felolvasom.

Nagys. Békés Muki urnak, nyugalmazott számtanácsos Dinyefalván, kivül! belül:

Uram!

Most tizenöt éve, hogy Uraságoddal Novderneyben találkoztam. Emlékszik-e Uram? Nos, nem emlékszik! Tehát halgasson meg és emlékezni fog. Most tizenöt éve nevezett fürdőhelyen az thable d'ot alkalmával ismertem meg Önt. Szellemessége és egyénisége akkortát annyira megnyerte tetszésemet, miszerint már akkor elhatároztam, hogy vagy az Öné vagy a halálé leszek. A menyei gondviselés jó akaratából nemsokára egy nagyobb örökséghez jutottam. A tőket biztos helyen gyümölcsöztettem, és ezen tőke 15 év alatt 300000 frtra emelkedett. Itt küldök Önnek 100000 frtot, azon kikötéssel, hogy azt tetszése szerint használja fel. Ma november 29 ike van, levelemnek biztokába On december 2-án jut, tehát karácsonyig teljes három hét áll Önnek gondolatai rendezésére—rendelkezésére. En Önt lelkemben magaménak tudom. Hajlandó volna e az élet terhességét velem megosztani? Nos, gondolkozzék és irjon rögtön választ. Aláirva: Mdme Sevigne.

Muki úr, képzelhetjük, mennyire meg volt lepetve. Azt sem tudta hamarjában, mi a fránya jutott annak a hollandus asszonynak eszébe. Töprengett, gyötörte a gondolatok egész labyrintusa. Hányta, vetette a dolgot, jobbra-balra, nem tudott eligazodni. (Más ember adoprice felül a villámvonatra és repül Mmde Sevigne asszony kebelére) Ő bizony nem igy tett. Miután nem tudta magát elhatározni, belevonta gazd'asszonyát a tanácskozásba. Persze Sára asszony kézzel-lábbal ellene volt. Hová lesz az ő uralkodása ha új asszony kerülne a házhoz . . . és végre mégis győzött Muki úr akarata.

Bepakoltatott és elutazott . . .

*

Karácsony előtti napon sürgöny érkezett Sára asszonyhoz. Muki úr nejével az esteli villámvonattal megfog érkezni. Sára asszony persze már jó eleve rendbe hozott mindent. Az új pár annak rendje és módja szerint szerencsésen megér-

kezett. Muki uron már akkor nem volt szalmakalap. Ütött-kopott ruházatát már felváltotta a dandy ruha, valóságos grófi alakká változott és vedlett át. Ura volt majdnem egy fél millió forintnyi vagyonnak, s képzelték azt a grandiosus bolond szerencsét, mindezt egy kis öleb kutya szerezte. Ugyanis Muki úr tizenöt év előtt, amikor a jól megérdemelt nyugalomba vonult, tengeri fürdőre ment, ott ismerkedett meg mostani nejével, kinek öleb kutyája az öltöző sátorból ki bukott és a tengerbe zuhant. Muki úr pedig (legkevésbé sem kellett magát megerőltetnie) begázolt a vizbe és kihozta az ölebet a szárazra. Ez annyira imponált a kutya tulajdonosnőjének, hogy már akkor Muki úr szerencséje meg volt állapitva.

Most már Muki úr, úr a szó teljes értelmében. De ez még semmi, képzelték azt az impertinens dupla szerencsét, hát nem hüzták ki mind az öt numerust? Ki bizony, úgy, amint Sara asszonynyal azt össze kombinálták, egytől egyik ott vöröslöttek a számok a collekturában. Nyert pedig ezzel Muki úr kerek 68000 frtot. Most már kérdem én, nem bolond szerencse ez? Muki urnak több volt a szerencséje, mint az . . . !

Ezt nevezem aztán dupla szerencsének, ha nem hiszik, én igazolom.

Mar-czy.

Az öregek karácsonya.

Irta: *ifj. Kubiss Ágost.*

Sokszor gondolkoztak már a felett, mily boldogok is azok, akiknek gyermekeik vannak. — Van legalább valakijök, akikkel közös könnyuel s önzetlen részvéttel megoszthatják örömüket s fájdalmukat egyaránt.

Az ő frigygyük azonban olyan meddő maradt. — A teremtő nem juttatott nekik osztályrészül olyan boldogságot, midőn a gyermek szülőinek ölén, az anya pedig gyermekének kebelén keres és nem egyszer vigasztalást talál.

Pedig már megöregedtek és a tovaröppent évek láncolata őszbe csavarta az azelőtt viruló szinben és frisseségben hullámzó fürtjöket.

De ők azért így is, túlboldogok voltak.

Az öreg erdész mindig szeretettel csüggött nején, a jó asszony pedig nemes szivének gyöngédségével, mindig résen állott, derék férje oldalán.

Nem voltak nehéz perczeik, de ha lettek is volna, a kölcsönös szeretet s egymásba hetyezett bizalmuk eloszlatta volna a derült napjaikra s fejök fölé tornyosuló nehéz fellegeket . . .

A világtól messze, egy óriási fenyőerdő közepén perdültek le éveik.

Életökben kevés volt a változatosság, de annál több az édes pillanat.

Nem kivánkoztak soha a világ zajába, ahol az emberek kapzsisága egymást kergeti. Ők meg voltak elégedve egyszerűségükkel s azzal, ha nem is másnak, csak egymásnak mondhatták el mindazt, mi szivükön feküdt s ha együtt költhették el azt a mindennapi kenyeret, melyért minden este, ha már a csillagok kigyultak az égen, fohászukban, — bár harangszó nélkül, — hálát adtak az egek urának . . .

Most is együtt ülnek, hogy mint jó házasfelek a keresztényi szokásokhoz hiven, együtt töltsék azt a napot, melynek előestéje a világ megváltójának születését hirdeti.

S midőn kandallójukban vigan pattog a tűz és odakünn nyirkos szellő tomboló haraggal hajlongtatja a hermelin-palástba burkolódzott fenyőket, mindkettőjük arcán, — bár az idő már ráncokba szedte, — a boldogság rózsapirja kigyullad. — S úgy érzik, mintha ez est örömére egészen megfiatalodtak volna. Kedvesebbek, előzékenyebbek, gyöngédebbek és figyelmesebbek egymás iránt, mint a többi közönséges napon. Hiszen ma van *karácsony-estéje.*

S mennyivel édesebb e nap, mennyivel kedvesebb ez est, különösen rájuk nézve, midőn együttlétük boldogságához *huszonöt év* láncolata fűződik.

Már pedig ez nagy szó: huszonöt év s hozzá békés évek! . . . Oh, egész boldogság! . . .

Meg is látszik az öregek arcán.

Az ezüsthajú gazda egész önelégedetten s csaknem ruganyos léptekkel jár-kel a szobában; neje pedig szorgoskodik, sőt mondhatni versenyez a hű cseléddel, hogy a jó estebéd mihamarább asztalra kerüljön.

Ha azonban jobban vesszük szemügyre a két házasfelet: olyan különösek.

Lopva-lopva tekingetnek egymásra, megfigyelik egymás minden mozdulatát és úgy viselkednek, mint a mikor titkolódzni szoktunk.

S ők valóban titkolódznak is.

Mindegyik tud azonban magán uralkodni s bár izgatottan, de türelemmel várják a kellő időpontot.

Igaz, ők már megöregedtek, meg is őszültek, de azt jól tudják még gyermekkorukból, hogy a kis Jézuska nem szokott megfeledkezni senkiről.

A kölcsönös meglepetést azonban csak estebéd utánra tartogatják egymásnak, amikor is azután szeretetteljesen borulnak egymás karjaiba s megered a könye a két öregnek.

*

Olyan boldogok még sohasem voltak, mint ép ezen az estén. A kriszkindli a papának egy tajtékpipát, egy komótsipkát és egy szelencét, a mamának pedig selyemkendőt és máslis-papucsot hozott. Ah, micsoda öröm! Még gyermekkorukban sem emlékeznek ily karácsony-estére.

Mindkettőjük arcán végig gördül a boldogság és lelkiöröm könye.

De hogy is hálálják meg egymásnak ezt a meglepetést!? És van-e reá hála, mikor a komótsipkát a Tinikének drága kezecskéi stikkeltek és ezt a máslis-papucsot a városból az apuska hozta!?

A két öreg egészen el van érzékenyülve s nem oszthatják még örömüket másképpen, minthogy édes csókot nyomnak ajkaikra.

S ki ne hinné, ki merné tagadni, hogy e huszonöt esztendős hitvesfeli csókban már nincsen érzelem? — Ejh, dehogy is nincsen! Tüzes az még most is s tán égetőbb parazsa, mint akármely más csóknak! És azután mért is ne volna? Hát egy hatvan éves férfi, már nem legényember? S a hozzá való feleség talán nem menyecske? . . .

*

A kakukos óra már az estéli tizenegyet is elütötte, de ők még mindig fenn vannak. Hisz karácsony van! S mikor olyan édes a visszaemlékezés! . . .

Minden karácsonykor úgy estebéd után ifjukoruk feledhetetlen pillanatainak ösvényére tévednek. S önelégetten mosolyogva egymásra felujitják lelkükben, *hogy hogy' is volt akkor és akkor, meg akkor . . .*

Mily tüzesen, ragyogóan, milyen diadalmasan is kelt fel akkor a nap, amikor ők egymást először megláttak. És amikor először válthattak szót egymással, — ah, az a pillanat!

A delelő nap sugara szinte boldogsággal vesztegelt a kicsi falu zsindelylyel fődött házainak tetején.

És amikor először — mint jegyesek, — karöltve sétálni kimentek, úgy emlekeznek reá, mintha csak most volna, az út szélén, amerre tartottak, apró kicsi libák csipegették a harmatos füvet. Messzebb pedig, a virágos réten tarkaszoknyás falusi leányok cicázva dalolták:

„. . . Hozd őt vissza enyhe szellő,
Szép tavasz, virágos erdő,
Ti tudjátok milyen nagyon szerettem!"

Mily édes is volt az a perc, mily drága is volt az a pillanat!

Akkor még azonban nem voltak egészen bizalmasak egymással.

A kölcsönös szerénykedés, mely az egymásért dobogó szivek sajátja, néminemű tartózkodást parancsolt.

Szerettek volna egymás karjaiba borulni s meg kellett elégedniök, ha tekintetök úgy hébe-korba lopva összetévedt.

De mikor már a rétet elhagyták s léptéiket az erdei lombsátor alahullott levelei felfogták, *Tinike kisasszony* nekibátorodott s szeretete jeléül egy nagy fehér cakkos-margarétát adott Daninak. Dani pedig ahelyett, hogy hasonlóan tett volna, nem hajolt le semmi virágért, de egyszerűen, mindennemű bevezetés nélkül, mintegy önfeledten, egy forró csókot nyomott kedvesének ajkára.

*

Már az éjfélt is elütötte, de az öregek még nem tértek pihenni. Meg mindig volt valami új, valami kedves mondani valójuk.

Hiszen fiatalok, hisz' gyermekek lettek újra a multra való visszatérés bűvhatása alatt.

Az edes emlékek különös felujitása közben azonban úgy gondolatban olykor-olykor reátértek a rideg valóra s egy keserű, de muló gondolat zavarta meg mindkettőjük abrándját: *mért is olyan öregek!*

Ez a gondolat azonban csak futó gondolat volt, mely a perdülő percek sebességével iramodott tova. Azzal a tudattal sehogyan sem tudtak megbékülni, hogy nincs egy kicsi jószáguk, egy kicsike Tinikéjök, aki csacsogásával csak még inkább tenné édes sé mai esti, karácsonyi boldogságukat.

Irodalom.

A Pósa asztal. A „Magyar Figaro" az a szellemes és mulattató képes hetilap, ezen a héten két egész oldalt szentelt a Pósa-asztal Jókai-lakomájának. Legkitünőbb rajzolóink tollából származó karrikatúrákban mutatja be az asztaltársaság kiváló tagjait, számra nézve vagy harminczat. A magyar irodalom jeleseinek kaczagtató arczkép-csarnoka ez, közepén a Jókai-lakomának meltán föltünést keltett művészi etlapjával. A „Magyar Figaró", amely Heltai Jenő szerkesztésében jelenik meg, a legolcsóbb és a legjobb élczlap, amely különösen irodalmi és művészeti dolgokkal foglalkozik. Előfizetési ára negyedévre 2 forint, egyes szám ára 15 krajczár. A jövő héten megjelenő karácsonyi számmal a „Magyar Figaró" olyan irodalmi meglepetést ád olvasóinak, aminőnek eddig még párja nem volt. Közéletünk legkitünőbb tagjai nyilatkoznak benne egy szenzácziós kérdésben és a gyönyörű rajzok egész sorozata disziti a karácsonyi számot, amely kétszer akkora terjedelemben jelenik meg, mint rendesen.

A Révai-katalogus. Ilyen czimmel ujjnyi vastagságu, fényesen kiállitott füzet jelent meg a Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság kiadásában. A sokféle könyvjegyzék között, mely különösen karácsony táján elárasztja Magyarországot, ugy beosztására, mint kiállitásra nézve, a maga nemében egyedül áll a Révai-katalogus, a mely a nagy közönséget kimeritőn tájékoztatja mindama kiváló irodalmi művek felől, amelyek az utóbbi években magyar nyelven megjelentek. Most élő iróink legjobb könyveinek jegyzéke ez a füzet és a mennyiben tudtunkkal a jelenkori irók könyveinek hasonlo jegyzéke még eddig meg nem jelent, ez a katalogus egy kissé az irodalomtörténethez is tartozik. Nem csak azok a könyvek vannak felvéve benne, amelyek a Révaiék kiadásában jelentek meg, megtalálható minden elsőrangu könyvkiadó kiadásában megjelent jó magyar könyvek jegyzéke is. A katalogusnak majd minden oldalát művészi illusztrácziók diszitik; a füzet legvégén pedig megrendelő lapok vannak, ami a könyvvásárlóknak az irodalmi művek beszerzését megkönnyiti. A Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság minden érdeklődőnek, aki egy levelezőlapon hozzá fordul, ingyen és bérmentve szivesen küldi meg a Révai-katalogust: jeles müveknek e jeles jegyzékét.

IRODALOM.

Mit kiván a közönség? Azt mondják, hogy a közönség tetszését nehéz kielégíteni. Már a mi a hírlapolvasó közönséget illeti, a mai időben annyi a lap, hogy bizony tetszése szerint válogathat mindenki belőlük. És mégsem könnyű a választás a sok reklám, ígérgetés, ajándékozás, ha nem is téveszti meg a jó ízlésű közönséget, de a lapok nagy száma egészen zavarba hozza. Mégis mi szerint választ a magyar közönség, mi az, a mit egy laptól kíván? Az, hogy legyen az a lap a magyar sajtónak egy olyan organuma, a mely eszméket és nagy nemzeti ideákat szolgál, a mely minden érdekkörtől és hatalmi befolyástól függetlenül száll sikra a nemzet igaz és nagy érdekeiért. Legyen az a lap olyan, a melyet nem kizárólag az üzleti és anyagi érdekek vezérelnek, a mely nem kész szolgája mindenféle rendszernek, hanem a mely egy vezérelvet ismer, az igazság és a tisztesség elvet. Igen a magyar közönség a sajtót meg a maga nemes és tiszta rendeltetésében szereti. A magyar hírlapirodalomban ma ezeknek az eszméknek egyik legragyogóbb tollú képviselője Bartha Miklós, az ország legelső és legnagyobb publicistája, a ki fényes vezérczikkeivel, melyeket a Magyarország hasábjain ír meg, valósággal elragadja a közönséget. A Magyarországnak egyébiránt egész írói gárdája ebben az irányban halad. Holló Lajos orsz. képviselő a lap felelős szerkesztője, Inczédy László, a helyettes szerkesztő, és a többiek valamennyien a független szabad sajtó munkásai. Ez magyarázza meg, hogy a magyar mivelt közönség aránylag rövid idő alatt annyira fölkarolja a Magyarországot, hogy az ma egyike a legelterjedtebb lapoknak. A Magyarország egyébiránt páratlanul gyors és jó hírszolgálatával, kedves eleven tárczáival, és minden tekintetben gazdag tartalmával erre az osztatlan és általános elismerésre igazán reá is szolgál. Ha ehhez még hozzá vesszük, hogy a Magyarország az éjjeli gyorsvonatokkal már szétrepíttetik az ország mind a négy tája felé és így reggel már a legtávolabbi helyen is olvashatja a közönség a Magyarországot, míg a többi lap csak délben, vagy esta jön meg, — ugy ez a nagy zsúrnalisztikai előny csak hozzájárul ahhoz, hogy a Magyarország egyike legyen a magyar közönség legkedveltebb lapjainak. A Magyarország kiadóhivatala Budapest Sándor utcza 2. alatt van, a lap előfizetési ára pedig az, a mi más lapoké: egy hóra 1 frt 20 kr., negyedévre 3 frt 50 kr. félévre 7 frt, egy évre 14 frt.

A „Magyar Hirlap.“ Ebben a mai, mindenféle érdek által befolyásolt korban rendkívül fontos az, hogy a nyilvánosság organumai közt, a melyek a közvéleményt irányitják, legyen olyan megbizható, minden tekintetben szavahihető, komoly és jóhiszimű lapja az olvasóközönségnek, amely nem áll semmiféle klikknek a szolgálatában és még politikai tekintetben is feltétlenül megtartja függetlenségét, határozottságát, önállóságát. Ilyen lap a *„Magyar Hirlap“*, amely immár hat esztendei pályafutása után büszkén tekinthet vissza mozgalmas és eseményekben gazdag multjára, valamint arra a szereplésre, a melylyel az egész ország olvasó publikumát megtudta nyerni és hóditani. Ma már nincs is lap, amely a közönség szivéhez úgy hozzátudott volna férközni, mint a *„Magyar Hirlap“*. Politikája önzetlen, hazafias és első sorban mindenekfelett magyar ennek a lapnak. A magyar érdekeket soha el nem ejtve, ellenkezőleg minden tisztességes eszközzel a győzelem felé vive halad előre nemes czéljai felé. S mily kiválóan magas szinvonalon van belletrisztikája! Most, hogy a karácsony közeledik, a már megszokott figyelemre is ujból számithatnak az olvasók a „Magyar Hirlap“ részéről. Ez a figyelem egy igazi irodalmi becsü és történelmi értékü ajándék formájában öltik majd a közönség szemébe. Egy gyönyörü *Albumot* ad a *„Magyar Hirlap“* ez idén is mindazoknak, a kik a lapra előfizetnek. Ez az idei *Album* méltó párja lesz az eddigieknek kiállítás tekinteteben és tartalomra nézve. Sőt talán becsesebb lesz minden eddiginél. Az Album értéke jóval meghaladja az egy havi előfizetés díjat; ebből is következtethetést vonhatunk arra, hogy mennyit haladt mai napság a modern hirlapirodalom, hogy ily ajándékokkal kedveskedhet azoknak, akik köréje csoportosulnak. A „Magyar Hirlap“ elől áll a sorban azok között a lapok között, melyek ily gavalléros módon tudják a közönséggel szemben praktice is bizonyitani annak a régi jó közmondásnak az igazságát, hogy *apró ajándékok tartják fenn a barátságot.* Erre a barátságra a *„Magyar Hirlap“*, amely annyit tett és tesz folytonosan a közönség érdekeinek a védelmében, igazan rászolgált. (Az előfizetési összeg, egy hónapra 1 frt 20 kr., negyedévre 3 frt 50 kr., a „Magyar Hirlap“ kiadóhivatalához Honvéd-utcza 4. sz. küldendő).

Egy bevált ujság. Vagy egy fertály esztendővel ezelőtt, bizonyosan emlékezik rá a magyar közönség, tizennyolc budapesti ujságiró megállapitotta a Budapesti Napló-t. Irók és poétak, a kik köztudomás szerint mindig problémákon törik a fejüket, közös uj problémat állitottak maguknak: miképp kell megteremteni az „önkezelési“ ujságirót, miképp kell feszabaditani a sajtót a tőke járma alól, miképp lehet független lapot teremteni, megteremteni az ujságirók lapját? A dió kemény volt és nehéz munka; egyrészt a körülmények kényszere, másrészt egy nagy eszme vitte rá a tizennyolcak csoportját, hogy szakitva a zsurnalisztikai munkafelosztásnak hagyományaival, magukra vállalják ők tizennyolcan az ujságiráson kivül még az ujságalapitásnak és az ujságkiadásnak gondjait is. Azonban épp az az „önkezelési“ ujságiró, a ki függetlenül minden kiadótól és mentesen minden méltatlan járomtól, igaz kedve szerint beszélhet, a maga felelősségére és a közönség tetszésére ugy kezelvén önmagát, hogy bizalmat keltsen és kedveltséget. Nos, ez a probléma, mint a Budapesti Napló-nak országszerte elterjedt komoly formáju, tekintélyes számából látjuk, jó sikerrel oldódott meg. A tizennyolcan pompásan kezelik önmagukat és világos bizonyságát adják annak, hogy kevés emberből kitünően lehet megszervezni egy respublicát. Ezt a szervezeti kitünőséget aztán a Budapesti Napló-nak minden száma is csudálalos frisseséggel demonstrálja, A Budapesti Napló pompás organizmusa el nem fárad, szelleme ki nem merül, logikája meg nem gyöngül. Szeme is nagyszerü a Budapesti Napló-nak, meglát mindent és aztán hogy tudja elbeszélni, amit látott! Az egész szervezetnek architekturája azt bizonyitja, hogy kedvvel rakosgatja itt minden ember az ujság porcikáit össze. Az ujságirók lapja embereinek persze nem is nagyon kinos munka ez. Oly sok és sokoldalu talentum került ebben a lelkes társaságban össze, hogy egy legelőkelőbb stilü ujságnak napról-napra való megismétlése csak természetes folyamat, ha ilyen elmés és kipróbált pennák fáradnak ebben. A Budapesti Napló, a melynek politikája független, szabadelvü és rendithetetlen; a Budapesti Napló, a melynek tárczarésze, hirrovata és kritikája a magyar sajtóban kivánatos szinvonal mértéke lehetne; az az ujság, melynek főszerkesztője Vészi József, felelős szerkesztője Braun Sándor, melynek politikáját a szerkesztők mellett Beksics Gusztáv és Balogh Pál a szabadelvü magyar ujságirásnak e fényes tollú, nagy tanultságú és erős logikájú friásza vezeti, a melynek tárcarovatát pedig Ábrányi Emil (Robin), Gergely István, Lyka Károly, Márkus József, Papp Dániel (Mochus), Pekár Gyula, Thury Zoltán, Tömörkény István, Feszl Géza, Szántó Kálmán stb. élénkitik; az ujság, a melynek országgyűlési rovatát, hirrovatát, különféleit, katonai czikkeit, riportjait stb. a legkipróbáltabb, legtanultabb és legizlésesebb magyar zsurnalisztak szerkesztik és irják, igen természetes, hogy rövid három hónap alatt elterjedt és népszerüvé vált. Az önkezelési rendszer bevált a zsurnalisztikában és a Budapesti Napló, a mely saját specialitása szerint minden nap hasábokon át bizalmasan is beszélget a közönségével (a „Szerkesztői üzenetek“-ben) nélkülözhetetlen társasága lett as olvasóinak. Már csak egy uj probléma marad az önkezelésnek e megoldott problémája után: mit adtak ezek a tizennyolcan a közönségüknek? Bizonyosan üditőbb nektárt, mint a mivel őket tartották a régi fészekben, a honnan négy hónap előtt a bizonytalan, de most már tisztán látható jövendőbe voltak kénytelenek testületileg egytől-egyig költözni. A ki egyébiránt gourmand a szellemi élvezetekben, az ugyis megtudhatja azt a titkot, ha előfizet a Budapesti Napló-ra. Ez az ujság éppen annak való, a ki már unja a szürkét, a sablont, a banálist.

Irodalmunk millenáris diadala külföldön. Magyarország irodalmára is meghozta a dicsőséget külföldön ezredéves fennállásunk ünnepe. Németország legelőkelőbb könyvkereskedő cége, a „Deutsche Verlags-Anstalt“ Stuttgartban, Magyarország költőit mutatja be a művelt Európának „Ungarischer Dichtervald“ cimü német verses anthologiájában, ezzel Magyarországot azon nemzetek soraba emelve, kik a világirodalomban vezérszerepet játszanak. Cserhalmi H. Irénnek érdemdús irónőnknek köszönheti a magyar nemzet e megbecsülhetetlen munkát. Milyen fontos esemény ez, mutatja ama örvendetes kitüntetés, hogy a tudós egyptologus regényiró Georg Ebers a külföld előtt eddig ösmeretlen költőink müvein lelkesülve, vállalkozott arra, miként mellettünk lándzsát törjön, megirva e munkának irodalmi esemény számba menő előszavát, melyben ugy nyilatkozik a magyar irodalomról, hogy ezek után, a mit e munka nyujt, a világirodalom többé el se képzelhető a magyar költők remekei nélkül és a fordítónőről, hogy az most nem csupán nemzete körében, hanem a külföldön is a legelső költőnők sorához csatlakozik. Ötven magyar költő fametszetei, müvészi kivitelü miniaturarcképeivel illusztrált díszmunka ez és fényes külső kiállításának értékét emeli az a körülmény, hogy Balassa Bálintnak — a kivel sora nyilik költőink csoportjának — eddig ismeretlen arcképe a magyar tudományos akadémia lekötelező szivességéből disziti a nagyérdekü müvet. Csokonaitól Petőfiig, Aranytól Madáchig, Jókaitól Kiss Józsefig, Vajda Jánostól Komjáthi Jenőig valamennyi költői nagyságunk legjobb verseit mutatja be e kötet, melyeknek összeválasztása oly müvészi, hogy hazai anthologiáinkat is fölülmulja. Ami pedig a költemények müvészi tökélyü, úgy rímben mint méretben mindig szigoruan forma- és tartalomhű fordítását illeti, Ebers szavaira utalunk csak, ki szószerint ezt irta: „A magas fokú költői tehetséggel megáldott irónőnek sikerült a magyar poéták gondolatait és érzelmeit ugy visszatükrözni, hogy azok az eredeti költemények varázsával hatnak.“ E Magyarországot külföldön ért elismerés uj elévülhetlen érdemeket szerzett Cserhalmi H. Irén irónőnek, kinek sokoldalúsága már eddig is méltán feltünést keltett, és kit most már két nemzet irodalma nevezhet a magáénak. Tekintetbe véve azt, hogy a legnagyobb német regényiró és a legelőkelőbb kiadócég ilyen buzgalmat fejtették ki a mi érdekünkben, a magyar nemzetnek viszont hazafias kötelessége, hogy a könyvet a megérdemelt pártfogásban részesitse, annál is inkább, mert maga a müvészi kivitelü arcképcsoportozatban is nagy gyönyörüsége telik minden könyvbarátnak. A huszonötives díszmü ára 7 márka és megrendelhető minden hazai könyvkereskedésben.

Ködképek a multból. Jeles munkatársunk és kedves ismerősünk e czimmel megjelent munkájáról megemlékeztünk annak idején. A csinos kiállitású munkát új-

ból, melegen ajánljuk olvasóinknak idézve e helyt a Budapesti Napló szavait, a megjelent munkára vonatkozólag: Vértesi Károly, akinek irodalmi munkásságát már rég ismeri a közönség, most ez alatt a czím alatt adott ki egy vaskos gyüjteményt. A ködképek a multból egy valóságos tárcakaleidoszkop. Szines és humoros, vig és érzékeny zsánerképeknek, ötletes utirajzoknak és hangulattárcaknak gyüjteménye a könyv. Szerzője helyenkint erős elbeszélő venát is mutat, bár ezt a képességet nem igen használja ki; inkább jókedvvel vagy könnyen vigasztalható melankoliával szeret ő bölcselkedni. A munka — amely a szerző barátainak van ajánlva és Vértesi Károly arcképével is el van látva, nála kapható Zomborban. Ára igen csinos kiállitásban 1 forint 25 krajczár.

A franczia nyelvet tanulók és beszélők könnyen, kellemesen és a szóbőség megszerzését illetőleg bámulatos eredménynyel olvashatják a Budapesten megjelenő »Le Progrés« czimü franczia szépirodalmi hetilapot, mely magyar, (illetve külön kiadásban német) jegyzetekkel kisérve közli a modern franczia irodalom legjelesebb termékeit. E lap, mely a franczia irodalom és a franczia szellem terjesztésével hazánkban ujabb időben elharapódzott német szellem egyensulyozására van hivatva, mindazoknak, kik a franczia nyelvtan elemeit és a legközönségesebb szavakat birják, már kitünő alkalmat ad a nyelvnek kellemes módon való elsajátitására, de hasznos és élvezetes olvasmányt nyujt az előrehaladottabbaknak is, akik általa a legkiválóbb franczia irók legujabb szellemes müveivel, (kisebb elbeszélések, humoreszkek, causerie-k, különfélék) ismerkedhetnek meg. Az érdeklődőknek mutatványokat ingyen küld a kiadóhivatal (Budapest, József-körut 33. sz.).

Goldstein Számi naptára. 1897. évi II. évfolyama megjelent. A humoristikus naptárak között legolcsóbb, de azért dús tartalmu és fényesen kiállitott naptár, mely telve szipkorázó elczekkel, száznál több gyönyörü rajzzal. Bárhol nyissuk fel a könyvet, mosolygásra, sőt hahotára késztet, felvillanyozza kedélyünket, elfeldteti bánatunkat, bajunkat. Ajánljuk olvasóink figyelmébe ezt a naptárt, melynek hallatlan olcsó 30 krnyi ára s kifogyhatatlan humora valóban kellemes szórakozást nyujt. Megrendelhető a „Magyar Nyomdászat" kiadóhivatalában Budapesten, V, Honvéd-utcza 4. sz.

Az ujságolvasó közönség figyelmébe! Gazdag tartalmánál, nagy terjedelménél fogva a legolcsóbb magyar lap az *Egyetértés*, a mely az új évvel immár 31-ik évfolyamába lép. Ez a müvelt magyar olvasóközönség lapja. Hiteles forrásokból származó értesüléseinek gyorsasága, alapossága és sokasága, és rovatainak változatossága, kitünősége és a különböző olvasmányok tárháza tették az „Egyetértés"-t népszerüvé. *Az országgyülési tárgyalásokról* valamennyi lap között a legrészletesebb s e mellett tárgyilagos hü tudositást egyedül az „Egyetértés közöl. *Gazdasági rovata* elismert régi tekintélynek örvend. A magyar *kereskedő s gazdaközönség* nem szorul többé idegen nyelvü lapra, mert az „Egyetértés"-ben, a mire szüksége van. Változatosan szerkesztett tárczájában *annyi regényolvasmányt ad, mint egy lap sem.* Hat-nyolcz regényt közöl évenkint, ugy, hogy egy év alatt 25—30 kötetnyi regényt, részint eredetit, részint a külföldi legjelesebb termékeket jó magyarságu forditásban kapnak az „Egyetértés olvasói. Van négy külön rovata az irodalmi, tanügyi, mezőgazdasági és egészségügyi, melyek vasárnaponként a legváltozatosabb tartalommal jelennek meg. Rendesen közöl párisi divattudositásokat s minden nap legalább egy önálló tarczát — a regényen kivül. A ki olvasni valót keres a *világ folyásáról, gyorsan és hitelesen akar értesülni*; fizessen elő az „Egyetértes"-re. Az előfizetési pénzek az „Egyetértes" kiadóhivatalába küldendők. Kiadóhivatal: Budapest, IV. ker., Papnövelde-u., 8., mely szivesen küld ingyenes mutatványszámot.

Lányok Regénytára. Amikor még nem csak szükség, hazafias kötelesség, de ami még ennél is sokkal több: valóságos divat volt Magyarországon a regényolvasás (mert minden egyéb olvasmányt halálra gyötrött a censura) akkor lett általánossá az is, hogy a magyar uri lányok olvashassanak mindenféle regényt. Lányok alatt értve ezuttal azokat a fiatal teremtéseket, akik nem gyermekek már, de még is nem is kisasszonyok. Zsenge irodalmunk abban az időben még nem gondoskodhatott arról, hogy a fejlődő hajadonokat külön, nekik való szellemi táplálékkal lássa el, s minthogy az irodalmi élvezet még is szükség, sőt hazafias divat volt, természetes, hogy a lányok megkapták ami után annyira sóvárogtak, és triviális szóval élve, falták a regényeket.

Pedig nem kell hozzá valami nagy paedagog bölcsesség, hogy bárki is tisztában legyen azzal, hogy e regények aminő nagy gyönyörüséget nyujthatnak a kifejlett, megállapodott férfinak vagy asszonynak, ép olyan mértékben kell, hogy károsan hatottak legyen a serdülő nemzedékre. A jó, tiszta bor is kellő mértéktartással erősíti a férfiu, de a gyermeknek káros szivdobogást okoz, nem ritkán épen szivbeteggé is teszi. Az az axioma, hogy regényt olvashat mindenki, mert aki érti, annak nem árt, aki nem érti, annak épen nem árt? — minden okos szülő előtt inkább elmés formáju bamba ság, mint igazság. Mert az értés és nem értés között van az idő előtti megértés, amely csak ártalmas lehet; a sejtesnek erőszakkal értéssé kifejlesztése, amely nagyon gyakran megmérgezően hathat.

Igy lőn, hogy midőn már nem volt, hogy ugy mondjuk, hazafias kötelesség a regényolvasás, rájöttek a szülők arra, hogy tulajdonképen a fiatal lányok számára nagyon veszedelmes játékszer az irodalmi müveltségnek ez a fajtája. Meggyőződtek arról, hogy a lányok érzelgősek, fantázták, képzelődők, gyakran holdkórosak is lettek, szivükben egy-egy apró Don Qui-jote érzelmeit rejtegetve nem ritkán ki is fejlesztve s ennek következtében nagyon gyakran váltak szerencsétlenekké egész életükre.

Az Athenaeum részvénytársulat tehát nagy és nemes feladatot tüzött maga elé, amidőn a „Fiatal lányok regénytárát" megindította. Mert részben azt tette fölöslegessé, hogy a mi fiatal lányaink a nem nekik való regényekkel rontsák vagy legalább is zavarják meg a saját tiszta érzelmi világukat; részben tehetővé tette, hogy olyan irodalmi müveket olvashassanak, melyek a mi viszonyainkat, a mi gondolkozásunkat, ami állapotainkat világitják meg: tisztán, határozottan, és mindig javitólag, nemesitőleg.

Az Athenaeum ezen vállalata megindításával valóságos hivatást teljesit. És a hasonlófaju irodalmi müvek legkitünőbb irói valóságos lelkesedéssel támogatják a társulatot abban, hogy ezt a nemes hivatását minél tökéletesebben teljesithesse. A mult évben szinte kisérlet gyanánt megjelent az első két kötet: „Katalin" irta Benedek Elek, és „Pipiske", melynek szerzője Szabóné Nogáll Janka; és ezek olyan kapósakká váltak, hogy egyik kiadás szinte kergette a másikat. Ez legjobban bizonyitja, hogy mennyire hézagpótló a vállalat és minő jól választotta meg az Athenaeum annak munkásait. Ezek a könyvek nem is szorultak a hirdetésre, mert maguk az olvasó leányok, — s különösen a szülők, — szinte rajongva terjesztik ismerőseik körében. Csupán az volt szükséges, hogy a magyar közönség megtudja, hogy ilyen fajtáju magyar könyv is van, és annak a legnagyobb mértékben elterjedéséhez többé kétség sem férhetett.

Az idén a vállalatnak már harmadik kötete is megjelent: Gaál Mózesnek a „Legkisebb leány" czimü regénye, mely olyan gyönyörü, annyira tiszta és nemes mű, a lányok — s általában a serdülő, erő ifjuság lelkületének olyan foku tudásával van megalkotva, hogy alig képzelhetünk családot, melynek ezt a kötetet feltétlenül megszereznie ne kellene.

Igy és ezért a legszebb jövőt jósolhatjuk a „Fiatal lányok regénytárának", és alig várjuk, hogy a hasonfajtáju külföldi termékeket minél hamarább végleg kiszoritsa a mi lányaink könyvtárából.

Párisi Divat. Harmadéve, mikor a Párisi Divat első száma megjelent, a magyar olvasóközönség csakhamar észrevette, hogy oly divatlap indult meg, a mely ugyszolván uj időszakot kezd meg a divatlapok irodalmában. Első sorban is az nyerte meg a közönség tetszését annyira, hogy a Párisi Divatban egyszerre egyesitve látta azokat a jó tulajdonságokat, melyeket eddig nemcsak hogy ritkan voltak meg együtt, hanem a melyek közül az egyik ugyszólván kizárni látszott egymást az összes többi divatlapoknál. Igy például az egyik, melybe a ruhák díszes voltára volt fektetve a fősuly, képtelen fényüző, pazarló irányt hirdetett; a másik, mely egyszerübb akart lenni, az izlést, az eleganciat tévesztette el szem elől teljesen. Az ok az volt, hogy az ily divatlapok, bár hirdették, hogy képeik igazi párisi, londoni képek, voltakép csak a Berlinen, Bécsen átjött s igy meghamisitott divatot, mutatták be. A „Párisi Divat" az első, a melynél csakugyan kimutatható a képek párisi eredete, sőt az is, hogy az ábrák egytől egyig a legnagyobb párisi szabócégek (Worth, Fournery, Froncine, Montaille, Felix, Meienu) mintaruhai, melyeket vagy maguknak a műterem főnökének rajzai, vagy pompasan sikerült fényképek után mutat be a lap. Hogy a szöveg is lepest tartson a képekkel, a lapot Párisból Mme Cecile de Broutelles, Londonból Miss Jessie Warren Ashworth tudósitja a divatujságokról. A második évfolyamban megindult ujitás is igen szerencses, mert a lap külön e czélra fentartott oldalán a londoni mintaruhák vannak bemutatva a walesi hercegnő udvari szállitóinak, a Redfern és az Uiter háznak mintái. A külföldi tudositások mellett azonban gondoskodva van arról is, hogy legyen sok oly czikk, mely a hazai viszonyokra, magyar háztartasra, társadalmi életre illő. Eleg a megjelent czikkek közül csak néhányat emlitenünk. A kezty ü kimélése; Hogyan vegyük ki a foltokat; — Otthon készithető dekoratio tárgyak; — A függönyök tisztitása; — A fehérnemüs szekrények; — Vendéglátás; — Divatos asztalnemü; A jour; — Szobai virágok), hogy lássuk, mennyire minden tárgyat figyelemmel tart a lap. A mint a vagyonosabb olvasóknak szórakozást, izlést ad, a szegényebb sorsuaknak e keresetet megkönyiti, pl. kitünő szabas mintai s számos haziipari dolog magyarázata által. — Meltó a többi képhez a pompás szinezet divatkép-mellékletek is. A hölgyek részint a czikkek keretében, részint a szerkesztői üzenetek révén minden kérdésükre megnyerik a választ, ugy, hogy a legkisebb faluban lakó hölgy is teljesen párisi izléssel öltözhetik a lap nyomán s a mi fő, teheti ezt kevés költséggel is. Értesülnek az olvasók a legolcsóbb bevásárlási forrásokról is, melyekből különben a szerkesztőség is beszerez nekik bármit. — A laphoz gazdag szépirodalmi melléklet is járul, s ez érdekes, illusztrált regényeket közöl, továbbá beszélyeket s más rövidebb közleményeket a fővárosi életből stb. Előfizetési ára egész év-

re 8 frt, félévre 4 frt, negyedévre 2 frt. A „Pesti Hirlap“ pol. napilappal együtt egész évre 18 frt, félévre 9 frt, negyedévre 4 frt 50 kr. Mutatványszámmal szívesen szolgál a kiadóhivatal.

A Barátfalvi lévita cimen irja meg a *Pesti Hirlapban* koszorus költönk, *Jókai Mór*, azt a regényet, melylyel épen negyven esztendővel ezelőtt maradt adósa a magyar olvasóközönségnek s mely az *Elátkozott család* befejező része lett volna. És az is lesz, ez a szazad elejétől való korrajz, melyet méltán a legnagyobb érdeklődéssel várhatunk. A Barátfalvi lévitát az uj évnegyedben közli a Pesti Hirlap, mely ma az irók fejedelmén kivül a legelsőrangu publicistákat és a legkedveltebb tarcairókat soroltatja munkatársai közé. Jókai Mór, Mikszáth Kálmán, Tóth Béla, Ágai Adolf (Porzó), Murai Károly, Kenedi Géza (Quintus), Kozma Andor (Koboz), Gerő Ödön (Viharos), Kóbor Tamás, Gárdonyi Géza, Kálnay László, Szabó Endre, stb. stb., bizonyára oly nevsor, melylyel ma egyetlen lap sem dicsekedhetik. A Pesti Hirlap abban is egyedül áll a lapok közt, hogy legtöbb külön kedvezményben részesiti előfizetőit; ilyen a karácsonyi ajándékul adott *nagy képes naptár*, mely épen most jelent meg s küldetett szét a lap előfizetőinek; ilyen továbbá a havonkint szétküldött *jegyzéknapló*, melyet szinten minden előfizető megkap. Kedvezményes áron kapja továbbá a Pesti Hirlap minden előfizetője a *Párisi Divat* cimü, díszes kiállitasu heti divatlapot. A Pesti Hirlap, ha alakra nem is, de tartalomra nézve ma a legnagyobb, legterjedelmesebb lap, mert minden nap *20—24* ünnep- és vasárnapokon *32—40* oldal terjedelemben jelenik meg s az ára mégis csak 3 frt 50 kr. negyedévre, 1 frt 20 kr. egy hóra. A Párisi Divattal együtt negyedévre 4 frt 50 kr. Mutatványszámokat kivánatra öt napig szívesen küld a kiadóhivatal (Budapest, V. Váci-körút 78. sz.)

A Pesti Hirlap Naptára. Immár hetedik évfolyamába lépett a Pesti Hirlap nagy népszerüségre jutott karácsonyi ajándéka, az a nagy képes naptár, melylyel évről-évre megörvendezteti előfizetőit. Az 1897-iki évfolyamban az aranyostollu Mikszáth Kálmán ugyan nem folytatja Katánghy Menyhert képviselő ur érdekes életrajzát, — talán kibukott szegény az idei választások alkalmával, — hanem azért van a naptárban annyi érdekes olvasmány és annyi kép, mint egy más naptárban sem. Irtak a naptárba: Murai Károly, Tóth Béla, Kóbor Tamás, Quintus (Kenedi Géza), Vértesy Arnold, Vértesy Gyula, Szántó Kálmán, Sas Ede, báró Jósika Kálmán, Prém József, Kézdi Kovács László, Fekete Gábor, Németh Ignác; Bede jób, Zempléni Árpád, Gyöngyösy László, Gyalui Farkas stb. Költeményeket: Szabó Endre, Luby Sándor, Győry Ilma, Lámpérth Géza, stb. Kép nem kevesebb mint hatvan foglaltatik a naptárban. Kiegészitik ezt a páratlanul dus tartalmat különféle tájékoztató közlemények a közönség számára hasznos tudnivalók a mezőgazdaság köréből, vasárok jegyzéke, sakkjátszmák és egy sereg adomák. Valóban érdemes és hasznos könyv, melynek az a főelőnye egyéb karácsonyi ajándék-könyvek, albumok stb. fölött, hogy azt egész éven át hasznat veszi, aki kapja. Meg csak azt emlitjük meg hogy a naptár külső kiállitása igen díszes, Roskovics művészi rajzával a cimlapon.

A „Vasárnapi Ujság“ deczember 20-iki száma 25 képpel s a következő tartalommal jelent meg: „Petőfi a nép közt“ (képpel Révész Imre festménye után). — „Út on.“ Költ. Irta Dömény József. — Regénytár: „Az eltünt.“ Regény Irta Szivos Béla (Linek Lajos rajzaival). — „A czár gyémántja.“ Angol elbeszélés (képekkel). — „Mária Lujza Budán.“ Egykorú levelek nyomán. — „Zsigmond király menekülése a nikápolyi csatából.“ (Nagy képmelléklettel). — „Rudolf trónörökös neveltetéséről.“ Dr. Rimely Károly, beszterczebányai püspöktől. — „Didon könyve Jézus Krisztusról“ (képekkel Bida német művesznek a Szentföldön készitett rajzai után). — „Névy László (arczképpel). Dr. Koltai Virgiltől. — „Korzikaképek“ Láng Menyherttől (Háry Gyula rajzaival). — „Nemeskéri Kiss Pál, a földmivelési miniszterium uj államtitkára“ (arczképpel). — „A rubinok hazájából“ (képekkel Ceylon szigeteről és Kelet Indiából). — „Óriási burgonya (képpel). — Irodalom és művészet, Közintézetek és egyletek, Sakkjátek, Képtalány, Egyveleg stb. rendes heti rovatok. A „Vasarnapi Ujság“ előfizetési ára negyedévre 2 forint, a „Politikai Ujdonságok-“kal együtt 3 frt. Megrendelhető a Franklin-Társulat kiadóhivatalában. (Budapest, IV., egyetem u. 4. sz.) Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap“, a legolcsóbb ujság a magyar nép szamára, félévre csak 1 frt. 20 kr.

Barát ital.

Az általánosan elismert és jó hatásúnak bizonyult

„Barát ital“

czimü növényszer, gyomor és likör készitményem, mint házi szer a legjobb hatású

székrekedés, étvágytalanság

és az ebből eredő bajok ellen.

Egy üveg ára 40 és 80 krajczár.

Kapható: **Zomborban** minden füszer üzlethelyiségben valamint utánvét mellett a gyár telepen. Használati könyv ingyen és bérmentve.

Zenke Zoltán,

H.-M.-Vásárhely, Árpád u. 12

KLYTHIA RIZSPOR. A BŐR ÁPOLÁSÁRA

Az arczbőr szépitése és finomitása.

Legelegánsabb toilette-, bál- és szalon-puder fehér, rozsaszin vagy sarga.

Vegyileg megvizsgalva és ajánlva dr. Pohl J. J. cs. kir. tanár által Bécsben.

Elismerő levelek a legjobb körökből minden dobozhoz mellékelve.

TAUSSIG GOTTLIEB

cs. és kir. udvari toilette, szappan és illatszergyár, Bécs I. Wollzeile 3. sz.

Egy doboz ára 1 frt 20 kr. elküldés utánvét vagy az összeg előleges beküldése utan.

Kapható: a legtöbb illatszer-, drogua- és gyógyszertárakban valamint **Zomborban: Engel Mór, Weidinger A. és S.** és **Teltsch Gáspár** keresk. czégeknél.

Előfizetési felhivás

A HÉT

Politikai és irodalmi szemle **nyolczadik** évfolyamára.

Szerkeszti és kiadja:

KISS JÓZSEF.

Belső dolgozótársak: Ambrus Zoltán, Tóth Béla, Kozma Andor, Kóbor Tamás Ignotus, Heltai Jenő.

Megjelenik minden vasárnap.

Most *hét* éve, hogy e lapot megindittottuk, *hét* éve, hogy *irodalomban, művészetben, társadalmi és politikai kérdésekben* a legszabadelvübb eszmék és irányok szóvivői vagyunk. Hogy olvasóink a mi nézeteinket valljak és eszmeinken lelkesednek, arról tanuság lapunk térfoglalása, hét évi fennállásunk. Anyagi eszközök nem állottak és ma sem állanak rendelkezésünkre és a rohamosan megnövekedett verseny elsöprött volna bennünket, ha a közönségben nem találtuk volna meg fentartó támaszunkat. Ezt a támogatást a munkánkkal szereztük meg és ezentul is munkánkkal akarjuk kiérdemelni.

Azoknak, akik lapunkat meg nem ismernék, tájékoztatásul ennyit: *A Hét* hű visszatükröztetője akar lenni annak a hullámzó áramlatoknak, melyek egy-egy hét keretén belül nyilvános életünkben észlelhetők. Részrehajtatlan krónikásai vagyunk a hét eseményeinek és a nagy általános tanulságokat próbáljuk kivonni a hét eseményeiből. Aki mivelt ember és figyelemmel kiséri a váltakozó áramlatokat, az élvezettel fogja olvasni lapunkat, melyet gondolkozó elmék és a styl mesterei hordanak össze hétről, hétre.

Mikor nyolczadik évfolyamunkat megindítjuk, kérjük az olvasó közönség bizalmát jövőre is. Hivek maradunk önmagunkoz — ez minden, amit kecsegtető, csalogató ígéretek helyett fogadunk. Akik ismernek bennünket, nem fogják ezt keveselni.

Budapest, 1897. deczemberben.

Kiss József.

A Hét-re előfizethetni:

Egész évre 10 frttal, félévre 5 frttal, negyedévre 2 frt 50 krral.

Mutatványszámot ingyen küldünk.

A HÉT kiadóhivatala:

Budapest, VII., Erzsébet-körút 6.

Karácsonyi ajándékul a „PESTI HIRLAP“ nagy képes Naptára.

PESTI HIRLAP

POLITIKAI HETILAP.

Példányszám 50 és 60 ezer közt. Mutatványszámok ingyen.

Munkatársak:

Jókai Mór, Mikszáth Kálmán, Dr. Kenedi Géza felelős szerkesztő, Beksics Gusztáv, Balogh Pál, Borostyáni Nándor, Tóth Béla, Ágai Adolf (Porzó), Kozma Andor (Koboz), Murai Károly, Kóbor Tamás, Gerő Ödön, Szabó Endre, Kálnay László, Dr. Vászonyi Vilmos.

ELŐFIZETÉSI DIJ:

Csak PESTI HIRLAP		PÁRISI DIVAT-tal együtt	
Egy évre	14.—	Egy évre	18.—
Fél évre	7.—	Fél évre	9.—
Negyed évre	3.50	Negyed évre	4.50

Minden hóban jegyzéknapló.

Kiadóhivatal: Budapest, váczi-körut 78. szám.

Báli, menyasszonyi öltözetek. Egyszerü öltözetek párisi izléssel.

MUTATVÁNYSZÁM INGYEN.

PÁRISI DIVAT

Megjelenik hetenkint egyszer.

SZINES, ÉLŐ MODELLEK UTÁN KÉSZÜLT FÉNY-NYOMATU KÉPEKKEL, SZABÁSRAJZOK, ILLUSZTRÁLT REGÉNYEK STB.

Takarékosság izlés mellett. Kimerítő magyarázat.

Legszebb és legolcsóbb magyar divatlap.

ELŐFIZETÉSI DIJ:

Csak Párisi Divat		Pesti Hirlap-pal együtt:	
Egész évre	8.—	Egész évre	18.—
Fél évre	4.—	Fél évre	9—
Negyed évre	2.—	Negyed évre	4.50

Kiadóhivatal: Budapest, Váci-körut 78. szám.